

Budsjett-innst. S. nr. 4

(2003–2004)

Budsjettinnstilling til Stortinget
fra justiskomiteen

St.prp. nr. 1 (2003-2004)

**Innstilling fra justiskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for
2004 vedkommende rammeområde 5, Justis- og politidepartementet**

Budsjett-innst. S. nr. 4

(2003–2004)

Budsjettinnstilling til Stortinget
fra justiskomiteen

St.prp. nr. 1 (2003-2004)

**Innstilling fra justiskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for
2004 vedkommende rammeområde 5, Justis- og politidepartementet**

INNHold

1. Oversikt over kapitler og poster i rammeområde 5	5
2. Stortingets vedtak om rammesum	7
3. Hovedprioriteringer innenfor rammeområde 5	7
3.1 Innledning	7
3.2 Hovedtrekk i kriminalitetsutviklingen	7
3.3 Prioriterte mål og tiltak, St.prp. nr. 1 (2003-2004)	8
3.4 Komiteens generelle merknader	8
3.5 Merknader fra de enkelte fraksjoner - partienes primære rammeforslag	14
3.6 Merknader fra de enkelte fraksjoner - prioriteringer innenfor vedtatt rammebevilgning	26
4. Merknader til de enkelte kapitler	29
5. Sammenligning av budsjettall, kapitler og poster rammeområde 5	58
6. Forslag fra mindretall	62
7. Rammeuavhengige forslag	72
8. Komiteens tilråding	73
Vedlegg	78

Budsjett-innst. S. nr. 4

(2003-2004)

Budsjett-innstilling til Stortinget fra justiskomiteen

St.prp. nr. 1 (2003-2004)

Innstilling fra justiskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2004 vedkommende rammeområde 5, Justis- og politidepartementet

Til Stortinget

Komiteen fremmer i denne innstillingen forslag om bevilgninger på statsbudsjettet for 2004 under de kapitler som er fordelt til komiteen under rammeområde 5 ved Stortingets vedtak 9. oktober 2003, jf. Innst. S. nr. 2 (2003-2004).

1. OVERSIKT OVER KAPITLER OG POSTER I RAMMEOMRÅDE 5

Nedenfor følger en oversikt over bevilgningsforslaget under rammeområde 5 som det fremgår av St.prp. nr. 1 (2003-2004) fordelt på kapitler og poster.

Kap.	Post	Formål:	St.prp. nr. 1
Utgifter i hele kroner			
<i>Høyesterett</i>			
61		Høyesterett (jf. kap. 3061)	52 500 000
	1	Driftsutgifter	52 500 000
<i>Justis- og politidepartementet</i>			
400		Justisdepartementet (jf. kap. 3400)	207 135 000
	1	Driftsutgifter	198 212 000
	71	Tilskudd til internasjonale organisasjoner	8 923 000
410		Tingrettene og lagmannsrettene (jf. kap. 3410)	1 236 707 000
	1	Driftsutgifter	1 159 215 000
	21	Spesielle driftsutgifter	77 492 000
411		Domstoladministrasjonen (jf. kap. 3411)	44 211 000
	1	Driftsutgifter, kan nyttes under kap. 410, post 1	44 211 000
414		Domsutgifter	72 757 000
	1	Driftsutgifter	72 757 000
430		Kriminalomsorgens sentrale forvaltning (jf. kap. 3430)	1 851 095 000
	1	Driftsutgifter	1 648 400 000
	21	Spesielle driftsutgifter, kan nyttes under kap. 430 post 1	48 801 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres	86 545 000
	60	Refusjoner til kommunene, forvaringsdømte mv., kan overføres	58 140 000
	70	Tilskudd	9 209 000

Kap.	Post	Formål:	St.prp. nr. 1
432		Kriminalomsorgens utdanningscenter (KRUS) (jf. kap. 3432)	127 312 000
	1	Driftsutgifter	127 312 000
440		Politidirektoratet - politi- og lensmannsetaten (jf. kap. 3440)	5 769 101 000
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 441, post 1</i>	5 656 300 000
	21	Spesielle driftsutgifter	96 074 000
	22	Søk etter omkomne på havet, i innsjøer og vassdrag, <i>kan overføres</i>	8 456 000
	70	Tilskudd	6 271 000
	71	Tilskudd Norsk rettsmuseum	2 000 000
441		Oslo politidistrikt (jf. kap. 3441)	1 216 133 000
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 440, post 1</i>	1 216 133 000
442		Polithøgskolen (jf. kap. 3442)	195 696 000
	1	Driftsutgifter	195 696 000
443		Oppfølging av innsynsloven	9 832 000
	1	Driftsutgifter	7 332 000
	70	Erstatninger, <i>overslagsbevilgning</i>	2 500 000
445		Den høyere påtalemyndighet (jf. kap. 3445)	89 885 000
	1	Driftsutgifter	89 885 000
446		Den militære påtalemyndighet (jf. kap. 3446)	4 591 000
	1	Driftsutgifter	4 591 000
448		Grensekommisæreren (jf. kap. 3448)	4 542 000
	1	Driftsutgifter	4 542 000
450		Sivile vernepliktige (jf. kap. 3450)	180 791 000
	1	Driftsutgifter	180 791 000
455		Redningstjenesten (jf. kap. 3455)	432 460 000
	1	Driftsutgifter	342 389 000
	21	Spesielle driftsutgifter	5 640 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	4 145 000
	71	Tilskudd til frivillige organisasjoner i redningstjenesten	5 507 000
	72	Tilskudd til nød- og sikkerhetstjenester	74 779 000
456		Nødnett - felles radiosamband for nødetatene (jf. kap. 3456)	35 752 000
	1	Driftsutgifter	30 570 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	5 182 000
460		De særskilte etterforskningsorganene	6 767 000
	1	Driftsutgifter	6 767 000
466		Særskilte straffesaksutgifter m.m	560 000 000
	1	Driftsutgifter	560 000 000
467		Norsk Lovtidend	3 440 000
	1	Driftsutgifter	3 440 000
468		Kommisjonen for begjæring om gjenopptakelse av straffesaker (jf. kap. 3468)	7 000 000
	1	Driftsutgifter	7 000 000
470		Fri rettshjelp (jf. kap. 3470)	637 222 000
	1	Driftsutgifter	6 219 000
	70	Fri sakførsel	358 512 000
	71	Fritt rettsråd	253 500 000
	72	Tilskudd til spesielle rettshjelptiltak	18 991 000
471		Statens erstatningsansvar	150 040 000
	70	Erstatning til voldsofre, <i>overslagsbevilgning</i>	62 160 000
	71	Erstatningsansvar m.m., <i>overslagsbevilgning</i>	74 880 000
	72	Erstatning for uberettiget straffeforfølgning, <i>overslagsbevilgning</i>	13 000 000
472		Kontoret for voldsoffererstatning	11 882 000
	1	Driftsutgifter	11 882 000
474		Konfliktråd	35 820 000
	1	Driftsutgifter	35 820 000
475		Bobehandling	90 596 000
	1	Driftsutgifter	84 028 000
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	6 568 000
		Sum utgifter rammeområde 5	13 033 267 000

Kap.	Post	Formål:	St.prp. nr. 1
Inntekter i hele kroner			
<i>Inntekter under departementene</i>			
3400		Justisdepartementet (jf. kap. 400)	707 000
	1	Diverse inntekter	707 000
3410		Rettsgebyr (jf. kap. 410)	1 356 710 000
	1	Rettsgebyr	1 180 968 000
	4	Lensmennenes gebyrinntekter	175 742 000
3430		Kriminalomsorgens sentrale forvaltning (jf. kap. 430)	48 245 000
	2	Arbeidsdriftens inntekter	42 535 000
	3	Andre inntekter	5 710 000
3440		Politidirektoratet - politi- og lensmannsetaten (jf. kap. 440)	322 597 000
	1	Gebyrer	264 540 000
	4	Gebyrer - vaktelskap	857 000
	6	Gebyr - utlendingssaker	57 200 000
3441		Oslo politidistrikt (jf. kap. 441)	2 448 000
	3	Salgsinntekter	164 000
	5	Personalbarnehage	2 284 000
3442		Politihøgskolen (jf. kap. 442)	5 422 000
	2	Diverse inntekter	5 422 000
3450		Sivile vernepliktige, driftsinntekter (jf. kap. 450)	47 978 000
	1	Inntekter av arbeid	47 576 000
	2	Andre inntekter	402 000
3455		Redningstjenesten (jf. kap. 455)	18 350 000
	1	Refusjoner	18 350 000
3470		Fri retts hjelp (jf. kap. 470)	4 994 000
	1	Egenandeler m.m.	4 994 000
		Sum inntekter rammeområde 5	1 807 451 000
		Netto rammeområde 5	11 225 816 000

2. STORTINGETS VEDTAK OM RAMME-SUM

Ved vedtak i Stortinget 26. november 2003 er netto utgiftsramme for rammeområde 5 endelig fastsatt til 11 200 816 000 kroner, jf. Budsjett-innst. S. I (2003-2004). De fremsatte bevilgningsforslag i innstillingen bygger på denne rammen, jf. Stortingets forretningsorden § 19.

3. HOVEDPRIORITERINGER INNENFOR RAMMEOMRÅDE 5

3.1 Innledning

Komiteinnstillingen omfatter alle administrasjonsgrener under Justis- og politidepartementet med unntak av kap. 480 Svalbardbudsjettet, kap. 451/3451 Samfunnssikkerhet og beredskap, samt kap. 5630 Aksjer i Norsk Eiendomsinformasjon as. Kap. 480 inngår i rammeområde 4 (Utenriks), kap. 451/3451 ligger under rammeområde 8 (Forsvar), mens kap. 5630 er en del av rammeområde 24 (Utbytte mv.).

I St.prp. nr. 1 (2003-2004) blir det foreslått en samlet bevilgning under rammeområde 5 Justis på 13 033 267 000 kroner for 2004. Dette innebærer en økning på 686 791 000 kroner i forhold til saldert budsjett for 2003. Bevilgningen til rettsvesenet foreslås redusert med 25 245 000 kroner, fra 1 431 420 000 kroner i saldert budsjett for 2003 til 1 406 175 000 kroner for

2004. Til Kriminalomsorgen foreslås en økning på 150 670 000 kroner, fra 1 827 737 000 kroner i saldert budsjett for 2003 til 1 978 407 000 kroner for 2004. Til politi- og påtalemyndigheten foreslås en økning på 139 080 000 kroner, fra 7 150 700 000 kroner i saldert budsjett for 2003 til 7 289 780 000 kroner for 2004. Inntektene er beregnet til 1 807 451 000 kroner. Dette er en økning på 199 053 000 kroner i forhold til saldert budsjett for 2003.

3.2 Hovedtrekk i kriminalitetsutviklingen

I 2002 ble det anmeldt 461 869 forbrytelser og forseelser i Norge. Økonomisk kriminalitet og annen vinningskriminalitet står for 54 pst. av all kriminalitet registrert her i landet. Trafikkriminalitet er nest største lovbruddsgruppe mens narkotikakriminalitet står som nummer tre. Den registrerte kriminaliteten har steget med 3,4 pst. fra 1998 til 2002.

Fra 1998 til 2002 har det vært en stigning i anmeldte narkotikaforbrytelser på hele 21,6 pst. Fra 2001 til 2002 har det vært en liten økning i antall anmeldte grove narkotikaforbrytelser og en større nedgang i anmeldte mindre alvorlige narkotikaforbrytelser. Ifølge Justisdepartementets egne tall er narkotikaforbrytelser hovedstraffen for 29 pst. av de innsatte. Hvor mange som er dømt for narkotikaforhold i tillegg til andre mer alvorlige forbrytelser, er ukjent.

Stigningen i anmeldte narkotikaforbrytelser gir utslag også for de etterfølgende leddene i straffesakskjeden. Tall fra Statistisk sentralbyrå viser at det fra 1991 til 2001 var en firedobling i antall straffereaksjoner for narkotikakriminalitet, fra i alt 3 382 straffereaksjoner i 1991 til 14 861 i 2001. Narkotikastraffene er til dels strenge og har bidratt til et økende antall dommer med ubetinget fengselsstraff, fra 5 926 dommer i 1991 til 7 559 i 2001. Det er særlig i de eldre aldersgruppene at bruken av ubetinget fengsel har økt. I de yngre aldersgruppene har bruken av betinget fengsel økt som straffereaksjon.

Nedgangen i vinningskriminaliteten for 2001 ble etterfulgt av en økning i 2002. For simpelt tyveri gjaldt økningen i særlig grad for sykkeltyverier som steg med 5 pst. fra 2001 til 2002. Ser man tallene over perioden 1998 til 2002 har boliginnbruddene gått ned med hele 27 pst. I 2002 ble det i alt anmeldt 241 169 simple og grove tyverier i Norge. Det ble i 2002 anmeldt 1 869 tilfeller av utpressing og ran. Dette er 340 flere tilfeller enn i 1998, men færre enn det var i 2000.

Det er særlig den registrerte voldskriminaliteten som vekker bekymring. Politianmeldelsene har steget med 26 pst. fra 1998 til 2002. Hovedtyngden av anmeldelsene gjelder legemsfornærmelser og trusler, men økningen gjelder også vold med mer alvorlig skade. I 2002 ble det anmeldt 53 drap, og drapstallene har variert fra 34 til 53 per år siden 1991. Antall personer som oppgir å ha vært utsatt for vold eller trusler om vold er imidlertid konstant, slik det kommer fram i levekårsundersøkelsene til Statistisk sentralbyrå. Flere anmeldelser ut fra samme antall ofre kan tyde på at stadig flere velger å politianmelde hendelsen og at færre tilfeller holdes skjult.

I 2002 økte anmeldelsene for bæring av kniv på offentlig sted, særlig grunnet en økning i antall visitasjonskontroller. Samtidig sank anmeldelsene for legemsbeskadigelse og trusler med kniv og skytevåpen. Politiets aktive linje for våpenbeslag har gitt resultater, og man ser at flere anmeldelser også kan være ledd i en ønsket og positiv utvikling.

Fra 1998 til 2002 har anmeldelsene for voldtekt steget fra 456 til 683. Det utvidede voldtektsbegrepet som trådte i kraft 11. august 2000 påvirker statistikken over seksualforbrytelser. Flere handlinger enn tidligere blir nå registrert som voldtekt. Det er uklart i hvilken grad stigningen også kan skyldes økt anmeldelsestilbøyelighet i befolkningen.

Kriminalstatistikken viser at antall siktede for forbrytelser har økt. Det er bekymringsfullt at dette også gjelder for barn og unge og at stadig flere har blitt siktet ved kriminell lavalder. Også forbrytelser begått av barn under 15 år blir registrert av politiet, og den uheldige utviklingen har ofte begynt før den tid. Det er en liten gruppe som står for en relativt stor andel av de registrerte forbrytelsene.

Antall unge under 21 år siktet for narkotikaforbrytelser økte med hele 145 pst. fra 1997 til 2001, eller fra 1 371 siktede i 1997 til 3 363 i 2001. Denne økningen skyldes ikke minst økt politiinnsats i ungdomsmiljøer mot bruk av narkotika.

3.3 Prioriterte mål og tiltak, St.prp. nr. 1 (2003-2004)

I St.prp. nr. 1 (2003-2004) punkt 1.5 redegjøres det for prioriterte mål og tiltak innen justissektoren.

Justisdepartementet har definert syv hovedmål for sin virksomhet. Disse omfatter målsetting om redusert kriminalitet, god og effektiv konfliktløsning og forebygging, sikre rettssikkerhet for individer og grupper, et godt og tilgjengelig regelverk, redusert sårbarhet i samfunnet og en åpen og kvalitetsbevisst justisforvaltning og rettspleie. I punkt 1.6 til 1.11 i proposisjonen redegjøres det nærmere for innholdet i disse målsettingene.

I punkt 1.12 og 1.13 i proposisjonen gjøres det rede for de budsjettmessige hovedprioriteringer for 2004, og det gis en oversikt over departementets programkategorier.

3.4 Komiteens generelle merknader

Innledning

Komiteen ser det som en avgjørende samfunnsoppgave å sikre trygghet og sikkerhet for den enkelte innbygger. Et åpen samfunn, basert på demokratiske verdier, skal etter komiteens mening ha evne og mulighet til å reagere overfor dem som ikke følger samfunnets regler. Hurtig reaksjon på lovbrudd har etter komiteens syn både individual- og allmennpreventiv virkning. Komiteen er opptatt av at det må være en balanse i straffesakskjeden. Derfor mener komiteen at det er viktig at tiden som går fra straffbar handling, via tiltale tas ut, til dom foreligger, er kort. Komiteen har med bekymring sett at straffdømte ofte må vente lenge for å få sone. Komiteen støtter derfor Regjeringens prioritering av kriminalomsorgen i budsjettet for 2004.

For å skape og opprettholde et samfunn hvor innbyggerne føler trygghet, vil komiteen understreke viktigheten av fokus og innsats på forebyggende arbeid. Komiteen mener at forebyggende arbeid og trygghet for den enkelte sikres best gjennom gode familierelasjoner, vennskap og et trygt oppvekstmiljø. Skal man lykkes med det forebyggende arbeid fra det offentlige, er det etter komiteens mening avgjørende med et tverretattlig godt forvaltningssamarbeid og samarbeid med frivillige organisasjoner på lokalt plan. Dette arbeidet må også prioriteres i de enkelte politidistrikt, og komiteen ser frem til at også det forebyggende arbeidet blir et av målekriteriene for godt politiarbeid. Komiteen vil vise til den store innsatsen for barn og unge som gjøres av frivillige, enten i organisert form eller av enkeltmennesker.

Komiteen understreker betydningen av en analyse av hvilke direkte og indirekte kostnader kriminaliteten påfører samfunnet. Forskning og dokumentasjon på kriminalitet og årsaken til dette, er derfor viktig.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti mener generelt at gapet mellom det Stortinget gjennom lover og regler ønsker i forhold til kriminalitetsbekjempelse

og straff, og de ressurser Stortinget bevilger for å følge opp sine mål og intensjoner, stadig blir større. Dette skaper et tillitsproblem ikke bare i forhold til befolkningen generelt, men også i forhold til dem som skal følge opp disse målsetningene; politi, domstoler og kriminalomsorg. Disse medlemmer ser meget alvorlig på dette problemet og mener at man i større grad må være seg sitt ansvar bevisst i forhold til å sette dem som skal utøve sin virksomhet i tråd med Stortingets intensjoner, reelt i stand til å følge dem opp. Disse medlemmer ser at det vil bli vanskelig innen de trange rammer som er satt for justissektoren, å følge opp de intensjoner Stortinget legger opp til gjennom sin lovgivning.

Rus og kriminalitet

Etter komiteens mening står Norge i dag overfor flere utfordringer innen justissektoren. Det er med bekymring at komiteen registrerer at kriminalitet relatert til alkohol og narkotika øker. Spesielt urovekkende er opplysninger om at stadig flere unge prøver narkotika. Komiteen tar avstand fra liberalisering og legalisering av narkotika. Komiteen vil slå fast at legalisering av narkotika er uaktuelt fordi man da mister et viktig strafferettslig virkemiddel for å hindre nyrekruttering av barn og unge. Legalisering er etter komiteens mening heller ikke et virkemiddel for å få ned rusmisbruk og kriminalitet knyttet til narkotika.

Komiteen er enig med Regjeringen i at det å sikre et forpliktende samarbeid mellom rettshåndhevere, hjelpeapparat, pårørende og den unge er viktig for å hindre at ungdom finner tilhørighet i miljø med rus og kriminalitet. Komiteen viser til det tverrdepartementale arbeid som er satt i gang for å reagere ved barne- og ungdomskriminalitet. Komiteen mener at samarbeidstiltak er viktig for å få barn og ungdom ut av kriminell løpebane.

Komiteen viser til at gjengangerkriminelle ofte sliter med rusrelaterte problemer. For samfunnet og for den enkelte straffedømte er det viktig at man har straffereaksjoner som legger til rette for at den straffedømte både kan gjøre opp for seg, men samtidig også komme ut av rusmisbruket. Komiteen er kjent med at Justisdepartementet har satt ned en arbeidsgruppe som skal se på ordningen Drug Court som er brukt blant annet i Irland, USA og Canada, og ser frem til muligheten for en tilsvarende ordning i Norge.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, viser til Regjeringens handlingsplan mot rusmiddelproblemer 2003-2005. Flertallet vil påpeke at det er et sentralt virkemiddel i kriminalitetsbekjempelsen å opprettholde en restriktiv alkoholpolitikk. Forebyggende arbeid er svært viktig, og forskning viser at generelle tiltak rettet mot hele befolkningen kan ha stor effekt. Flertallet er kjent med at det er godt dokumentert at de mest effektive virkemidlene i alkoholpolitikken er de som reduserer tilgjengeligheten og øker prisen, dvs. generelle tiltak som settes inn tidlig på samfunnsnivå. Flertallet viser også til at politiet er høringsinstans i lokale skjenke-

spørsmål, og mener at politiet i større grad bør benytte seg av muligheter til å uttale seg om eventuelle lokale kriminalitetsfølger ved skjenking.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti ønsker ikke å legalisere bruk av narkotika. Dette medlem påpeker at en legalisering vil fjerne et viktig strafferettslig virkemiddel som kan hindre nyrekruttering blant barn og unge. Dette medlem ønsker likevel å understreke at strafferettslige virkemidler alene ikke er nok for å løse dette problemet, og at strafferettslig forfølgelse kan virke svært stigmatiserende for unge. En slik stigmatisering kan føre til at man mister kontakt med familie, at de sosiale båndene til ikke-brukende miljøer svekkes og at man blir utstøtt i lokalmiljøet. Videre vil mulighet for utdanning og jobb bli redusert, og det er lett at den eneste utveien for sosialt fellesskap blir et brukermiljø der annen kriminalitet også er en del av hverdagen. På denne bakgrunn mener dette medlem at spørsmålet ikke er så enkelt som resten av komiteen synes å mene. Samtidig er det et faktum at det å avkriminalisere noe som regel har en kraftigere signaleffekt enn det å kriminalisere noe som i utgangspunktet er lite akseptabelt i befolkningen.

Barn og unge

Komiteen mener det er viktig med målrettet innsats blant barn og unge som har begynt med kriminalitet. Komiteen viser til ordningen med bekymringsamtaler og begrenset oppholdsforbud som trådte i kraft 1. april 2003. Komiteen er opptatt av at unge lovbrytere skal møte reaksjoner som i størst mulig grad virker slik at man avstår fra en fortsatt kriminell karriere. Komiteen støtter også bruk av samfunnsstraff og forsøk med ungdomskontrakter som alternativ straffereaksjon overfor unge lovbrytere.

Komiteen viser til at konfliktrådsordningen fra 1. januar 2004 er en statlig virksomhet, jf. Innst. O. nr. 104 (2002-2003). Etter komiteens mening vil det bidra til at flere saker overføres til konfliktrådene og til at flere unge gjerningspersoner hindres fra å utvikle en videre kriminell løpebane.

Komiteen vil understreke viktigheten av at voksne er til stede der unge samles, blant annet for å hindre kriminalitet. Komiteen ser derfor positivt på det lokale trygghetsskapende arbeid som Natteravnene utfører.

Komiteen er også opptatt av at barn og unges oppvekstmiljø trygges, slik at overgrep forebygges. Komiteen er bekymret over at enkelte voksne bruker Internett som en måte å kontakte barn på, også med tanke på senere kontakt og overgrep. Komiteen er også bekymret for den omfattende internasjonale distribusjon av dokumentasjon på overgrep mot barn som formidles via nettet. Komiteen er klar over at blant annet Redd Barna i samarbeid med politiet gjør en formidabel innsats for å opplyse barn om farene ved bruk av Internett, samt anmelde tilfeller der bilder av barn er distribuert.

Komiteen mener at vi gradvis vil oppleve en økning i antallet barn og unge med problemer dersom denne utviklinga får fortsette framover. Satsing på barn

og unge er derimot en investering i framtida som vil lønne seg.

Komiteen mener at samfunnsstraff må videreutvikles og bruken bør økes, særlig i forhold til unge lovbrytere. Innholdet i samfunnsstraffen bør etter komiteens mening være samfunnsnyttig samtidig som den er egnet til å forebygge ny kriminalitet.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at budsjettavtalen mellom regjeringspartiene og Arbeiderpartiet av 15. november 2003 innebærer at kommunesektoren styrkes med 2,2 mrd. kroner. Etter flertallets oppfatning innebærer dette at kommunene får en bedre økonomisk situasjon neste år, som også vil virke positivt for barn og unge.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener årsakene til kriminalitet fortjener et langt større fokus. Det kommer stadig signaler om at barn og unge i norske kommuner vil få dårligere oppvekstforhold framover som et resultat av kommunenes økonomiske situasjon.

Voldskriminalitet

Komiteen ser også med bekymring på den registrerte økende voldskriminaliteten. Samtidig er komiteen fornøyd med lovendringen om forbud mot bæring av kniv på offentlig sted som kan ha bidratt til nedgang i anmeldte forhold for knivbruk.

Komiteen viser til Stortingets vedtak i juni 2002 om forbud mot å bære kniv på offentlig sted. Komiteen merker seg også at det ser ut til å være en nedgang i antallet legemsbeskadigelser som følge av bruk av kniv på offentlig sted.

Etter komiteens mening er grov vinningskriminalitet og i særdeleshet ran en krenkelse både av samfunnets og den enkeltes trygghet. Komiteen registrerer at rå voldsbruk og bruk av skytevåpen i forbindelse med ran skjer oftere, og forbryterne er blitt mer profesjonelle. Denne råhet er etter komiteens mening en trussel mot politiets arbeidssituasjon og samfunnet for øvrig. Komiteen er opptatt av at politiet i Norge ikke skal bære våpen i vanlig tjeneste, men mener at politiet i møte med profesjonelle kriminelle må være tilstrekkelig skolert og utstyrt.

Komiteen ser på familievold som et alvorlig samfunnsproblem. Vold og overgrep i familier er traumatiserende både for ofre og for vitner til overgrepene. Resultatene av volden er synlig overalt i samfunnet, og den kan bare bekjempes ved hjelp av felles innsats gjennom et tett og varig samarbeid mellom offentlige, private og frivillige aktører.

For å forebygge senskader for volds ofre og stoppe utviklingen av voldsutøvere må det utvikles et forutsigbart tilbud for behandling og omsorg. På denne bakgrunn er komiteen opptatt av at det kommer på plass en finansiering som sikrer krisesentrene penger til nødvendig drift. Komiteen vil også fremheve det viktige arbeidet som Alternativ til Vold og Brøset gjør for å stoppe voldskarrierer og også behandle ofre for vold.

Komiteen viser for øvrig til merknader om Alternativ til Vold under kap. 430.

Komiteen ser fram til å motta Kvinnevoldsutvalgets rapport. Handlingsplanen "Vold mot kvinner" er inne i en slutfase. Komiteen mener det er viktig å arbeide for å få voldtekstmottak i alle fylker, slik at en kan sikre fellende bevis og dermed kunne oppklare flere saker. Oppklaring av saker er viktig for at offer kan bearbeide sine traumer og også for å stoppe utviklingen av voldtekstmenn.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, viser til at politiets offensive satsing på kontroller, særlig i Oslo, viser at forekomsten av å bære kniv på offentlig sted er redusert. Flertallet merker seg at politiet foretar kontroller utenfor utesteder, og vil påpeke at dette kan ha en viktig preventiv effekt.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet ser ikke bort fra at lovendringen om forbud mot å bære kniv på offentlig sted, kan ha bidratt til nedgangen i anmeldte forhold av knivbruk. Disse medlemmer er dog klar over at nedgangen kan skyldes andre forhold som at denne type kriminalitet skjer i forhold til mer lukkede og rivaliserende kriminelle grupper. Disse medlemmer ser også at det kan skyldes mindre kontrollvirksomhet fra politiet, som derigjennom avdekker en lavere andel av denne type lovbrudd.

Organisert kriminalitet

Komiteen viser til straffeskjerpelsen for deltakelse i organisert kriminalitet som ble vedtatt i juni 2003, og støtter en tydelig straffetrussel overfor den organiserte og profittbaserte kriminaliteten.

Komiteen anser det internasjonale kriminalitetsbildet som mer sammensatt og utfordrende enn noen gang tidligere. Rettsstaten Norge må etter komiteens mening være pådriver for at kriminelle ligaer ikke får flytte seg fritt til land som neglisjerer problemet. Komiteen ser derfor at internasjonalt samarbeid i og utenfor EU er viktig i kampen mot organisert kriminalitet, og er fornøyd med at norsk politi deltar i Europol, og andre relevante internasjonale organer. Komiteen er også opptatt av at Norge har strafferammer og utmåling av straff som ikke er vesentlig forskjellig fra våre naboland.

Norge må etter komiteens mening aldri bli et attraktivt land for organiserte kriminelle verken å etablere seg i eller drive kriminell virksomhet mot. Handel med kvinner, barn og menneskelige organer representerer en alvorlig form for organisert kriminalitet, og medfører etter komiteens mening grove brudd på menneskerettighetene. Komiteen er derfor bekymret over omfanget og økningen i den organiserte handel med mennesker, hvor Norge i økende grad blir brukt som mottakerland. Komiteen viser her til lovendringen i straffeloven § 224 som ble vedtatt i juni 2003. Denne bestemmelsen må brukes aktivt mot dem som utnytter og misbruker kvinner og barn i kynisk kriminell virksomhet. Komiteen viser også til den omfattende handlingsplan mot handel med kvinner og barn

som Regjeringen har lagt frem og jobber etter. Komiteen er kjent med at den inneholder tiltak for å beskytte og hjelpe ofrene, forebygge menneskehandel og ta bakmennene, og ber Justisdepartementet på egnet måte holde Stortinget underrettet om hvordan utviklingen på området er. Komiteen er kjent med at problemstillingen har stor global oppmerksomhet, også fordi handel med mennesker svært ofte er knyttet til annen grov kriminell virksomhet.

Komiteen vil understreke behovet for en effektiv grensekontroll og at de grensenære kontroller intensiveres. Komiteen er kjent med at Politidirektoratet har anskaffet spesialutstyr og har, i samarbeid med de grensenære politidistrikter, lagt til rette for at utstyret brukes på tvers av politidistriktene på en effektiv og kostnadsbevisst måte.

Komiteen viser til at det ble foretatt en straffeskjerpelse for deltagelse i organisert kriminalitet. Komiteen vil også peke på viktigheten av å ha fokus på den organiserte kriminaliteten. Slik kriminalitet er ofte velorganisert og grenseoverskridende og omfatter som oftest de fleste kategorier av lovbrudd. Blant de verste former organisert kriminalitet er handel med mennesker og organer, som er en kynisk måte å utnytte andre menneskers nød og drømmer om et bedre liv på.

Komiteen viser til Regjeringens handlingsplan mot handel med kvinner og barn som ble lagt frem i februar 2003. Planen inneholder 23 tiltak og 100 mill. kroner over tre år. Handel med mennesker er en alvorlig form for kriminalitet som innebærer grove krenkelser av menneskerettighetene. Gjennom denne handlingsplanen vil Regjeringen møte de etiske, sosiale og rettslige utfordringene menneskehandel fører med seg. Komiteen viser også til at handlingsplanen fremmer tiltak for å forebygge, avdekke og straffeforfølge forbrytelser knyttet til handel med kvinner og barn, samt å beskytte og yte bistand til dem som har vært ofre for slik kriminalitet. De folkerettslige forpliktelsene og menneskerettighetene er lagt til grunn i hele planen. Komiteen viser videre til det nye straffebudet mot menneskehandel i straffeloven § 224 med straffesamme på inntil 10 år for grove tilfeller.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti vil påpeke at Schengen-samarbeidet har gjort det vanskeligere for Norge å bekjempe grenseoverskridende kriminalitet. Schengen-deltakelsen har ført til en sterk svekkelse av vår grensekontroll, og dette medlem understreker at det dermed er mye vanskeligere å hindre utenlandske kriminelle i å operere her i landet, i tillegg til at det er blitt vanskeligere å spore opp id-løse asylsøkeres nasjonalitet. Dette medlem viser til at også Politiets Fellesforbund var imot Schengen-avtalen, mens Fremskrittspartiet, partiet som hevder de har de mest ansvarlige justispolitikerne, var for. Dette medlem vil videre understreke at det trengs en skjerpet kontroll med hvitvasking av penger, og fortsatte kontroller i utelivs- og restaurantbransjen, samt byggebransjen. Disse bransjene utgjør et segment innen arbeidslivet hvor kontroller ofte har avdekket økonomisk kriminalitet, grov utnyttelse av arbeidere og bruk av illegal arbeidskraft.

Økonomisk kriminalitet

Komiteen viser til at korrupsjon og hvitvasking av penger er en form for økonomisk - ofte også organisert - kriminalitet som kan være mindre synlig for allmennheten enn for eksempel vold, men som etter komiteens mening i større omfang er desto mer samfunnsnedbrytende, og vil her vise til det nylig vedtatte straffebudet mot korrupsjon og komiteens merknader i Innst. O. nr. 105 (2002-2003).

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, viser til at enorme summer hvert år unndras beskatning gjennom svart arbeid. Flertallet støtter den intensiverte kampen som skattemyndighetene fører mot unndratt innrapportering og beskatning. Flertallet mener at i tillegg til å unndra midler fra fellesskapet, så legger bruk av svart arbeid til rette for et illegalt arbeidsmarked og undergraver arbeidstakeres rettigheter.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til Dokument nr. 8:12 (2003-2004) om sosial dumping i arbeidsmarkedet, som er satt fram av Sosialistisk Venstrepartis representanter i kommunalkomiteen. Sosial dumping fører til utrygghet i arbeidslivet, og er et resultat av at useriøse aktører som legger liten vekt på å følge lover og regler får mulighet til å operere i arbeidsmarkedet. Problemstillingen med arbeidsgivere som opererer med lønn under tariff og lovstridige arbeidsforhold har vært debattert i fagbevegelsen en stund. Blant annet har LO og Fellesforbundet utarbeidet hver sin liste med femten tiltak som de mener må iverksettes straks, og dette medlem vil utpeke disse som et godt sted å starte. Dette medlem krever at det blir jobbet for en samordning mellom Arbeidstilsynet, Skattedirektoratet og politiet i dette arbeidet.

Rettighetslovgivning

Etter komiteens flertalls mening, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, båndlegger økt rettighetslovgivning myndigheter på alle nivå. Flertallet vil følge denne utviklingen nøye, spesielt når rettighetslovgivningen innebærer at folkevalgte organers makt reduseres.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener det er positivt dersom man gjennom lovgivning og rettsliggjøring kan sikre individets rettigheter i forhold til det offentlige. Maktutredningen viser i så måte en positiv utvikling i forhold til at individet gis mer makt på bekostning av politikere (av flertallet betegnet som folkevalgte). Det er derfor viktig at enkeltmennesket sikres juridiske rettigheter i forhold til det offentlige, som man kan kreve oppfylt gjennom en uavhengig rettsinstans. Disse medlemmer er dermed i all hovedsak positive til alle tiltak som gir individet makt på bekostning av politikere, også gjennom rettighetslovgivning.

Internasjonale menneskerettigheter

Komiteen viser til at det er både fordeler og ulemper ved å gi kompetanse til for eksempel overnasjonale organer. Etter komiteens mening er erfaringene med Menneskerettighetsdomstolen (EMD) i Strasbourg at norsk intern rett har blitt mer fokusert på grunnleggende menneskerettigheter, noe som også gjelder andre land tilknyttet Den europeiske menneskerettighetskonvensjon (EMK). Etter komiteens syn har EMDs utvikling av menneskerettigheter vært en ønsket utvikling.

Kriminalomsorg

SONINGSKØ

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti, ønsker ikke å redusere soningskøen gjennom å konvertere ubetingede dommer til samfunnsstraff. Flertallet vil påpeke at dette forslaget forutsetter lovendring. Videre innebærer forslaget en endring av skillet mellom domstol og forvaltning. Flertallet støtter på denne bakgrunn ikke forslaget.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet har i flere statsbudsjettbehandlinger påpekt behovet for flere soningsplasser. På denne bakgrunn har det vært fremmet flere forslag om mulige løsninger for å få ned soningskøen i Norge. I denne sammenheng kan nevnes kjøp av fengselsplasser i utlandet og midlertidige flytende fengsler. Disse medlemmer ser behovet for fleksibilitet i forbindelse med en nødvendig økning i fengselskapasiteten, og forventer at Regjeringen vil fremme de nødvendige forslag for å løse dette problemet på kort og lang sikt.

Disse medlemmer vil presisere at økt bruk av samfunnsstraff ikke må være et resultat av manglende soningsplasser, men kun brukes på unge førstegangsforbrytere der det kan sannsynliggjøres at det vil ha en positiv effekt i forhold til vedkommende. Disse medlemmer mener samfunnsstraff ikke må brukes for alvorligere lovbrudd eller hvor det vil stride mot den allmenne rettsoppfatning. Disse medlemmer mener det derfor er viktig at samfunnsstraff utvikles på en slik måte at det også fremstår som straff.

Disse medlemmer mener det blir for passivt å vente med oppstartsbevilgning til budsjettet for 2005. Disse medlemmer ønsker derfor å sette av midler til oppstart til nytt fengsel i Halden (6 mill. kroner) og Bergen (3 mill. kroner) på 2004-budsjettet, samt fullføre forprosjekteringen av nytt fengsel i Indre Salten (1,5 mill. kroner).

Disse medlemmer er skuffet over at det har tatt uforholdsmessig lang tid å få i gang prøveprosjektet med å sette fangetransport ut på anbud. Dette prosjektet burde vært i gang før behandlingen av dette budsjettet.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener elementfengsel ikke er veien å gå for å få bukt med soningskøen. Dette medlem

tror at disse plassene lett kan bli en permanent løsning, noe som ikke er heldig. I tillegg er ikke dette medlem overbevist om at det tilføres tilstrekkelig med driftsmidler til at disse nye plassene kan drives uten å gå på bekostning av den permanente driften, og det er dessuten usikkert om modulene er kvalitetsmessig tilfredsstillende etter norske forhold. Dette medlem vil derfor heller benytte midlene til å starte bygging av varetektsplasser i Bergen, få fortgang på byggingen av nytt fengsel i Halden, samt starte planleggingen av åpne plasser for kvinner på Bredtveit.

Innholdet i soningen

Komiteen mener at innholdet i soningen er avgjørende i forhold til rehabilitering av innsatte og for å forebygge ny kriminalitet. Komiteen vil berømme de mange frivillige organisasjoner som bidrar til innhold og avvikling av soning og i forbindelse med løslatelse og frigang. Samfunnet får mye igjen for de tilskudd som disse organisasjoner mottar. Komiteen vil understreke at det er viktig at organisasjonene får betalt for de tjenester som utføres, slik at de oppmuntrer til å videreføre og videreutvikle sine gode tilbud uten å bruke altfor mye ressurser på å samle inn og søke etter midler.

Komiteen vil fremheve at ved løslatelse er et godt ettervern for den enkelte gjennom arbeid, bolig og oppfølging avgjørende for å gjøre det enklere å vende tilbake til samfunnet, samt å unngå tilbakefall.

Komiteen mener det er svært viktig å fokusere på innholdet i soningen. Komiteen vil understreke at formålet med den nye straffegjennomføringsloven var en differensiert soning, og har forventninger i forhold til dette. Innsatte med rusmisbruk må få rehabilitering for sine problemer. Komiteen er derfor enig med Regjeringen i å satse ytterligere på soning under § 12. Komiteen vil også understreke at det i rehabiliteringsarbeidet er avgjørende med en tverrfaglig oppfølging.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti ønsker et større fokus på innholdet i soninga. Det er helt avgjørende for å forebygge tilbakefall etter løslatelse. Regjeringens fokus på strengere straffer og soningskø har overskygget behovet for en styrking av rehabiliteringen av de innsatte. Disse medlemmer understreker at formålet med den nye straffegjennomføringsloven var en differensiert soning. Dette krever mer ressurser og aktiv oppfølging. Innsatte med rusmisbruk og psykiatriske problemer må få rehabilitering for sine problemer. I dette arbeidet er det avgjørende med tverrfaglig oppfølging. På samme måte må straffedømte med lav funksjonsevne grunnet lettere psykiske utviklingshemninger og/eller personlighetsforstyrrelser få et tilfredsstillende habiliteringstilbud.

Domstolene

Komiteen viser til Domstoladministrasjonens nye og fristilte rolle. Komiteen har innledet en god dia-

log med Domstoladministrasjonen. Komiteen ser det som viktig at domstolene bevarer sin uavhengige rolle, men vil samtidig understreke at komiteen må se domstolene i sammenheng med kriminalomsorg og politi i budsjettspørsmål, for å sikre balansen i straffesakskjeden.

Komiteen er opptatt av at tilliten til domstolenes virke og de avsagte dommer skal være høy. Komiteen mener de sakkyndige spiller en stor rolle i mange rettsaker, ikke minst i saker som angår barn. Komiteen ber derfor om at spørsmålet om sakkyndiges arbeid blir fulgt opp i forbindelse med departementets arbeid med ny tvistemålslov.

Politi

Komiteen viser til at politireformen fase 2 ennå ikke er fullført. Etter komiteens syn er det ikke uventet at det blir debatt rundt en stor omorganisering. Komiteen har merket seg at politireformen skal evalueres i 2005 og mener at det ennå er for tidlig å trekke noen slutninger vedrørende resultatet av reformen. Komiteen forutsetter at gjennomføringen av politireformen innebærer en effektivisering av politiets arbeid, blant annet ved at politifolk blir frigjort fra administrativt arbeid til aktiv polititjeneste. Komiteen er imidlertid opptatt av at effektiviseringen ikke må innebære at avstanden mellom politi og publikum blir større. Nærhet mellom publikum og politi er også viktig i et forebyggende perspektiv. Komiteen mener at lokal tilstedeværelse er en forutsetning for å opprettholde tilliten mellom politi og publikum, og vil derfor sterkt understreke at tjenestestedene (lensmannskontor/politistasjon) skal bestå.

Komiteen er kjent med at lokale politiledere, lensmenn, stasjonssjefer og politimestere løser sine oppgaver på ulike måter. Komiteen er opptatt av at det utarbeides analyseverktøy for å sammenligne ressursbruken i de ulike politidistriktene, og at arbeidet med gode målkriterier for godt politiarbeid prioriteres.

Politidirektoratet bør etter komiteens syn være åpent for lokale initiativ som har som mål å effektivisere tjenesten og styrke kampen mot kriminaliteten. Det er viktig at denne typen lokale initiativ blir tatt på alvor, og at Politidirektoratet i samarbeid med den lokale politimester oppfordrer til nytenking.

Komiteen viser til merknader i Budsjett-innst. S. nr. 4 (2002-2003) om tilbagemelding vedrørende politirollen og måloppnåelse. Komiteen registrerer at Regjeringen har besvart merknaden i årets budsjettfremlegg, og slutter seg til vurderingen om at en gjennomgang av politirollen bør komme samtidig med evalueringen av politireformen i 2005. Komiteen støtter også de ulike forslag til aktuelle tema en slik evaluering bør inneholde, som skisseres i St.prp. nr. 1 (2003-2004).

Komiteen er kjent med at noen politidistrikter har særskilte utfordringer knyttet til økt folketall i turistseksjonen, sommer som vinter. Komiteen forutsetter at dette blir tatt hensyn til i de årlige tildelinger til de aktuelle distrikter.

Komiteen mener det er viktig å fokusere på gode ledere i politi- og lensmannsetat. Gode etter- og videreutdanningstilbud, i tillegg til metoder for evaluering og oppfølging, er etter komiteens oppfatning nødvendig.

Komiteen registrerer at det er en lav andel av kvinner i ledende stillinger innen politi- og lensmannsetaten. Komiteen mener at politimestrene må være seg bevisst ved mer aktivt å ansette kvinnelige førstebetjenter, slik at disse senere kan rekrutteres til høyere lederstillinger.

Komiteen har denne høsten behandlet lovendringer som gir politijurister utvidet påtalekompetanse. Komiteen viser til Innst. O. nr. 18 (2003-2004) og ser frem til at lovendringene kan bli et bidrag til en mer effektiv straffesakskjede.

Komiteen viser til at politiet har fått en rekke nye etterforskningsmetoder de siste år, og komiteen mener det er avgjørende for oppklaring og kriminalitetsbekjempelse at politiet er teknologisk og metodisk oppdatert. Komiteen vil understreke at politiet bør bruke disse metodene i den grad de var tiltenkt. Eventuelle nye etterforskningsmetoder må etter komiteens mening alltid vurderes opp mot personvern- og rettsikkerhetsprinsipper.

Komiteen registrerer at antallet grunnløse asylsøkere som kommer til landet nå ser ut til å avta. Komiteen har merket seg at departementet har foreslått å etablere et nytt nasjonalt organ som på en mer kostnadseffektiv måte skal uttransportere dem som har fått negativt vedtak på søknad om asyl. Komiteen ser at en mer effektiv utsendelse av grunnløse søkere kan styrke tilliten til asylinstituttet generelt, og gjøre det mindre attraktivt med forsøk på misbruk. Komiteen ber departementet vurdere om andre enn politifolk kan stå for rutinemessige uttransporteringer.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, vil bemerke at man ikke kan sammenligne regnskapstall med budsjettall. Regnskapstallene for 2002 inkluderer refusjonsinntekter, som det ikke budsjetteres med verken i budsjettet for 2003 eller 2004. Departementet har adgang til å overskride utgiftene tilsvarende nivået på refusjonene. På denne bakgrunn bli det etter flertallets mening helt misvisende å sammenligne politiregnskapene for 2002 med budsjettet for 2004.

Flertallet viser til at politireformen representerer store endringer i etaten av både organisasjonsmessig og bemanningsmessig art. Flertallet er kjent med at departementet mener det er nødvendig å evaluere resultatene av politireformen før man vurderer bemanningsbehovet i etaten. Det fremgår av budsjettproposisjonen at bemanningen i politiet vil bli drøftet i den kommende stortingsmeldingen om politirollen.

Ofre for vold og kriminalitet

Komiteen vil understreke at ofre for og vitner til vold og kriminalitet trenger et særlig vern, beskyttelse og oppfølging. Komiteen viser til kontoret for voldsofferstatning i Vardø som ble åpnet høsten 2003, og

komiteen mener at ved å samle kompetansen, vil man kunne få en mer ensartet praksis og kortere behandlingstid på søknadene. Komiteen viser også til tidligere stortingsvedtak om program for vitnebeskyttelse, jf. Innst. O. nr. 3 (1999-2000) og Innst. O. nr. 78 (1999-2000) og er svært fornøyd med at Regjeringen nå har iverksatt nasjonale retningslinjer for vitnebeskyttelse.

Voldsutøvere

Komiteen mener det er ytterst viktig å få på plass et stabilt, mangfoldig og godt utbygd tilbud til personer med voldsproblemer. Det er behov for et mangfold av tilbud til menn som begår vold og overgrep. Menn som begår vold og overgrep har ulikt grunnlag og ulik bakgrunn for volden, og det er person og grad av alvor som må være grunnlag for riktig tiltak - samtaler, terapi eller annen behandling. Komiteen mener dette er viktig for å bryte voldsspiralen og slik forebygge at færrest mulig blir utsatt for vold. Komiteen ber derfor Regjeringen følge opp anmodningsvedtak nr. 95 (2002-2003) der Regjeringen er bedt om å sørge for at det utvikles et landsdekkende tilbud innen voldsbehandling og sinnemestring. Både ATV og Sinnemestringsprogrammet fra Brøset er viktige bidragsytere i dette arbeidet.

Siviltjeneste

Siviltjeneste skal etter komiteens mening også for fremtiden bare forbeholdes dem som av samvittighetsgrunner og personlig overbevisning ikke kan gjennomføre verneplikten. Det er etter komiteens syn uheldig dersom unge må vente lenge for å få utføre sivil verneplikt.

Nødnett

Komiteen vil fremheve behovet for et nytt felles samband for nødetatene. Politi, brannvesen og helsevesen har i dag begrensede muligheter for kommunikasjon etatene imellom og mellom ulike geografiske områder innen hver etat. Dette utgjør etter komiteens mening en sikkerhetsrisiko som det bør bøtes på i nær fremtid.

Komiteen viser ellers til de hovedmål og delmål for justissektoren som blir trukket opp i St.prp. nr. 1 (2003-2004), og slutter seg til disse.

DNA-analyser

Komiteen er opptatt av å ta i bruk ny teknologi i bruk i retts-DNA-analyser, for å sikre bevis som raskt kan identifisere riktig gjerningsperson. Komiteen ber departementet vurdere hvordan et økende behov for rettsgenetiske analyser i politiet kan imøtekommes. Komiteen ber også om at denne vurderingen tar hensyn til at det kan eksistere ulike tilbydere av denne tjenesten.

Private løsninger

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til behandlingen av Budsjett-innst. S. nr. 4 (2001-2002), der flertallet ba departementet se på muligheten for å sette fangetransport ut på anbud. Flertallet er tilfreds med at Politidirektoratet (POD) nå vil igangsette et prøveprosjekt. Flertallet ber om at departementet på egnet måte melder tilbake om erfaringene fra prøveprosjektet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti er av den oppfatning at alle myndighetsoppgaver skal tilligge det offentlige. Maktutøvelse skal ikke privatiseres. Kontrollen er bedre om det er offentlig drevet og underlagt politisk og demokratisk kontroll. I denne sammenheng vil disse medlemmer understreke at vi går imot privat eide og drevne fengsler. Disse medlemmer er også mot privatisering av polititjenester og fangetransport da dette kan medføre bruk av makt, noe disse medlemmer mener må være forbeholdt ansatte i politiet, jf. politilovens regler om maktbruk. Disse medlemmer mener det må stilles strenge krav til opplæring, erfaring og vandel for de personer som skal utføre denne tjenesten. Disse medlemmer mener likevel det ikke til enhver tid er nødvendig med politiutdannet personell til å utføre denne jobben, og viser til dagens ordning med arrestforvarere.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener at uttransportering av asylsøkere uten beskyttelsesbehov ikke må bli nok et felt for kommersielle interesser, og ønsker derfor ikke at private skal kunne legge inn anbud på dette i framtida. I stedet bør man søke løsninger tilsvarende arrestforvarerordningen, der ansatte i politiet får begrenset politimyndighet.

3.5 Merknader fra de enkelte fraksjoner - partienes primære rammeforslag

Merknad fra Arbeiderpartiet

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet foreslår følgende endringer i sitt alternative budsjett:

Kap.	Post	Formål:	Kroner
410	1	Tingrettene og lagmannsrettene	
		Driftsutgifter, økes med	20,0 mill.
430	1	Kriminalomsorgens sentrale forvaltning	
		Driftsutgifter, økes med	21,3 mill.
	70	Tilskudd, økes med	3,7 mill.
	71	Prosjektering/oppstart, økes med	55,0 mill.
440	1	Politidirektoratet - politi- og lensmannsetaten	
		Driftsutgifter, økes med	6,0 mill.

Disse medlemmer påpeker at kriminalomsorgen er i krise. Det er med dagens soningskapasitet ikke mulig å gjennomføre de straffereaksjoner som er idømt av domstolene innen den frist som er ønskelig. Soningskøen var pr. 30. september 2003 på 2 633 personer. Soningskøen er særlig alvorlig fordi den ødelegger straffens virkning på den straffedømte. Ventetid for soning svekker dessuten tilliten til vårt rettsvesen. Soningskøen reflekterer også at kriminalomsorgen er "sulteforet" på økonomiske ressurser.

Disse medlemmer mener det er viktig for soningssituasjonen og innholdet i straffene at kriminalomsorgen blir tilført økte midler nå. Disse medlemmer foreslår derfor økte midler til drift og utbygging av soningskapasiteten. En styrket kriminalomsorg er en forutsetning for en skjerpet kamp mot kriminalitet. Disse medlemmer foreslår 80 mill. kroner i økte bevilgninger til kriminalomsorgen for å bedre soningskapasiteten og sikre bedre rehabilitering under soning.

Disse medlemmer mener at det må opprettes 400 nye soningsplasser gjennom nybygg og utvidelser av eksisterende anstalt for å avskaffe soningskøen. Disse medlemmer mener derfor kriminalomsorgens sentrale forvaltning må styrkes med 55 mill. kroner under kap. 430 post 30-49 til oppstart av Halden fengsel, Bergen fengsel samt en prosjektering av Salten fengsel.

Disse medlemmer vil bevilge 2 mill. kroner til prosjektering av Indre Salten fengsel. I tillegg foreslår disse medlemmer at det bevilges 30 mill. kroner til oppstart av Halden fengsel samt 20 mill. kroner til Bergen fengsel og 3 mill. kroner til familieleiligheter ved Bredtvedt kvinnefengsel.

Disse medlemmer minner om Stortingets vedtak nr. 97, 5. desember 2002:

"Stortinget ber Regjeringen vurdere innspillet fra Indre Salten om bygging av et fengsel i Fauske/Sørfold. Det avsettes 2 millioner kroner i planleggingsmidler til det videre arbeidet med prosjektet."

samt Justis- og politidepartementet uttalelse i brev 25. august 2003:

"Saken ble omtalt i RNB 2003, jf. St.prp. nr. 65 (2002-2003). Departementet vil legge frem sin innstilling for Stortinget i St.prp. nr. 1 (2003-2004)."

Disse medlemmer kan ikke se at Stortingets anmodningsvedtak er fulgt opp i proposisjonen som varslet av uttalelse 25. august 2003.

Disse medlemmer anser det som nødvendig for kvaliteten i soningen for straffedømte mødre med barn at det opprettes besøksleiligheter i tilknytning til Bredtvedt kvinnefengsel. Anslagsvis halvparten av innsatte kvinner i norske fengsler har barn. Disse medlemmer er opptatt av å bedre samværsmulighetene for mor og barn under soning, ut ifra en erkjennelse av at barn av straffedømte skal ivaretas så godt som overhodet mulig. Disse medlemmer ønsker derfor at det bygges besøksleiligheter ved Bredtvedt kvinnefengsel for å bedre samværsmulighetene for mor og barn.

Disse medlemmer mener det er nødvendig med økt satsing på rehabilitering av rusmisbrukere under soning. Tilbudet til rehabilitering for innsatte med rusproblemer varierer sterkt fra anstalt til anstalt. Rusmisbruket er ofte bakenforliggende årsak til den kriminelle aktiviteten de utøver. Under soning er det en mulighet til å ta fatt i disse problemene og slik snu en ond sirkel. Kriminelle med rusproblemer har et spesielt behov for oppfølging under soningen. Sannsynligheten for tilbakefall til kriminell virksomhet etter endt soning er mye større for denne gruppen enn for straffedømte uten rusproblemer.

I tillegg påpeker disse medlemmer at svært mange innsatte lider av psykiske problemer knyttet opp mot rusmisbruk. Disse medlemmer understreker derfor at det bør gis tilbud om kartlegging av helseproblemer under soning samt et tilbud om tilpasset behandling som et ledd i å forebygge gjentagelse av straffbare forhold samt å muliggjøre en bedre resosialisering etter endt soning. Disse medlemmer mener derfor at mulighetene for å idømme behandling bør utvides. Disse medlemmer ønsker også økt bruk av samfunnsstraff, ungdomskontakt og hjemme-soning for slik bedre å kunne tilpasse soningen til den enkelte straffedømtes situasjon.

Disse medlemmer mener Fretex Elevators § 12-prosjekt hvor straffedømte bor og jobber for bruktkjeden Fretex under behandling, er et foregangsprosjekt som må støttes og utvides. Fretex Elevatorprosjektets mål er å gi straffedømte med rusproblemer arbeid og selvrespekt, og er en viktig samarbeidspartner til Aetat i det å kurse, kvalifisere og trene opp arbeidstakere som er på attføring eller har behov for annen tilrettelegging. Rundt 750 personer har til daglig sitt arbeid i Fretex. Prosjektet finnes i de fleste fylker, og samarbeidet med offentlige etater, næringsliv, givere og kunder er godt. Programmet har i dag et belegg på 93,4 pst., og opererer med ventelister for soning. 30 pst. av de som går igjennom programmet, går rett ut i annen jobb etter endt soning. Disse medlemmer mener Elevatorprosjektet bør utvides.

Disse medlemmer uttrykker bekymring for den økonomiske situasjonen til Alternativ til vold. Eksempelvis behandler ATVs Ung-program årlig 60 ungdommer med alvorlige voldsproblemer etter kontrakt med Helse-Øst. Grunnet for lite midler i helseforetaket, sies nå kontrakten opp og ATV mister driftsmidlene til dette tilbudet. Om lag 400 personer er årlig igjennom ATVs behandlingstilbud totalt fordelt på ATVs behandlingssentre i Oslo, Drammen og Telemark. Dårlig økonomi stopper utviklingen av ATVs behandlingstilbud, og reduserer behandlingstilbudet. For å sikre ATVs arbeid med sikkerhet og beskyttelse av kvinner utsatt for vold, hjelpetilbud til barn i voldsfamilier, samt landsdekkende behandlingstilbud til voldsutøvere, foreslår disse medlemmer derfor en finansieringsmodell der 50 pst. av ATVs virksomhet finansieres gjennom helseforetakene og resterende 50 pst. finansieres gjennom kriminalomsorgen.

Disse medlemmer minner om Stortingets vedtak nr. 95, 5. desember 2002:

"Stortinget ber Regjeringen sørge for at det utvikles landsdekkende tilbud innen voldsbehandling og sinnemestring."

samt at Justis- og politidepartementet uttaler i brev 25. august 2003:

"Justisdepartementet, Helsedepartementet, Barne- og familiedepartementet og Sosialdepartementet har innledet et samarbeid om utarbeidelse av en handlingsplan mot vold i nære relasjoner. I arbeidet med planen vurderes også tiltak for å bedre tilbudet om voldsbehandling og sinnemestring i hele landet. Saken vil bli vurdert og fulgt opp i denne sammenheng og bli omtalt i St.prp. nr. 1 (2003-2004)."

Disse medlemmer påpeker at ATVs behandlingstilbud er i tråd med Stortingets anmodningsvedtak. Disse medlemmer fremmer derfor forslag om økte bevilgninger til ATV. Disse medlemmer mener at region sør bør bli en satsings- og pilotregion for behandling av voldsutøvere, ved at Alternativ Til Vold (ATV) bygges ut i de fem fylkene denne regionen består i.

Disse medlemmer mener kriminalomsorgen bør utvide programvirksomheten med familie og løslatelsesprogram for langtidsdømte innsatte, for å søke å redusere tilbakefall etter endt soning. Programmene bør tilbys i siste del av soningen i åpen soning. Det vises her til arbeidet Bastøy fengsel har igangsatt med bruk av besøksleiligheter, samt arbeidet som er utført med å innhente familie- og løslatelsesprogrammer. Dette er programmer som i dag er i bruk av fengselsmyndighetene i Skottland (Scottish prison service).

Disse medlemmer anser viktigheten av støtte og veiledning overfor pårørende av innsatte som svært viktig. Pårørende er i mange tilfeller en forsømt gruppe. Foreningen for fangers pårørende er i dag eneste hjelpeorgan for denne gruppen. Disse medlemmer mener det er helt nødvendig med økte bevilgninger til FFP.

Disse medlemmer foreslår derfor at kriminalomsorgens drift økes med 25 mill. kroner, med følgende fordeling inn under post 70:

- 700 000 kroner til drift av Fretex Elevator.
- 3 000 000 kroner til drift av Alternativ til vold behandlingsprogram.
- Resterende brukes til generell oppgradering av bemanning og bruk av og utvikling av programvirksomhet og opplæring av de innsatte.

Disse medlemmer viser til at Stortinget i juni 2002 bad Regjeringen opprette et desentralisert undervisningsopplegg for fengselsbetjenter på Kongsvinger fra høsten 2003: (St.prp. nr. 67 (2001-2002), Innst. S. nr. 260 (2001-2002)). Vedtak nr. 461:

"Stortinget ber Regjeringen iverksette et desentralisert undervisningsopplegg for fengselsbetjenter i Kongsvinger fra høsten 2003."

Etter disse medlemmers oppfatning synes dette ikke igangsatt i tråd med Stortingets anmodningsvedtak, og i Regjeringens forslag til budsjett for 2004 synes det heller ikke å ligge noen midler inne til dette formål.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med en plan for et desentralisert undervisningsopplegg for fengselsbetjenter på Kongsvinger før fremlegget senest i revidert statsbudsjett 2004."

Disse medlemmer er bekymret for situasjonen i domstolene. Beholdningen av straffesaker som venter på behandling og dom i tingretten er 4 600. I år er antall sivile saker som venter på dom 7 455 mot 7 200 etter første halvår i fjor. I tillegg behandles stadig færre saker innenfor målene for saksavvikling. 40 pst. av de sivile sakene ble behandlet innenfor kravet om 6 måneders behandlingstid i 2002 mot 46 pst. i 2000. 36 pst. av meddomsrettssakene var gjennomsnittlig innenfor kravet om 3 måneders saksbehandlingstid i 2002, mot 55 pst. i 1999.

Disse medlemmer øker på denne bakgrunn bevilgningene til drift av domstolene med 20 mill. kroner utover Regjeringens budsjettforslag.

Disse medlemmer har merket seg at nedgangen i oppklaringsprosent er størst når det gjelder økonomisk kriminalitet. Mange milliarder kroner er gjenstand for økonomisk kriminalitet. Antall anmeldelser på området er et dårlig mål for omfanget av denne form for kriminalitet, da mørketallene er store. Av anmeldte lovbrudd utgjør skatte- og momsrelaterte lovbrudd en tredjedel av den økonomiske kriminaliteten. Det er med andre ord en form for kriminalitet som rammer oss alle. Disse medlemmer ser det som viktig å styrke arbeidet mot økonomisk kriminalitet og vil også understreke den positive virkningen av dette med mer penger til fellesskapet.

Disse medlemmer ønsker derfor i sitt alternative statsbudsjett å styrke Økokrim i en satsing mot økonomisk kriminalitet med en bevilgning på 6,4 mill. kroner mer enn Regjeringens forslag.

Merknad fra Fremskrittspartiet

GENERELT

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet er meget bekymret for den stadig økende kriminaliteten i samfunnet. Kriminaliteten koster samfunnet enorme ressurser både økonomisk og menneskelig. Disse medlemmer er spesielt bekymret for økningen i forhold til fysisk vold og voldtekt. Terskelen for å benytte seg av vold synes stadig lavere, i tillegg blir volden stadig grovere. Dersom de institusjoner samfunnet har til å bekjempe kriminalitet, dvs. politi, rettsvesen og kriminalomsorg, ikke settes i stand til å reagere raskt og hensiktsmessig, vil utviklingen akselerere stadig raskere i gal retning. Ikke minst ser vi dette innen kriminelle subkulturer; i enkelte innvandrings-

miljøer, MC-miljøer, og narkotikamiljøer. Manglende inngripen fører her til at gjengjeldelse og selvtekt erstatter samfunnets verktøy. Ved siden av den grove og økende volden, er stadig flere tilfeller av voldtekt og seksualforbrytelser et problem. Det er viktig at sakene oppklares. Dette er en type forbrytelse mot mennesker som påfører ufattelige lidelser for ofrene. Det er her viktig at politiet får tilstrekkelig verktøy og midler til å etterforske og oppklare slike saker. Samkjøring av de ulike DNA-registre og en utvidet adgang til å oppta DNA-profiler i forbindelse med straffesaker vil her være viktige virkemidler. Dette vil også kreve større ressurser.

Disse medlemmer mener man ikke må miste fokus på den organiserte kriminaliteten. Organisert kriminalitet kan omfatte alle typer kriminalitet i forskjellige kombinasjoner. Et særtrekk er at denne type kriminalitet ofte er ledet av profesjonelle kriminelle. Den organiserte kriminaliteten er blitt vanskeligere og mer ressurskrevende å etterforske. Politiet har i den siste tiden fått flere nye etterforskningsmetoder for å få bukt med denne kriminaliteten. Dette har vært viktig. Likevel vil disse medlemmer presisere at behovet for stadig nye og mer omfattende etterforskningsmetoder har presset seg frem som følge av de andre partiers manglende prioriteringer til politi- og lensmannsetatene. Disse medlemmer mener det nå av rettsikkerhetshensyn for folk flest må fokuseres mer på å gi politiet de nødvendige menneskelige og materielle ressurser til å forfølge denne kriminaliteten, uten å innføre et stadig mer omfattende overvåkningssamfunn.

Disse medlemmer mener det er et stort samfunnsproblem at hverdags- og vinningskriminaliteten øker. Dette er den kriminaliteten som rammer folk flest. Innen handel og dagligvarebransjen er dette et problem bedriftene og de ansatte ser nærmest daglig. Selv om hver kriminell handling for seg kan være liten av omfang, er summen av denne kriminaliteten enorm. Gapet mellom det politi og rettsvesen har kapasitet til å forfølge, og den kriminalitet man ser i samfunnet, har i dag blitt så stor at en av de viktigste samfunnspilarer i samfunnet, nemlig rettsstaten, er i ferd med å miste sin troverdighet og legitimitet i folks flests øyne. Disse medlemmer mener den lave oppklaringsprosenten, sammenholdt med for lav straff, samt for sen straffereaksjon fører til at stadig flere ser en kriminell løpebane som et alternativ. Manglende tro på samfunnets evne til å løse disse problemer og utfordringer, vil bli den største samfunnsmessige og kriminalpolitiske utfordringen i tiår fremover. Dette er en utvikling disse medlemmer ikke kan eller vil sitte stille og se på.

POLITIET

Disse medlemmer merker seg at Regjeringen budsjetterer med over 300 000 000 kroner mindre til politiet enn det som var regnskapstallene for 2002.

Disse medlemmer mener som tidligere nevnt at det er helt avgjørende at politiet blir satt ressursmessig i stand til å møte den stadig økende kriminaliteten. Disse medlemmer viser til at det er tre hovedfaktorer som påvirker kriminaliteten. Den viktigste er

oppdagelsesrisiko. Videre er det viktig med rask pådømmelse og reaksjon. Dersom man vet at det er større sjans for å bli tatt enn å slippe unna, synes det klart av man vil tenke seg om både to og tre ganger. Dessverre ligger vi sørgelig langt unna en oppklaringsprosent i nærheten av 50 pst. Det at saker blir oppdaget og påtalt, er førsteveilkår for å få bukt med de kriminelle.

POLITIREFORMEN

Disse medlemmer er skuffet over at Regjeringen så langt ikke har evnet å følge opp intensjonen i politireformen. I stedet for et politi som har mer kontakt med publikum, har tilbakemeldingene vært at det er blitt vanskeligere å få tak i politiet. Det er blitt dårligere tilgjengelighet, og folk føler en utbredt utrygghet som følge av dette. Dette skyldes i hovedsak to forhold. For det første har justisministeren bare gjort halve jobben i politireformen. Reformen forutsatte en ny bemanningsplan som ennå ikke er på plass. For det annet er politiet så underbudsjettet at man ikke klarer å gjennomføre reformen som forutsatt. Reformen var ment som et virkemiddel for å få mer og bedre politi for pengene. Så langt synes det som om regjeringspartiene tar ut den forventede gevinsten nå for å saldere budsjettbalansen. Dette kan disse medlemmer ikke akseptere.

Disse medlemmer vil derfor foreslå å styrke budsjettet til politi- og lensmannsetatene med totalt 345 mill. kroner.

HUNDETJENESTEN

Disse medlemmer mener hundetjenesten må styrkes og videreutvikles. Hund er et av de viktigste verktøy for politiet både når det gjelder søk etter personer som stikker av og søk etter narkotika. Det er viktig at de som har og bruker tjenestehund sikres gode arbeidsbetingelser i forhold til hund og hundehold. Hundeførere er noe politiet trenger, det må derfor ikke bli en ekstra belastning å drive med hund i politiet, men heller ses på som en ressurs. Disse medlemmer ønsker derfor å sikre like gode betingelser for dem som har politihund, som for andre som benytter hund som en del av egen tjeneste i fengselsvesen, tollvesen og andre offentlige etater.

IKKEDØDELIGE VÅPEN

Disse medlemmer ønsker et fortsatt ubevæpnet politi i Norge. Men i et samfunn med et stadig hardere kriminelt miljø er det viktig å ivareta den enkelte tjenestemanns sikkerhet. Disse medlemmer er tilfreds med at man har kommet i gang med prøving og bruk av pepperspray. Likevel mener disse medlemmer det er viktig at man stadig er villig til å tenke nytt på dette området. I enkelte tilfeller hvor det er legitimt med væpning og hvor væpningsordre gis, er det dessverre ofte psykisk syke eller sterkt rusede personer som er involvert. I disse tilfeller er det uheldig om politiet havner i en situasjon, som på grunn av egen eller andres sikkerhet, medfører at skudd må løsnes for å nøytralisere personen. I slike tilfeller vil det kunne være

behov for alternativer som har umiddelbar virkning og "stopping power". Disse medlemmer ønsker derfor en forsøksordning med ikkedødelige elektrosjokkvåpen. En del av disse våpnene kan brukes på en avstand på 5-10 meter og er derfor egnet til å erstatte skytevåpen i en situasjon hvor man må gripe inn mot en farlig person. Slike elektrosjokkvåpen har vært brukt med stor suksess av amerikansk politi, i England og i Israel i forhold til selvmordsbombere. I USA har man sett at skadefrekvensen for gjerningsmann og politi er over halvert. Et slikt virkemiddel for politiet vil derfor være viktig for å ivareta politiet og andres sikkerhet, samt bidra til at vi fortsatt kan ha et ubevæpnet politi i Norge. Disse medlemmer ønsker i første omgang å bruke 200 000 kroner på et forsøksprosjekt i Oslo.

PÅTALEMYNDIGHETEN

Disse medlemmer viser til at det er meget viktig at påtalemyndigheten settes i stand til effektivt og raskt å følge opp de saker som blir ferdig etterforsket av politiet. Tiltalte har krav på at saken blir raskt fulgt opp. Uansett om man er uskyldig eller skyldig, er det en uakseptabel situasjon at man må gå og vente på at saken kan komme opp. Dette er også viktig i et rettssikkerhetsaspekt. Selv om vi har en uskyldspresumpsjon i Norge, ser vi i media hvilken belastning det kan være dersom påtalespørsmålet og en eventuell rettslig behandling trekker ut i tid. Et annet moment er at det vil være meget frustrerende for den enkelte polititjenestemann som har gjort et stykke godt arbeid, å se at en god sak strander fordi påtalemyndigheten mangler tilstrekkelige ressurser for en god oppfølging. Dette virker demotiverende og demoraliserende for politiet.

DOMSTOLENE

Disse medlemmer mener at skal man klare å snu den negative utviklingen, må man i tillegg til en høyere oppklaringsprosent, drastisk korte ned tiden mellom etterforskning og eventuell pådømmelse. Dette betyr at man må få langt bedre flyt i straffesakskjeden. Skal man få til det, er det viktig også å styrke kriminalomsorgen og domstolene ressursmessig. Disse medlemmer ser at domstolene sliter med å holde Stortingets fastsatte frister for saksbehandling. Køer i domstolsapparatet er svært uheldig for alle parter og påfører både offer og eventuell gjerningsmann unødige lidelser. Videre er det et stort behov for opprustning og tilrettelegging av rettssalene i forhold til grupper med spesielle tilpasningsbehov, som for eksempel døve/tunghørte, blinde og andre med funksjonshemming.

KRIMINALOMSORGEN

Disse medlemmer registrerer videre problemet med den lange soningskøen. Disse medlemmer mener det her må tilføres ressurser slik at lovbyreren raskt får gjort opp for seg. Det er i tillegg viktig at man, spesielt for dem med lange dommer, får ressurser til å kunne gi soningen et innhold for dem som sitter inne. Disse medlemmer ønsker også å jobbe for at utenlandske lovbyrtere skal sone i sitt hjemland, for å slippe å belaste norsk fengselskapasitet.

Disse medlemmer viser til at selv med en økt satsning på dette feltet, har ikke Regjeringen evnet å få

bukt med den stadig voksende soningskøen. Soningskøen er en av de offentlige køene som er mest uheldig for samfunnet. Den rammer domfelte, offer og samfunn. Den domfelte vil ikke få gjort opp for seg og komme seg videre i livet. Resultatet av dette er ofte at det blir vanskelig å få seg jobb eller bli rehabilitert mens man går og venter på soning. Alternativet kan derfor bli at domfelte begår mer kriminalitet mens vedkommende står i soningskøen. Dette gagnar verken samfunnet eller domfelte. I tillegg kommer hensynet til offeret og/eller deres nærstående. Det skaper ikke tillit til rettsstaten at offeret og/eller deres nærstående ser at gjerningsmannen går fritt rundt i påvente av soning, ofte etter alvorlige forbrytelser. Ikke bare er det belastende for offer og nærstående, men det skaper også mistillit til hele rettssystemet. Disse medlemmer mener man både må sette inn mer ressurser og tenke nytt og innovativt.

Disse medlemmer tar sterkt avstand fra Regjeringens forslag om økte strafferabatter på 5 og 10 dager. Forslaget står i sterk kontrast til Regjeringens såkalte ambisjon om å straffe gjengangerkriminalitet hardere. Forslaget vil virke tvert imot og kun provosere folk flest. Et annet negativt moment med forslaget er at det etter disse medlemmers vurdering vil virke sterkt provoserende og uforståelig for dem som blir offer for gjerningsmenn, og den rabatt og oppmerksomhet forslaget vil gi disse.

FENGSEL

Disse medlemmer vil vurdere midlertidige tiltak for raskt å få gjort noe med soningskøen. Disse medlemmer vil på nytt vurdere å leie inn flytende fengsel i en periode. Slike fengsler har vært i bruk i Sør-England og New York. I Sør-England har dette vært meget vellykket, og denne typen fengsel har også vært godt likt av fangene.

Disse medlemmer viser til at Norge har en større gruppe utenlandske borgere som i dag soner dommer i Norge. Dette i en situasjon hvor Norge har stor mangel på soningskapasitet. Disse medlemmer vil derfor at man der dette er mulig, sørger for at utenlandske borgere soner i sitt hjemland. Dette kan gjøres ved at Norge leier fengselsplasser i deres hjemland. En slik ordning vil skape mindre press på et underbemannet norsk fengselsvesen, med kapasitetsmangel. Kostnadene ved soning vil i mange tilfeller være langt lavere i opprinnelseslandet enn i Norge.

Disse medlemmer vil også åpne for andre løsninger som kan få ned soningskøen. I mange tilfeller er det personer med svært korte dommer som står i soningskø. Det er langt bedre både for samfunnet og den enkelte at man får gjort opp for seg. For slike korte dommer hvor blant annet behovet for konkret rehabilitering ofte ikke er til stede, vil disse medlemmer åpne for at private skal kunne bygge og drive fengsel etter nærmere fastsatte sentrale retningslinjer. Videre ønsker disse medlemmer at man får fortgang i arbeidet med å bruke nedlagte forsvarsanlegg til fengsel. Det burde ikke ta lang tid før flere av disse kan være i drift for lavrisikofanger og fanger med kortere dommer. Disse medlemmer mener at en utvidelse av fengselskapasiteten blant annet bør kunne baseres

på at private gis mulighet til å bygge/ombygge og leie ut til kriminalomsorgens drift. Det forutsettes at byggene utformes etter myndighetenes spesifikasjoner for å sikre oppsatte mål i straffegjennomføring.

KRUS

Disse medlemmer ser at behovet for utdannet personell til kriminalomsorgen er kraftig økende. Det er ikke noe som tyder på at behovet for å utdanne bemanning til fengselsvesenet vil gå ned de nærmeste fem til ti år. Med en økt satsning på kriminalomsorgen og flere fengsler ser disse medlemmer det som helt nødvendig å utdanne flere fengselsbetjenter. Disse medlemmer vil derfor styrke KRUS.

PÅRØRENDE OG OFFEROMSORG

Disse medlemmer mener det i justispolitikken må tas langt mer hensyn til ofrene og pårørende. Dette er uskyldige mennesker som brått og ufrivillig blir rammet av kriminelle handlinger. Det er etter disse medlemmers oppfatning viktigere at man begrenser de uheldige virkningene av kriminaliteten ved å fokusere mer på offer og pårørendes rolle, enn på den kriminelle. I Norge har dette arbeidet i all hovedsak vært neglisjert. I for stor grad har dette vært overlatt til de få frivillige ildsjeler som har opplevd det på kroppen, men som har hatt styrke til å gå videre.

SAMARBEID PSYKIATRI, BARNEVERN, UTDANNING OG STRAFFERETTSPLEIEN

Disse medlemmer mener man må tenke mer tverrsektorielt innen strafferettspleien. Det er da helt avgjørende at man får et samarbeid mellom disse sektorene. Disse medlemmer ønsker å se nærmere på hvilke tiltak som må gjøres for å få en bedre samkjøring og samarbeid på tvers av disse sektorene. Det kan ikke være slik at for eksempel en person som stadig

begår kriminelle handlinger blir ansett for syk til å straffes, men for friskt til å bli lagt inn. Disse medlemmer mener at dersom kriminelle handlinger ligger til grunn, må justissektoren ta ansvar for en oppfølging av disse personene i samarbeid med andre sektorer og eventuelt private. Disse medlemmer ønsker derfor at Regjeringen legger frem en proposisjon om dette i 2004.

POLITISK TILRETTELAGT KRIMINALITET

Disse medlemmer mener det er viktig å se på årsaken til en del kriminalitet. Disse medlemmer mener det er tragisk at de andre partier i stor grad med sin avgiftspolitikkk gir grobunn for en vekst av organisert kriminalitet gjennom smugling. Det er blåøyd å tro at disse smuglerligaene kun driver med alkohol. Ofte er de en del av et større kriminelt nettverk. Gjennom vår avgiftspolitikkk gir vi dermed kriminelle muligheten til å tjene store penger, som igjen kan brukes på andre områder for kriminalitet som narkotika og eventuelt menneskesmugling. Dette er en politikerskapt kriminalitet. Man ser klare likhetstrekk med det som skjedde i forbudstiden i USA, hvor man i lang tid slet med godt organiserte kriminelle bander som svingte seg opp på smugling og produksjon av alkohol. Det er videre liten tvil om at strengere asyl- og integreringspolitikk vil kunne gi en gevinst i mindre kriminalitet. En undersøkelse foretatt av en person ved utlendingsseksjonen i Oslo viser at nesten 39 pst. av asylsøkerne som ble kontrollert av Oslo-politiet i andre kvartal i år, ble pågrepet for kriminelle forhold.

Disse medlemmer vil i sitt alternative budsjett foreta en sterk økning av ressursene innen justissektoren. Fordelingen vil i hovedsak bli som beskrevet under de enkelte kapitler og poster nedenfor.

Disse medlemmer støtter Regjeringen på alle kapitler og poster som ikke er nevnt under.

Kap.	Post Formål:	Kroner
400	Justisdepartementet (jf. kap. 3400)	
	1 Driftsutgifter, reduseres med	5 000 000
	ny Tilskudd andre organisasjoner, økes med	5 000 000

Disse medlemmer er generelt av den oppfatning at man bør bruke minst mulig på administrasjon og mer på tjenester og konkrete målrettede tiltak. Det bør forventes at departementet på samme måte som politiet og andre innen justissektoren må effektivisere. Det er videre slik at de tidsbegrensede råd og utvalg er ventet å avgi sin innstilling inneværende år.

Disse medlemmer ønsker en ny post hvor det skal tildeles midler til ideelle og frivillige organisasjoner som gjør en stor jobb i forhold til justissektoren. Gjennom denne posten ønsker disse medlemmer å gi midler til følgende organisasjoner: Livet etter

soning, Alternativ til Vold (ATV), Stine Sofies Stiftelse, Landsforeningen for voldsofre, og SON-Straffedes Organisasjon i Norge. Den jobben de legger ned sparer sannsynligvis staten for enorme summer på andre områder. Derfor er det rett og rimelig at man fra offentlig side betaler sin del. Disse medlemmer vil se på dette som en investering i en oppfølging i forhold til Livet etter soning, SON og ATV, samt starten på å oppbygning av en offer/pårørendeomsorg i Norge gjennom Stine Sofies Stiftelse og Landsforeningen for Voldsofre.

Kap.	Post Formål:	Kroner
410	Tingrettene og lagmannsrettene (jf. kap. 3410)	
	1 Driftsutgifter, økes med	30 000 000

Disse medlemmer har registrert, og fått tilbakemeldinger på at domstolene ikke klarer å overholde de behandlingsfrister som de er pålagt av Stortinget. Dette er et signal Stortinget må ta på alvor. Det er utvilsomt tingrettene og lagmannsrettene som har det største presset som de to første instansene i rettsystemet, samt at de har en del andre funksjoner i forhold til rettspleien. Det er derfor helt nødvendig med en styrking av deres ressurser. Disse medlemmer viser til at Fremskrittspartiet også ønsker en kraftig opprustning av politiet. En følge av dette vil bli et høyere antall tiltaler og en større aktivitet for tingrettene og lagmannsrettene. På lengre sikt vil man dog med Fremskrittspartiets politikk på justisområdet kunne regne med en nedgang i antall straffesaker. Dette fordi et mer effektivt politi og rettsvesen vil virke preventivt og føre til

mindre kriminalitet. Dette fordrer imidlertid som tidligere nevnt at man over en tid også er villig til å investere i et bedre rettsvesen. Disse medlemmer vil i tillegg peke på at det også er viktig at restansene ikke blir for store i forhold til sivile saker. En kø i rettsapparatet er dårlig utnyttelse av samfunnets ressurser og fører ofte til store problemer for de impliserte partene, selv om utgiftene i stor grad bæres av partene. Disse medlemmer mener det er viktig at man ikke skal tape sin rett fordi man ikke har midler til å få prøvet sin sak for retten. Det er derfor gledelig at man etter hvert har fått på plass en del ting i forhold til fri rettshjelp som fjerning av egenandelene og økt inntektsgrense. Men som en konsekvens av dette bør en også ta høyde for en økt bruk av domstolsapparatet. Dette tilsier en styrking av tingrettene og lagmannsrettene.

Kap.	Post Formål:	Kroner
411	Domstoladministrasjonen (jf. kap. 3411)	
	1 Driftsutgifter, kan nyttes under kap. 410, post 1, økes med	5 000 000

Disse medlemmer mener det er viktig at Domstoladministrasjonen kan settes i stand til å fylle sin rolle og følge opp tiltak fra Stortinget. Disse medlemmer vil øke rammen på denne posten for å igangsette prosjekter med å bedre tilrettelegging av rettsapparatet i forhold til døve/tunghørte, blinde samt andre med funksjonshemninger og tilpasningsbehov. Domstoladministrasjonen bør etter disse medlemmer

sitt syn intensivere sitt arbeid med å effektivisere domstolene og deres arbeid gjennom bruk av IKT og videokonferanser. En utnyttelse av de mulighetene som ligger i ny teknologi vil kunne gi besparelser og mer igjen for pengene i domstolene. Spesielt vises det til tolketjenesten som eventuelt kan effektiviseres og sentraliseres for å få ned utgiftene til dette, samt unngå unødvendige forsinkelser ved domstolsbehandlingen.

Kap.	Post Formål:	Kroner
430	Kriminalomsorgens sentrale forvaltning (jf. kap. 3430)	
	1 Driftsutgifter, økes med	100 000 000
	ny økes med	1 500 000

Post 1

Disse medlemmer viser til at en høyere aktivitet i forhold til kampen mot kriminalitet fordrer at man har kapasitet til å følge opp med reaksjoner. Det vil dermed være et stort behov for å styrke kriminalomsorgen. Dette både av hensyn til ansatte, de som soner og de som skal inn til soning. En voksende soningskø slik man har i dag, er ikke samfunnet tjent med. Lovbryteren får ikke gjort opp for seg for så å starte et nytt liv. Mens man står i soningskøen vil ofte den dømtes liv "stå på vent", og man får ikke noe motivasjon til eventuelt å skaffe seg jobb eller gjøre andre tiltak for å komme på rett kjø. Man vet at man skal inn for å sone, men bare ikke når. Dette ender ofte med at man begår lovbrudd mens man venter på soning. En økt bruk av ressurser for å få ned soningskøen vil derfor på sikt betale seg i mindre kriminalitet. I Regjeringens forslag til budsjett er det riktignok tatt høyde for et økt antall soningsplasser. Dette er imidlertid ikke nok. Situasjonen for de allerede eksisterende plasser blir ikke bedret. Man tar ikke høyde for en snarlig oppstart av fengselsdrift ved de nedlagte forsvarsanleggene slik

disse medlemmer ønsker. En effektiv utnyttelse av plassene vil også fordrer mer ressurser på driftssiden. Disse medlemmer ønsker ikke at man skal løse problemene innen kriminalomsorgen med fremskutt prøveløslatelse, men ved å tilføre mer driftsmidler samt foreta investeringer for raskt å ferdigstille nye fengsler. Disse medlemmer ønsker også en økt satsning i forhold til varetektskapasiteten. Disse medlemmer ønsker derfor at man igangsetter arbeid med å få knyttet nye varetektsceller til de enkelte tjenestesteder der dette er mulig.

Ny post

Disse medlemmer vil at man raskt igangsetter prosjektet med bygging av et nytt fullverdig fengsel i Indre Salten. Dette er viktig i forhold til at man har behov for flere soningsplasser i region nord. Dette er et prosjekt flere har jobbet med, som både landsdelsutvalget og fylkeskommunen. Prosjektet kan også om det er ønskelig gjennomføres som et offentlig privat samarbeidsprosjekt (OPS). Siden det også er ledig kapasitet innen bygg- og anleggsbransjen, vil det ut fra tanken

om staten i en bestillerrolle også i så måte være samfunnsøkonomisk gunstig å igangsette prosjektet nå.

Disse medlemmer vil derfor foreslå at det avsettes 1 500 000 kroner til ferdigprosjektering av nytt fengsel i Indre Salten.

Kap.	Post	Formål:	Kroner
432		Kriminalomsorgens utdanningscenter (KRUS) (jf. kap. 3432)	
	1	Driftsutgifter, økes med	5 000 000

Disse medlemmer merker seg at det i Regjeringens forslag til statsbudsjett kuttes i KRUS med 3 166 000 kroner. Disse medlemmer mener dette er en underlig måte å budsjettere på i en tid hvor man vet at det blir et stort behov for nyutdannede fengselsbetjenter. Disse medlemmer mener dette er å gå i feil retning og mot bedre vitende. I de nærmeste årene vet man at det blir nytt fengsel i Halden, man vil ta i bruk nedlagte forsvarsanlegg til fengsel, igangsette flere plasser gjennom bruk av modulfengsel. I tillegg vil disse medlemmer raskt ferdigstille et nytt

fengsel i Indre Salten. Disse medlemmer stiller seg derfor på bakgrunn av dette uforstående og undrende til Regjeringens forslag til kutt. Disse medlemmer ønsker derfor å rette opp kuttet samt tilføre nye midler. Når man øker innsatsen innen kriminalomsorgen (som Regjeringen også gjør), må man tenke på rekruttering til yrket. Her er det etter disse medlemmers syn en total mangel på sammenheng i Regjeringens budsjetteringer i forhold til behovet de nærmeste årene.

Kap.	Post	Formål:	Kroner
440		Politi- og lensmannsetaten (jf. kap. 3440)	
	1	Driftsutgifter, økes med	315 000 000

Disse medlemmer merker seg at Regjeringen budsjetterer med 303 009 000 kroner mindre til politi- og lensmannsetaten enn det som var regnskapstallene for 2002. Likevel sier Regjeringen i sitt forslag at dette skal være tilstrekkelig til å opprettholde dagens aktivitetsnivå, dersom man foretar ytterligere effektivisering innen sektoren. Disse medlemmer mener for det første at det vil bli vanskelig å holde dagens aktivitet med så stramme rammer. Men viktigere er det å peke på den passivitet Regjeringen her viser i forhold til kampen mot kriminalitet. Disse medlemmer mener at det Regjeringen legger frem, er en total mangel på visjoner og mål innen kriminalpolitikken. I politiet er det i dag utvilsomt en mangel på friske midler. Stillinger holdes vakante og i enkelte distrikter mangler det sårt tjenestemenn for å besette stillinger de burde hatt i forhold til befolkning og kriminalitet. Disse medlemmer vil også vise til Fremskrittspartiet sine spørsmål til regjeringspartiene angående jobb til politistudentene. Om man ikke følger opp med midler til dette, ved å bevilge mer penger til politiet så man kan ansette flere i faste stillinger, mener disse medlemmer at man nærmer seg grensen for avtalebrudd.

Disse medlemmer stiller seg også meget undrende til måten Regjeringen budsjetterer på i forhold til politi- og lensmannsetaten om man ser på inneværende år. Disse medlemmer er meget kritiske til den måten Regjeringen inneværende år har budsjettert på. I statsbudsjettet ønsket Regjeringen å kutte med 46 mill. kroner, noe Fremskrittspartiet fikk null ut. Så kutter Regjeringen sammen med Arbeiderpartiet 14,6 mill. kroner i revidert, for så få måneder senere å legge frem et forslag om 83 mill. kroner ekstra til politiet.

Dette gir inntrykk av dårlig oversikt over ressursbehovet til denne sektoren. Disse medlemmer ser at dette kan ha bakgrunn i at man ved fremleggelsen av statsbudsjett ønsker å gi inntrykk av å ville bruke mindre penger på budsjettet totalt sett, enn det som blir reelt. Dette for å tilfredsstille fagøkonomenes ønske om stramme budsjetter. Dersom man bevisst underbudsjetterer finner disse medlemmer dette svært lite tilfredsstillende og uakseptabelt. Uansett bakgrunnen vil disse krumspring medføre en håpløs budsjetterings-situasjon for politi- og lensmannsetaten, og således en lite målrettet og effektiv utnyttelse av midlene. I motsetning til andre partier ønsker Fremskrittspartiet heller å ta de reelle kostnadene til politiet i betraktning, og derigjennom budsjettere realistisk og offensivt. På denne måten vil man da få mer igjen for pengene.

Disse medlemmer ønsker også en økt satsning mot asylkriminalitet og menneskesmugling. Disse medlemmer viser til at pr. i dag har Norge plassert enkeltpersoner på strategiske steder rundt omkring i verden for å komme med etterretningsopplysninger knyttet til organisert menneskesmugling. Meldingene går ut på at man helt ned på gatenivå i Mogadishu er bekjent med at Norge er et land det er lett å få opphold i. Som kjent har under 10 pst. av personene som søker asyl i Norge id-papirer. Mens KRIPOS sine egne kontroller har vist at 60 pst. har dette når de stoppes rett innenfor norske grenser. Disse medlemmer ønsker på bakgrunn av dette at KRIPOS igangsetter arbeidet med en egen grensepatriulje til å kontrollere grensestrøkene i østlandsområdet, E6 og E18 gjennom Østfold. Dette er en såkalt baklandspatriulje. Disse medlemmer mener at dette skal være personell som

utelukkende arbeider med å avdekke organisert menneskesmugling. Erfaringer fra Bundesgränz Schütz i Bayern viser at det er et 1/10 forhold mellom asylsøkere og organisert menneskesmugling. Det betyr at i Norge med sine vel 17 000 asylsøknader, er 1 700 ofre for menneskesmugling. Dessuten er det viktig å ha med seg at i de rapportene KRIPOS får fra utlandet, fremkommer det at Norge i særdeleshet er beryktet som et land hvor det er lett å få opphold, og at grensekontrollen er minimal. Det betyr at landet er enda mer attraktivt for menneskesmuglere.

Disse medlemmer vil vise til at Danmark har opprettet en egen baklandspatrolje på 147 stillingshjemler for å patruljere grensen mellom Danmark og Tyskland. Dette er et grenseområde på ca. 5-6 mil. Dette i motsetning til grensekontrollen i Østfold hvor det er 3 personer til å patruljere over 15 mil med grenseområde. Det sier seg selv at det er et skrikende behov for en norsk baklandspatrolje som kan føre en langt hyppigere grensekontroll. En baklandspatrolje vil være en norsk politipatrolje som samarbeider med utenlandske myndigheter for å stoppe grunnløse asylsøkere så tidlig som mulig. Det vil ikke være mulig å stoppe og avvise asylsøkerne umiddelbart, men fordelene er at et langt større antall vil ha gyldige id-papirer på seg. Dette gjør som kjent uttransporten langt enklere. Dessuten vil man med en slik baklandspatrolje kunne fange flere menneskesmuglere. Hittil i år er det anmeldt 30 slike saker, hvilket er meget lavt tatt i betraktning det høye antall asylsøkere Norge mottar.

Disse medlemmer viser også til at en slik patrulje lett kan foreta søk opp mot EURODAC for å sjekke om asylsøkeren er registrert i andre land. Dersom vedkommende er det, vil søknaden kunne avvises umiddelbart med henvisning til Dublin 2. Det eneste Norge har å stille opp med i grensekontroll i dag er de mobile enhetene (2 biler). Dette er svært lite, og det lave antallet anmeldelser av menneskesmugling understøtter dette. Kostnadsmessig vil forslaget beløpe seg til rundt 30 mill. kroner. Dette innebærer ca. 15 stillinger til KRIPOS og ca. det samme til Østfold.

Disse medlemmer mener man også må bedre kontrollen ved familiejenforeninger. Disse medlemmer viser til at også KRIPOS i likhet med flere andre instanser har sett store muligheter for misbruk av familiejenforeningsinstituttet. Mangelen på rette id-papirer og et oppgående "folkeregister" i enkelte land

gjør at personer kan jukses inn under påskudd av at de er nære familiemedlemmer. Ved flere anledninger har det imidlertid blitt avslørt at personer som har kommet til Norge som ektefelle til person med oppholdstillatelse, er personer som ikke er i slekt, men er tidligere avviste asylsøkere. Problemet oppstår også ved at personer som har fått opphold her i landet som familiejenforent, søker asyl i andre land for å motta doble ytelser.

Disse medlemmer mener en effektiv måte å stoppe denne praksisen på, og tette hullene som gjør det mulig å drive slik svindel, er å innføre obligatorisk fingeravtrykksregistrering ved søknad om familiejenforening. Fingeravtrykket kan dermed sjekkes opp mot EURODAC, og ulike identiteter knyttet til vedkommende person kan bli avslørt. Problemet er hovedsakelig knyttet opp mot enkelte sørafrikanske land. Men for at innføringen av slik tvungen fingeravtrykksregistrering ikke skal bli diskriminerende, bør det innføres for alle landgrupper. En slik fingeravtrykkskontroll bør i det alt vesentlige skje i det land familien søker jenforing fra. En følge av dette er at man må investere i hensiktsmessig verktøy til å gjennomføre dette. Disse medlemmer ønsker derfor at det i første omgang investeres fem stykker "Live scan" til dette formålet.

Disse medlemmer mener man må øke satsingen og kvaliteten i forhold til kampen mot kriminalitet. Disse medlemmer mener derfor det er viktig at den spisskompetanse vi har på kriminalitet utnyttes best mulig. For å utnytte denne best er det viktig at man får en konstant og enhetlig oppfølging av sakene. Spesielt gjelder det organisert kriminalitet, herunder menneskesmugling. Disse medlemmer mener derfor at KRIPOS bør få påtalekompetanse, og en egen "task force", for å forfølge slike saker. Slik vil de kunne forfølge saken fra opptagelse til etterforskning og påtale. Dette vil gi KRIPOS en mer selvstendig og aktiv rolle. Man vil da slippe å måtte konkurrere med de lokale politidistriktene om å få prioritet til å påtale. Det er svært uheldig at det i dagens situasjon er det motsatte som er tilfellet. Det blir en umulig oppgave for politidistriktene hele tiden å måtte velge mellom hverdagskriminalitet og større, krevende saker hvor KRIPOS må involveres. Et annet viktig moment er at saker som bringes inn for rettsapparatet, vil bli kvalitativt langt bedre dersom man får en enhetlig og sammenhengende oppfølging av saken hele veien frem til en eventuell pådømmelse.

Kap.	Post	Formål:	Kroner
441		Oslo Politidistrikt (jf. kap. 3441)	
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 440 post 1</i> , reduseres med	170 000 000
	ny	Livvaktstjeneste, ambassadevakhold, sikkerhet, statsledelse, <i>kan nyttes under post 441 post 1, overslagsbevilgning</i> , økes med	200 000 000

Post 1 og ny post

Disse medlemmer registrerer at politiet i Oslo møter helt spesielle utfordringer. Ikke bare er det landets hovedstad når det gjelder statssete, det er også narkotikahovedstad og hovedsete for store deler av den

tunge organiserte kriminaliteten. I tillegg tilsier den store befolkningstettheten at man har en stor andel av det som kan kategoriseres som hverdagskriminalitet. Dette alene tilsier at politiet i Oslo trenger forholdsmessig større ressurser.

Disse medlemmer peker videre på at en annen utfordring for oslopolitiet er at man har ansvar for sikkerheten rundt ambassader, ved statsbesøk, og sikkerhet i forbindelse med større internasjonale konferanser. Videre har politiet i Oslo livvaktstjenesten og et stort ansvar for sikkerheten rundt landets utøvende myndighet. Denne type oppgaver er pålagt og prioritert. I dag ser vi at dette i stor grad har ført til nedprioriteringer av andre deler av politiets oppgaver, herunder forebyggende tiltak og kampen mot hverdagskriminalitet. Dette er ingen heldig situasjon. Hvor store ressurser denne type tjenester krever er ofte styrt av internasjonale eller lokale uforutsette hendelser. Disse medlemmer ønsker derfor at bevilgninger til denne type oppgaver skal gjøres til overslagsbevilgninger. På denne bakgrunn er det ført 200 mill. kroner på ny post til dette formålet som overslagsbevilgning, og redusert 170 mill. kroner på det ordinære driftsbudsjettet. Regnskapstallene for utgifter til livvaktstjeneste og ambassadevakt hold var for øvrig 195 100 000 kroner i 2002,

og pr. 30. september 2003 var tallene 211 041 554 kroner. I forhold til de signaler som fremkommer i "Sårbarhetsmeldingen" om klare og mest mulig enhetlige kommandolinjer, bør alt vakthold rundt regjeringsmedlemmer (herunder Regjeringskvartalet) samles under oslopolitiet. Dette kan gjøres uavhengig av hvem som konkret utfører tjenesten. Disse oppgaver bør også falle inn under den samme overslagsbevilgningen.

Disse medlemmer registrerer med stor glede at man nå har et politihelikopter på plass i Oslo. Dette er noe disse medlemmer lenge har jobbet for. Det er viktig at denne tjenesten blir fullt operativ som forutsatt og videreutviklet. Disse medlemmer stiller dog spørsmål ved om man har tilstrekkelige midler til å holde politihelikopteret i full tjeneste som forutsatt. Dette er en av grunnene til at disse medlemmer ønsker å styrke totalrammen for oslopolitiet. I sum vil disse medlemmer derfor tilføre 30 mill. kroner i frie midler til politiet i Oslo.

Kap.	Post	Formål:	Kroner
442		Politihøgskolen (jf. kap. 3442)	
	1	Driftsutgifter, økes med	5 000 000

Disse medlemmer er i stor grad glad for at Regjeringen ønsker oppstart av to nye klasser ved Politihøgskolen. Disse medlemmer ønsker imidlertid å satse mer på politiet også i fremtiden. Dette fordrer en enda større satsing også på utdanning av polititjenestemenn. Politihøgskolen innehar en viktig funksjon i forhold til nye typer kriminalitet. Dersom økt kompetanse skal oppnås for studentene, slik at disse blir i stand til å

løse stadig mer komplekse kriminalsaker, må skolen etter disse medlemmers syn tilføres ytterligere midler. Politihøgskolen er også avhengig av et faglig nivå som sikrer og videreutvikler faget og den pedagogiske kvaliteten. Tilførte midler vil også gjøre tilbudet bedre i forhold til dette. Man vil også i større grad kunne prioritere forskning innen faget dersom det tilføres mer midler.

Kap.	Post	Formål:	Kroner
451		Samfunnssikkerhet og beredskap (jf. kap. 3451)	
	1	Driftsutgifter, økes med	6 000 000

Disse medlemmer er opptatt av at Norge skal være et åpent og trygt samfunn. Det er imidlertid viktig at man ikke tar dette for gitt. I et moderne samfunn hvor man er meget avhengig av en del forutsetninger, er det viktig at disse ivaretas tilstrekkelig. Man kan bare vise til den siste tids hendelser i utlandet med strømbrydd og de følger dette gir, samt farene for naturkatastrofer og store katastrofer knyttet til sam-

ferdsel og mobilitet. Den nye krigføringen gjennom terror er også en utfordring for både det militære og sivile samfunn. Det er derfor viktig å fokusere på hvordan Norge og det norske samfunn best skal kunne fungere i forskjellige krisesituasjoner. Det er dermed viktig at det nye sikkerhetsdirektoratet raskt får etablert seg og kommet på offensiven i forhold til sine oppgaver. Dette vil kreve ytterligere bevilgninger.

Kap.	Post	Formål:	Kroner
455		Redningstjenesten (jf. kap. 3455)	
	1	Driftsutgifter, økes med	40 000 000

Disse medlemmer mener det er viktig at redningstjenesten gis gode arbeidsvilkår, i et langstrakt land som Norge med lang kyst. Vi har de siste årene sett en rekke ulykker langs kysten. Aktiviteten langs kysten

synes ikke å bli mindre, snarere tvert imot. Vi har også store griseområder innlandsområder som i stor grad likevel blir benyttet. Redningstjenesten har i Norge vært en viktig trygghetsskapende faktor, spesielt på kysten og

andre utsatte strøk. Disse medlemmer mener det er viktig at denne videreutvikles og sikres. Det er således av stor betydning å sikre at reaksjonstiden overholder Stortingets vedtak og en god helikoptertjeneste.

Disse medlemmer viser til at i forbindelse med naturkatastrofer som snøskred, flom, ras og skogbrann er det av og til fare for at menneskeliv går tapt; både direkte som følge av selve naturkatastrofen eller ved at hjelpemannskaper rammes. I den anledning vil disse medlemmer be Regjeringen se på om det er mulig å

benytte UAV (Unmanned Aerial Vehicles) til slike undersøkelser. UAV-er brukes i dag i andre land til militære og sivile formål. Disse medlemmer tror at det også i Norge i fremtiden vil være aktuelt å benytte UAV-er til ulike samfunnsoppgaver, og mener at det bør vurderes allerede nå, i slike sammenhenger som beskrevet. Etter disse medlemmers mening skal ikke en eventuell bruk av UAV være til erstatning for redningshelikoptertjenesten, men som et supplement til denne.

Kap.	Post	Formål:	Kroner
456	1	Nødrett - felles radiosamband for nødetatene (jf. kap. 3456) Driftsutgifter, ... med	?

Betegnelsen på kap. 456 endres til "Samband for nødetatene".

Disse medlemmer mener at slik denne posten i dag står, er den i for liten grad teknologinøytral. Disse medlemmer ser imidlertid et stort behov for nytt samband for nødetatene. Derfor ønsker disse medlemmer å benytte denne posten og en del av de prosjekter som er gjennomført her til å starte en anbudsprosess på et slikt samband. Anbudsgrunnlaget skal være teknologinøytralt.

Disse medlemmer mener det er viktig å balansere dagens behov for å få på plass et tidsriktig nødnett, med de muligheter som finnes ved å velge et nett som er "fremtidssikkert". Disse medlemmer mener at fokus må være på både de behov etatene har i dag og de behov som kan dekket ved en videreutvikling av det system man velger. Det har vært for mye fokus på en teknologi (TETRA) til foretrekk for de behov etatene har, og muligheter som ligger i stadig nye teknologiske

vinninger. Man kan bare forestille seg verdien av for eksempel direktesendte bilder, medisinsk data og posisjoneringinformasjon for alle enheter på et ulykkessted, eller i andre sammenhenger som identifikasjon med mer. Disse medlemmer ønsker en åpen anbudsrunde som er teknologinøytral. Slik vil det være nødetatenes behov og muligheter som kommer i fokus, i stedet for å begrense nødetatenes utviklingspotensial til de muligheter som ligger i én teknologi. Det å i så stor grad låse seg til en teknologi som man i dag har gjort, er som å si at du skal ha en ny bil, samme hvilket merke, bare det er en Corvette, vel vitende om at det kun er Chevrolet som kan levere denne typen. Anbudet blir dermed ikke så åpent som det burde. Ved et totalt teknologinøytralt anbudsgrunnlag vil man kunne få flere tilbydere, og det vil påhvile tilbydere å vise at deres system og teknologi tilfredsstiller krav og behov, samt hvilke muligheter som videre ligger i å benytte deres tilbud.

Kap.	Post	Formål:	Kroner
460	1	De særskilte etterforskningsorganene Driftsutgifter, økes med	2 000 000

Disse medlemmer mener det er viktig å ivareta publikums rettssikkerhet i forhold til politiets muligheter for maktbruk. Dette er ofte en vanskelig grensegang. Det er viktig for både publikum og den enkelte tjenestemann som er under etterforskning at slike saker oppklares og behandles raskt. Det er videre fremmet en

Ot.prp. nr. 96 (2002-2003) om ny organisering. Dette vil også i en overgang måtte pådra seg økonomiske konsekvenser. En styrking av posten vil dermed bidra til at en slik omorganisering ikke går ut over etterforskning og saksbehandling.

Kap.	Post	Formål:	Kroner
466		Særskilte straffesaksutgifter m.m. Driftsutgifter, økes med	10 000 000

Disse medlemmer ser at pågangen av saker som kommer til den rettsmedisinske kommisjon er økende. Disse medlemmer ser på den rettsmedisinske kommisjon som et viktig middel i oppklaring av kriminalsaker. Deres jobb for eksempel i forhold til DNA-analyser, vil ofte være helt avgjørende i forhold til

pådømmelse eller frifinnelse. Det er derfor viktig at kommisjonen settes i stand til å gjennomføre slike analyser raskt og grundig. Dette er også meget viktig for å ivareta rettssikkerheten. Det er trist om man risikerer at et fellende eller ikke minst et frifinnende bevis, ikke blir analysert eller dette trekkes for langt ut i tid.

Kap.	Post	Formål:	Kroner
470		Fri rettshjelp (jf. kap. 3470)	
	72	Tilskudd til spesielle rettshjelptiltak ..... med	4 200 000

Disse medlemmer mener den jobben jusstudentene nedlegger i forhold til rettshjelp er meget viktig for samfunnet. De løser ofte rettstvister før de går til rettsapparatet eller får store følger for de impliserte. Dette sparer samfunnet for store ressurser på andre områder. Jusstudentene har et lavterskel rettshjelptilbud som fanger opp mange som faller utenfor den ordinære rettshjelpen eller i forhold til personer som ikke engang er klar over sin rett til fri rettshjelp. Disse medlemmer ønsker derfor å sette av 2,6 mill. kroner til dette.

Disse medlemmer registrerer at Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon sitt rettshjelpskontor bud-

sjettmessig nå skulle overføres slik at det ligger under justis. Dette er et rettshjelptilbud som er åpent for alle funksjonshemmede og ikke betinget av medlemskap. De funksjonshemmede er en ikke ensartet gruppe som ofte må forholde seg til et innfløkt og vanskelig regelverk. De er på mange måter eksperter på jus som angår denne gruppen og deres problemer. Denne kjennskapen gir en effektiv utnyttelse av ressursene. De mottar også henvendelser fra kommuner som ofte derigjennom sparer ressurser på dyre konflikter. Disse medlemmer vil derfor sette av 1,6 mill. kroner til dette kontoret.

Kap.	Post	Formål:	Kroner
472		Kontoret for voldsoffererstatning (jf. kap. 3472)	
	1	Driftsutgifter, økes med	1 000 000

Disse medlemmer mener det er viktig å ivareta rettighetene for voldsofre. Personer som blir utsatt for vold, pådras ofte utgifter og befinner seg brått i en ny situasjon som følge av en kriminell handling. Det er derfor viktig at saksbehandlingstiden i forhold til

voldsoffererstatning er så rask som mulig. Med den økende pågangen og en ny organisering mener disse medlemmer at det er viktig å tilføre dette kontoret ytterligere midler.

Kap.	Post	Formål:	Kroner
474		Konfliktråd	
	1	Driftsutgifter, økes med	4 000 000

Disse medlemmer ser på konfliktrådene som et viktig supplement til den ordinære strafferettspleien. Denne ordningen vil gi unge førstegangsforbrytere en mulighet til å gjøre opp for seg uten at det får uforholdsmessig store følger videre i livet. Disse medlemmer vil imidlertid bemerke at det er viktig at selv om man bruker dette som alternativ til fengsel og andre

straffesanksjoner, så skal sanksjonen føles som straff. Spesielt vil konfliktrådet ha mulighet til å ta tak i og komme med hensiktsmessige sanksjoner overfor lov- brytere som er under 15 år. I forhold til rent sivile saker vil konfliktrådene kunne spare rettsapparatet for utgifter ved at saken løses før man kommer i retten. Således vil dette være en god samfunnsinvestering.

Kap.	Post	Formål:	Kroner
3440		Politi- og lensmannsetaten (jf. kap. 440)	
	1	Gebyrer med økt utgift	24 975 000

Disse medlemmer ønsker å nulle ut økningen i passgebyret for barn på et kvart rettsgebyr. Disse medlemmer mener det er unødvendig å påføre barnefamilier hvor barn reiser med eget pass en ekstra utgift. I mange tilfeller overfor førstegenerasjons innvandrere som er norske statsborgere, vil det kunne være viktig at de har et eget norsk pass i forhold til tvangsgifteproblematikken. Dette vil lettere kunne føre

til at man eventuelt sporer dette og ivaretar deres sikkerhet. På denne bakgrunn bør derfor heller ikke denne utgiften økes.

Merknad fra Sosialistisk Venstreparti

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener at god kriminalpolitikk først og fremst kjennetegnes av effektiv forebygging. Men

når kriminelle handlinger først begås, er det avgjørende at gjerningspersonene møtes med raske - og riktige - reaksjoner. Regjeringens forslag til ramme for justisbudsjettet vil ikke kunne oppfylle dette. Domstolene har nå store restanser og sliter med å få unna saker, mens kriminalomsorgen sliter med en soningskø på over 2 600 personer. Mange fengsler har dessuten et svært høyt belegg, og flere og flere fengsler tar nå i bruk dublering som et virkemiddel for å få unna soningskøen, etter påtrykk fra stortingsflertallet. Dette gjøres uten en tilstrekkelig kompensasjon verken på drifts- eller investeringsida. Etter dette medlems mening er en slik strategi svært uheldig fordi mulighetene for å rehabilitere fangene svekkes. I tillegg opplever de ansatte et enda sterkere press, samt at det kan stilles spørsmålstegn ved om sikkerheten ivaretas i tilstrekkelig grad. Dette er helt uakseptabelt, og dette medlem foreslår å øke rammen for justisbudsjettet med 230 mill. kroner. 30 mill. kroner bevilges til tingrettene og lagmannsrettene, 20 mill. kroner samt 5 mill. kroner som omdisponeres innenfor rammen går til frivillige organisasjoner, rettshjelpstiltak og Alternativ Til Vold, mens 180 mill. kroner tildeles kriminalomsorgen. I tillegg til disse midlene omdisponerer dette medlem 44 mill. kroner som flertallet ønsker bevilget til investeringer i modulfengsler, samt de driftsmidler som ellers ville ha vært brukt for å drifte disse plassene. Disse drøyt 225 mill. kroner vil dette medlem disponere på følgende måte:

- Styrking av driftsmidlene til kriminalomsorgen i anstalt og Friomsorgen
- Framskynding av bygging av varetektsplasser i Bergen
- Bygging av åpne soningsplasser for kvinner, i tilknytning til Bredtveit
- Opprusting av eksisterende bygg og utvidelser av faste plasser i tilknytning til slike
- Igangsette ombygginger fra lukkede flermannsceller til enmannsceller
- Igangsette installering av WC der man i dag tar i bruk dobøtter

Sist, men ikke minst, mener dette medlem at tida er inne for å gå bort fra gruppetenkingen i kriminalpolitikken, og heller bli mer individfokusert. Det er behov for å styrke mulighetene for å ta i bruk §§ 12, 13 og 16 i straffegjennomføringsloven. Det er dessuten behov for å hente ut av fengslene fanger som har lettere psykiske utviklingshemninger og psykisk syke fanger. Videre har dette medlem i flere sammenhenger luftet tanken om å gjennomgå soningskøen for å se på muligheten for å konvertere ubetinga dommer til for eksempel samfunnsstraff. Det bør dessuten vurderes om vi ikke bør ta i bruk hjemmesoning, slik man gjør i Sverige. Dette medlem registrerer at det er liten interesse for dette, og at man heller velger å benytte mange fengsler som rene soningsmaskiner.

Dette medlem mener det er ytterst viktig å styrke ettervernet. I denne sammenheng vil dette medlem vise til Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett som både innebærer et kraftig løft for kommunenes økonomi, for skole og utdanning, boligtilbudet, tilgan-

gen til attførings- og tiltaksplasser og for frivillige organisasjoner.

Dette medlem vil videre påpeke at Regjeringen med åpne øyne lar være å styrke skoletilbudet i fengslene til tross for at antallet soningsplasser skal bygges ut. Det mangler nå 26 mill. kroner for å kunne opprettholde skoletilbudet på dagens nivå. Dette er for dette medlem helt uakseptabelt, fordi skoletilbudet er en ekstremt viktig del av rehabiliteringen av fanger. Skolen er også et verdifullt pusterom for innsatte som ofte har hatt svært dårlige erfaringer med skolen tidligere, men som får et annet syn på læring under soningen. Dette er verdifullt for oss alle, og det er svært beklagelig at Regjeringen ikke synes å ha større ambisjoner for norsk kriminalpolitikk.

Dette medlem er svært opptatt av at ofre for kriminalitet blir ivaretatt på best mulig måte og at det arbeides målretta på alle nivåer og på tvers av fagrensler for å hindre ny kriminalitet. Det er et sørgelig faktum at kriminalitet og offerproblematikk har en tendens til å gå i arv. Å reagere mot kriminalitet og ivareta ofre er derfor også god forebygging. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett som ville sikret incest- og krisesentrene, styrket psykiatrien og skolehelsetjenesten og mange frivillige organisasjoner. På justissektoren styrker dette medlem frivillige og private organisasjoner og stiftelser med 25 mill. kroner. Dette gjelder Alternativ Til Vold (12 mill. kroner), Stiftelsen Fellesskap mot seksuelle overgrep (1,5 mill. kroner), Dixi ressurscenter for voldtatte (1 mill. kroner), Livet Etter Soning (1,5 mill. kroner), Foreningen For Fangers Pårørende (1,5 mill. kroner), SON (200 000), Stiftelsen Nabo (1 mill. kroner), studentrettshjelpstiltakene (3,2 mill. kroner), FFOs Rettighetssenter (1,6 mill. kroner), Landsforeningen for voldsofre (1 mill. kroner) samt Stine Sofies stiftelse (kr 500 000).

3.6 Merknader fra de enkelte fraksjoner - prioriteringer innenfor vedtatt rammebevilgning

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til Regjeringens budsjettforslag og til budsjettavtalene som den 15. og 27. november 2003 ble inngått mellom regjeringspartiene og Arbeiderpartiet. Avtalene innebærer at domstolene tilføres 10 mill. kroner ut over Regjeringens forslag, kriminalomsorgen tilføres totalt 10 mill. kroner ekstra og kap. 430 post 70 styrkes med 1 mill. kroner for å tilgodese Fretex Elevator og Barm-senteret. Det foreslåtte tilskuddet til Barm-senteret skal komme i tillegg til det de mottar fra kirkens sosialtjeneste og bidra til at ideen om et Barm-senter kan spres til andre kommuner.

Flertallet vil påpeke at man har lagt betydelig vekt på å sikre god flyt i straffesaksjeden. Domstolene styrkes for at saksrestansene ytterligere kan bygges ned. Kriminalomsorgen tilføres ressurser for at soningskapasiteten kan økes med ytterligere 15 plasser i 2004 og for at den innholdsmessige kvaliteten i kriminalomsorgen kan heves.

Tabellene nedenfor er Høyre og Kristelig Folkepartis forslag til omprioriteringer innenfor vedtatt ramme. Arbeiderpartiet vil gi sin subsidiære støtte til dette forslaget.

Kap.	Post	Formål	H, KrF
<i>Utgifter rammeområde 5 (i hele tusen kroner)</i>			
410		Tingrettene og lagmannsrettene (jf. kap. 3410)	
	1	Driftsutgifter	+10 000
430		Kriminalomsorgens sentrale forvaltning (jf. kap. 3430)	
	1	Driftsutgifter	+10 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	-1 000
	70	Tilskudd	+1 000
440		Politidirektoratet - politi- og lensmannsetaten (jf. kap. 3440)	
	1	Driftsutgifter	-3 000
441		Oslo politidistrikt (jf. kap. 3441)	
	1	Driftsutgifter	-4 000
450		Sivile vernepliktige (jf. kap. 3450)	
	1	Driftsutgifter	-3 000
456		Nødnett - felles radiosamband for nødetatene (jf. kap. 3456)	
	1	Driftsutgifter	-8 000
470		Fri rettshjelp (jf. kap. 3470)	
	71	Fritt rettsråd	-27 000
Sum utgifter rammeområde 5			-25 000
<i>Inntekter rammeområde 5 (i hele tusen kroner)</i>			
Sum inntekter rammeområde 5			0
Sum netto rammeområde 5			-25 000

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet mener det er behov for omprioritering og en betydelig satsing på kriminalomsorg. Innenfor vedtatt ram-

mebudsjett mener disse medlemmer ved hjelp av økte inntekter (rettsgebyr) at man skal øke innsatsen som vist i tabellen under:

Kap.	Post	Formål	A
<i>Utgifter rammeområde 5 (i hele tusen kroner)</i>			
400		Justisdepartementet (jf. kap. 3400)	
	1	Driftsutgifter	-10 000
410		Tingrettene og lagmannsrettene (jf. kap. 3410)	
	1	Driftsutgifter	+20 000
430		Kriminalomsorgens sentrale forvaltning (jf. kap. 3430)	
	1	Driftsutgifter	+21 300
	70	Tilskudd	+3 700
	73	Tilskudd til fengselsbygg	+55 000
440		Politidirektoratet - politi- og lensmannsetaten (jf. kap. 3440)	
	1	Driftsutgifter	+6 000
450		Sivile vernepliktige (jf. kap. 3450)	
	1	Driftsutgifter	-3 000
456		Nødnett - felles radiosamband for nødetatene (jf. kap. 3456)	
	1	Driftsutgifter	-11 000
470		Fri rettshjelp (jf. kap. 3470)	
	71	Fritt rettsråd	-27 000
Sum utgifter rammeområde 5			+55 000
<i>Inntekter rammeområde 5 (i hele tusen kroner)</i>			
3410		Rettsgebyr (jf. kap. 410)	
	1	Rettsgebyr	+80 000
Sum inntekter rammeområde 5			+80 000
Sum netto rammeområde 5			-25 000

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet foreslår følgende omprioriteringer innenfor vedtatt budsjetttramme:

Kap.	Post	Formål	FrP
<i>Utgifter rammeområde 5 (i hele tusen kroner)</i>			
400		Justisdepartementet (jf. kap. 3400)	
	1	Driftsutgifter	-5 000
	72	Tilskudd til andre organisasjoner	+2 000
410		Tingrettene og lagmannsrettene (jf. kap. 3410)	
	1	Driftsutgifter	+15 000
411		Domstoladministrasjonen (jf. kap. 3411)	
	1	Driftsutgifter	+3 000
430		Kriminalomsorgens sentrale forvaltning (jf. kap. 3430)	
	73	Tilskudd til fengselsbygg	+10 500
432		Kriminalomsorgens utdanningscenter (KRUS) (jf. kap. 3432)	
	1	Driftsutgifter	+3 500
440		Politidirektoratet - politi- og lensmannsetaten (jf. kap. 3440)	
	1	Driftsutgifter	+16 300
	71	Tilskudd Norsk rettsmuseum	-1 500
441		Oslo politidistrikt (jf. kap. 3441)	
	1	Driftsutgifter	-183 000
	21	Livvaktjeneste, ambassadevakthold, sikkerhet	+190 000
450		Sivile vernepliktige (jf. kap. 3450)	
	1	Driftsutgifter	-3 000
455		Redningstjenesten (jf. kap. 3455)	
	1	Driftsutgifter	+1 200
456		Nødnett - felles radiosamband for nødetatene (jf. kap. 3456)	
	1	Driftsutgifter	-30 000
470		Fri rettshjelp (jf. kap. 3470)	
	71	Fritt rettsråd	-27 000
475		Bobehandling	
	1	Driftsutgifter	-17 000
Sum utgifter rammeområde 5			-25 000
<i>Inntekter rammeområde 5 (i hele tusen kroner)</i>			
Sum inntekter rammeområde 5			0
Sum netto rammeområde 5			-25 000

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti foreslår følgende omprioriteringer innenfor vedtatt budsjetttramme:

Kap.	Post	Formål	SV
<i>Utgifter rammeområde 5 (i hele tusen kroner)</i>			
400		Justisdepartementet (jf. kap. 3400)	
	1	Driftsutgifter	-5 000
410		Tingrettene og lagmannsrettene (jf. kap. 3410)	
	1	Driftsutgifter	+20 000
430		Kriminalomsorgens sentrale forvaltning (jf. kap. 3430)	
	1	Driftsutgifter	+78 900
	70	Tilskudd	+25 000
450		Sivile vernepliktige (jf. kap. 3450)	
	1	Driftsutgifter	-3 000
455		Redningstjenesten (jf. kap. 3455)	
	1	Driftsutgifter	+3 400
456		Nødnett - felles radiosamband for nødetatene (jf. kap. 3456)	
	1	Driftsutgifter	-28 400
470		Fri rettshjelp (jf. kap. 3470)	
	71	Fritt rettsråd	-37 000
Sum utgifter rammeområde 5			+53 900

Kap.	Post	Formål	SV
<i>Inntekter rammeområde 5 (i hele tusen kroner)</i>			
3410		Rettsgebyr (jf. kap. 410)	
	1	Rettsgebyr	+78 900
		Sum inntekter rammeområde 5	+78 900
		Sum netto rammeområde 5	-25 000

4. MERKNADER TIL DE ENKELTE KAPITLER

For hvert kapittel gis det innledningsvis en oversikt over vedtatt bevilgning for inneværende år (saldert budsjett) og fremsatt bevilgningsforslag fra Regjeringen for 2004 i St.prp. nr. 1 (2003-2004).

Kap. 61 Høyesterett

Post	Formål:	Saldert budsjett 2003	Forslag 2004
1	Driftsutgifter	51 050 000	52 500 000 (+1 450 000)
	Sum	51 050 000	52 500 000 (+1 450 000)

Komiteen viser til at Høyesteretts hovedmål er å arbeide for rettsenhet, rettsavklaring og rettsutvikling der prinsipielle rettsspørsmål og retningsgivende avgjørelser blir det viktige.

Komiteen ser at Høyesterett har utfordringer spesielt i forhold til straffeutmålinger. Komiteen ser et behov for at Høyesterett får seg forelagt et tilstrekkelig antall prinsipielle straffeutmålingssaker slik at man her kan få avklaringer som vil bidra til bedre rettsenhet. Komiteen understreker den viktige rollen Høyesterett har til å bestemme straffnivået innenfor de ofte

vide strafferammer. Komiteen anser at det er nødvendig at påtalemyndigheten benytter seg av muligheten til å få prøvet straffenivået for vår øverste domstol.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener det er viktig at landets øverste domstol er seg bevisst de signaler Stortinget har gitt i forhold til å øke straffenivået, og i tilstrekkelig grad tar hensyn til folks rettsoppfatning i forhold til straffeutmåling. Dette er viktig for å opprettholde folks tillit til domstolene.

Kap. 400 Justisdepartementet

Post	Formål:	Saldert budsjett 2003	Forslag 2004
1	Driftsutgifter	194 162 000	198 212 000 (+4 050 000)
71	Tilskudd til internasjonale organisasjoner	8 806 000	8 923 000 (+117 000)
	Sum	202 968 000	207 135 000 (+4 167 000)

Komiteen har merket seg at Justisdepartementets budsjett videreføres på om lag samme nivå som i fjor. Justisdepartementet har ansvaret for administrasjonen, og oppfølgingen av etatene innebærer en omfattende oppgave for departementet. Det er om lag 20 virksom-

heter og Domstoladministrasjonen som rapporterer direkte til departementet. I justissektoren er det 17 914 årsverk.

Komiteen har merket seg følgende hovedmål og delmål for Justisdepartementets virksomhet i 2004:

Hovedmål	Delmål
Redusert kriminalitet	1. Sikre bedre og mer effektiv straffeforfølgning
Sikre rettsikkerhet for individer og grupper	1. Sikre hjelpe- og støtteordninger for enkeltindivider
Et godt og tilgjengelig regelverk	1. Fremme god lovstruktur og et godt lovteknisk regelverk 2. Bidra til et egnet internasjonalt regelverk og en effektiv gjennomføring av internasjonale forpliktelser i norsk rett 3. Utvikle god rammelovgivning for næringslivet og det sivile samfunn
En åpen og kvalitetsbevisst justisforvaltning og rettspleie	1. Sikre god utnyttelse av justissektorens ressurser 2. Bedre kunnskap om justispolitiske sammenhenger og årsaksforhold 3. Styrke gjennomføringen av offentlighetsprinsippet

Komiteen slutter seg til disse målsettingene.

Komiteen vil understreke at henvisninger til avgjørelser fra Menneskerettighetsdomstolen er mangedoblet etter at menneskerettskonvensjonen ble inn tatt i menneskerettsloven i 1999. Avgjørelsene fra Strasbourg er således blitt en svært sentral rettskilde i Norge. Avgjørelsene foreligger gratis tilgjengelig i engelsk versjon på domstolens web-sider i Strasbourg. Komiteen er kjent med at det er et stort behov for informasjon om avgjørelsene på norsk.

Komiteen er informert om at flere aktører ønsker å gjøre norske sammendrag av avgjørelsene tilgjengelig på Internett. For å få dette til må det skrives sammendrag av avgjørelsene på norsk. Komiteen fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen legge til rette for at norske sammendrag av avgjørelser fra Menneskerettighetsdomstolen gjøres tilgjengelig på Internett."

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, viser til at politibudsjettet de siste år har hatt en betydelig reell vekst og at samlet sett har polititjenestemenn hatt en positiv lønnsutvikling.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti mener det i justispolitikken må tas langt mer hensyn til ofrene og pårørende. Dette er uskyldige mennesker som brått og ufrivillig blir rammet av kriminelle handlinger. Det er etter disse medlemmers oppfatning viktig at man har fokus på, og begrenser de uheldige virkningene av kriminaliteten, ved i større grad å fokusere på offeret. I Norge har dette arbeidet i all hovedsak vært neglisjert. I for stor grad har dette vært overlatt til de få frivillige ildsjeler som har opplevd det på kroppen, men som samtidig har hatt styrke til å gå videre.

Disse medlemmer ønsker at man setter i gang tiltak for å bedre og ivareta nærstående og ofre til dem som har blitt utsatt for kriminalitet, og fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen igangsette arbeidet med å utvikle en offer- og pårørende-omsorg. Regjeringen legger frem egen sak om dette i 2004."

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil oppfordre Regjeringen ved justisministeren til å føre en aktiv lønnspolitikk på justisområdet gjennom sitt arbeidsgiveransvar. Ikke minst er det viktig at ubekvem arbeidstid for polititjenestemenn honorerer på en måte som kan bidra til å sikre målsettingen i politireform 2000; om mer tilgjengelig og synlig politi.

Disse medlemmer er generelt av den oppfatning at man bør bruke minst mulig på administrasjon og mer

på tjenester og konkrete målrettede tiltak. Det bør forventes at departementet på samme måte som politiet og andre innen justissektoren må effektivisere. Det er videre slik at flere tidsbegrensede råd og utvalg er ventet å avgi sin innstilling inneværende år. Disse medlemmer vil derfor redusere kapittel 400 post 1 med 5 mill. kroner

Disse medlemmer ønsker en ny post som skal tildele midler til ideelle og frivillige organisasjoner som gjør en utmerket jobb innen justissektoren. Gjennom denne posten ønsker disse medlemmer å gi midler til følgende organisasjoner: Livet etter soning, Alternativ til Vold (ATV), Stine Sofies Stiftelse, Foreningen for voldsofre, og SON- Straffedes Organisasjon i Norge. Det arbeidet som disse organisasjonene legger ned, sparer sannsynligvis staten for enorme summer på andre områder. Derfor er det rett og rimelig at man fra offentlig side betaler sin del. Disse medlemmer vil se på dette som en investering i forhold til Livet etter soning, SON og ATV, samt starten på en oppbygning av et offer/pårørende-omsorg i Norge gjennom Stine Sofies Stiftelse og Foreningen for voldsofre. Disse medlemmer vil sette av 2 mill. kroner på denne posten.

Disse medlemmer ønsker bedre samarbeid mellom psykiatri, barnevern, utdanning og strafferettspleien. Disse medlemmer mener man må tenke mer tverrsektorielt innen strafferettspleien. Det er da helt avgjørende at man får et langt bedre samarbeid mellom sektorene. Disse medlemmer ønsker å se nærmere på hvilke tiltak som må gjøres for å få en bedre samkjøring og samarbeid på tvers av sektorene. Det kan ikke være slik at for eksempel en person som stadig begår kriminelle handlinger blir ansett å være for syk til å straffes, men for frisk til å bli lagt inn. Disse medlemmer mener at dersom kriminelle handlinger ligger til grunn, så må justissektoren ta et helhetlig ansvar for en oppfølging av disse personene i samarbeid med andre sektorer og eventuelt private. På denne bakgrunn fremme disse medlemmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen legge frem en proposisjon om å sikre et bedre samarbeid og en klarere ansvarsfordeling mellom strafferettspleien og psykiatri, barnevern, samt utdanningssektoren i løpet av 2004."

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti kutter 5 mill. kroner på dette kapitlet, som en følge av at Sosialistisk Venstreparti var imot tinglysningsreformen. Midlene bruker dette medlem til å styrke frivillige organisasjoner som arbeider for å redusere kriminaliteten i samfunnet.

Kap. 3400 Justisdepartementet

Post	Formål:	Saldert budsjett	
		2003	Forslag 2004
1	Diverse inntekter	740 000	707 000 (-33 000)
	Sum	740 000	707 000 (-33 000)

Komiteen har ingen merknader til dette kapitlet.

Kap. 410 Tingrettene og lagmannsretten

Post	Formål:	Saldert budsjett	
		2003	Forslag 2004
1	Driftsutgifter	1 157 441 000	1 159 215 000 (+1 774 000)
21	Spesielle driftsutgifter	105 687 000	77 492 000 (-28 195 000)
	Sum	1 263 128 000	1 236 707 000 (-26 421 000)

Komiteen vil følge prosessen med overføring av tinglysingen fra tingrettene til Statens kartverk. Overføringen vil ha oppstart i 2004, men prosessen knyttet til overføringen vil gå over flere år. En vil få noen erfaringer allerede fra overflyttingstidspunktet selv om overføringen først vil merkes med full effekt i 2005.

Komiteen vil vise til sine merknader i Budsjett-innst. S. nr. 4 (2002-2003) om forsøksprosjektene ved Trondheim tingrett. Komiteen viser til at det er viktig at en forsøker å ta i bruk tekniske løsninger som kan gi en bedre og mer effektiv saksbehandling og gjennomføring i domstolene. Spesielt kan dette spare store transport- og vaktutgifter samtidig som det kan medføre en større tilgjengelighet og fleksibilitet i forhold til de berørte parter.

Komiteen vil understreke at arbeidet med å gjøre domstolene mer publikumsvennlige og tilgjengelige bør fortsette under ledelse av Domstolsadministrasjonen etter de planene som foreligger.

Komiteen ønsker å understreke at det er viktig at justisbudsjettet sikrer balansen i straffesakskjeden. Når politiet blir mer effektivt, får rettsvesenet og kriminalomsorgen mer å gjøre. Det er helt avgjørende for forebygging av tilbakefall til kriminell virksomhet etter endt soning at det går kort tid fra kriminell handling til reaksjon.

Komiteen viser til at beholdningen av straffesaker i tingrettene og antall straffesaker som meddomsrett i lagmannsretten, har gått ned fra 2001 til 2002. Komiteen vil imidlertid fremheve at det er viktig med ulike typer tiltak som gjør at saksbehandlingstiden i domstolene kan reduseres.

En rekke straffesaker må utsettes på grunn av at siktede eller vitner ikke er lovlig stevnet. Komiteen ser at dette bidrar til økte restanser. Komiteen er kjent med at en arbeidsgruppe, under ledelse av Oslo tingrett, arbeider med forslag til tiltak for å sikre at straffesakene hurtigere kan gjennomføres. Dette arbeidet bør

også kunne gi viktige innspill til resten av landets tingretter og lagmannsretter. Komiteen ber departementet snarest vurdere å følge opp utvalgets anbefalinger.

Komiteen er videre kjent med at man i departementet arbeider med en ny tvistemålslov, hvor hensikten er at det skal bli enklere, raskere og billigere å få sin rett i sivile saker.

Komiteen vil understreke at dersom domstolsreformen skal kunne gjennomføres som planlagt, må domstolene sikres ressurser slik at lokalene kan utvides som forutsatt i proposisjonen. Dette innebærer at nye lokaler for Finnmark, Eidsvoll og Moss tingrett skal ferdigstilles i 2004 og at tingretten i Arendal vil være ferdig utbygd samme år. Lokaler til Nordre Vestfold tingrett i Horten, Fjordane tingrett i Førde og Glåmdal tingrett på Kongsvinger planlegges ferdigstilt i 2005.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, vil understreke at domstolene har mye igjen for å oppnå likestilling mellom kjønnene på alle nivåer. Flertallet legger til grunn at dette skal være et viktig hensyn ved nyansettelser.

Et annet flertall, alle unntatt medlemmene fra Høyre og Kristelig Folkeparti, ser med bekymring på det faktum at saksbehandlingstiden øker i både lagmannsretten og tingretten. Dette betyr at en fjerner seg enda lenger fra å innfri de måltall som er satt opp i forhold til akseptabel saksbehandlingstid.

Dette flertallet merker seg at selv om en har prioritert straffesakene der måltallet for saksbehandlingstid ligger på 3 måneder, er det fortsatt gjennomsnittlig 4 måneders saksbehandlingstid i tingrettene. Dette flertallet ser frem til å se effekten av domstolsreformen, og forventer at dette også vil få en god effekt på saksbehandlingstiden ved tingrettene.

Dette flertallet er bekymret for situasjonen i domstolene. Beholdningen av straffesaker som venter på behandling og dom i tingretten er etter 1. halvår 2003 4 600. Situasjonen vedrørende sivile saker er enda verre. Etter 1. halvår 2003 venter 7 455 saker på dom mot 7 200 etter 1. halvår i 2002. I tillegg behandles stadig færre saker innenfor målene for saksavvikling. I 2002 ble 40 pst. av de sivile sakene behandlet innenfor kravet om 6 måneders behandlingstid mot 46 pst. i 2000. Når det gjelder meddomsrettssakene var 36 pst. av disse gjennomsnittlig innenfor kravet om 3 måneders saksbehandlingstid i 2002, mot 55 pst. i 1999.

Dette flertallet har merket seg at til tross for at domstolene har prioritert straffesaker, har domstolene behandlet flere sivile saker i 2002 enn i 2001. Dette har likevel ikke vært tilstrekkelig for å ta unna økningen i innkomne saker. Den negative utviklingen i saksavviklingen skyldes underbemanning. Dette flertallet mener at domstolene trenger økte bevilgninger for å kunne ta unna restansene og behandle sakene innenfor målene for saksavvikling.

Dette flertallet er kjent med at hørselshemmede sliter med lydforholdene i norske domstoler. Ifølge Folkehelsa har over 600 000 mennesker i Norge nedsatt hørsel. Å ha nedsatt hørsel er et problem i kommunikasjonssammenheng. De færreste av landets rettslokaler er tilrettelagt for hørselshemmede. Dette utgjør et rettsikkerhetsproblem. Manglende tilrettelegging for hørselshemmede er også uforenlig med muntlighetsprinsippet som ligger til grunn for vårt rettssystem.

Dette flertallet fremmer derfor følgende forslag:

"Stortinget ber Domstoladministrasjonen om å komme tilbake til Stortinget med en gjennomføringsplan for de tiltak som må iverksettes for at alle rettslokaler skal være tilrettelagt for hørselshemmede."

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti mener at det må være opp til Domstolsadministrasjonen selv å prioritere mellom ulike utfordringer, herunder etterutdanning av dommere, opprustning og prioritering av nye lokaler og tiltak for hørselshemmede.

Disse medlemmer har merket seg at Regjeringen siden tiltredelsen har hatt en bevisst strategi om å utnevne langt flere kvinnelige dommere for å skape en bedre balanse mellom kjønnene og dermed bidra til å skape enda bedre domstoler. Disse medlemmer er kjent med at det i 2001-2002 ble utnevnt 44 pst. kvinnelige dommere og at det hittil i år er utnevnt 56 pst.

Når det gjelder lagmannsrettene, merker komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet seg spesielt behandlingstiden ved Borgarting lagmannsrett og Gulating lagmannsrett. Saksbehandlingstiden ved disse domstolene er klart uheldig for alle involverte parter.

Disse medlemmer mener det ikke er holdbart bare å se på at saksbehandlingstiden ved domstolene

øker uten å foreta seg noe konkret. Disse medlemmer merker seg at budsjettforliket gir en liten økning på 10 mill. kroner til domstolene, men dette er langt fra tilstrekkelig for å snu den negative utviklingen vi ser i saksbehandlingstiden. Disse medlemmer vil vise til Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett der det ble foreslått en økning på 30 mill. kroner for å håndtere den innmeldte økningen i saksmengden samt redusere den altfor høye saksbehandlingstiden. Disse medlemmer har innenfor altfor trange rammer funnet rom for en ytterligere bevilgning til denne posten på 5 mill. kroner.

Disse medlemmer mener det er viktig å tilrettelegge rettslokaler for døve og tunghørte samt andre med funksjonshemminger. Disse medlemmer vil derfor sette av 2 mill. kroner til dette. Disse medlemmer er videre opptatt av at domstolene skal være teknisk oppdatert. Disse medlemmer ser blant annet på videokonferanser som en av flere måter å effektivisere og bedre domstolens arbeid på. Disse medlemmer ønsker derfor å styrke kapittelet med 1 mill. kroner til slike tiltak. Totalt styrkes dermed kapittelet med 3 mill. kroner.

Disse medlemmer vil videre bemerke at flere tingretter som er berørt av strukturendringene, har behov for økt areal og økt standard. Disse medlemmer vil eksempelvis vise til Glåmdal tingrett i Kongsvinger hvor lokaliseringen er lite egnet og fasilitetene dårlige. Disse medlemmer ser det som ønskelig at Regjeringen i samarbeid med lokale myndigheter og private aktører kan legge til rette for nybygg for Glåmdal tingrett i Kongsvinger.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative budsjett øker bevilgningen til domstolene med 30 millioner kroner i forhold til Regjeringens forslag, på bakgrunn av den utviklingen som er skissert foran. Dette medlem mener at en god kriminalpolitikk særlig kjennetegnes av at det reageres raskt når det blir begått lovbrudd. Da kan vi ikke akseptere store restanser og lang saksbehandlingstid. Dette medlem viser til at Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett innebærer en økning av den totale ramma til justisbudsjettet på 230 mill. kroner. Dersom vi skal forholde oss til flertallets rammeforslag, velger dette medlem å styrke bevilgningen til domstolene med ytterligere 10 mill. kroner ut over forslaget fra regjeringspartiene og Arbeiderpartiet, som styrker domstolene med 10 mill. kroner.

Dette medlem vil understreke viktigheten av at dommernes kunnskap er på topp, og vil trekke fram seksuelle overgrep som et eksempel på et felt hvor blant andre Redd Barna har ment at dommerne mangler kunnskap. Samtidig vil dette medlem stille spørsmålsteget ved om vanlige domstoler i det hele tatt kan fungere i mange av disse sakene, og har merket seg forslag som har kommet fram i debatten, som at det bør opprettes en "familiedomstol".

Dette medlem mener det må satses mer på alternative former for oppgjør etter at kriminelle handlinger

er begått. Spesielt interessant er det å følge erfaringene fra "restorative justice", der staten trer tilbake og gir en større plass til offeret. Denne typen tiltak kan bidra til styrking av ofrene, gi oppreisning, økt forståelse og til og med forsoning. Samtidig er det viktig at denne typen konfliktløsning alltid baseres på en konkret vurdering

av hvorvidt metoden egner seg, og den må være frivillig. Også lokalsamfunn kan trekkes inn i denne konfliktløsningsmetoden. Et annet eksempel på alternativ konfliktløsning er prosjektet i Bergen der møte mellom offer og gjerningsperson gjøres til et frivillig supplement til fengselsstraffen.

Kap. 3410 Rettsgebyr

Post	Formål:	Saldert budsjett 2003	Forslag 2004
1	Rettsgebyr	1 045 188 000	1 180 968 000 (+135 780 000)
4	Lensmennenes gebyrinntekter	163 862 000	175 742 000 (+11 880 000)
	Sum	1 209 050 000	1 356 710 000 (+147 660 000)

Komiteen merker seg at rettsgebyret senest ble endret med virkning fra 1. juli 2003, og at rettsgebyret ikke foreslås økt i dette budsjettet. Den eneste endring er at gebyret for utleggsbegjæring økes fra 1 R til 1,5 R.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, viser til at bare en mindre del av de samlede rettsgebyrinntekter er knyttet til sivile rettsaker (i 2002 107 mill. kroner av 868 mill. kroner). Hoveddelen knytter seg til tinglysing.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet ikke støttet økningen av rettsgebyret som ble foretatt 1. juli 2003. Disse medlemmer merker seg at gebyrene gjennom de senere år har økt i en så stor utstrekning at domstolene nå nærmest fremstår som selvfinansierende. Når en ser at gebyrer ikke betales for straffesaker, gir dette en u hensiktsmessig økonomisk belastning for de

andre brukerne av rettsvesenet. Dette viser klart at den oppfatning mange har av at domstolsbehandling av tvister for det vesentlige er forbeholdt personer med god økonomi eller bedrifter, har mye for seg.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti ønsker primært ikke å øke rettsgebyret ytterligere i denne omgang, og det vises i denne sammenheng til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, som innebærer en økning av den totale ramma til justisbudsjettet på 230 millioner kroner. Dersom vi likevel skal forholde oss til flertallets rammeforslag, velger dette medlem å øke rettsgebyret med 40 kroner, noe som vil gi ytterligere 78,9 millioner kroner i inntekt til Justisdepartementet. Midlene vil benyttes på kap. 430 Kriminalomsorgens sentrale forvaltning, til flere fengselsplasser og et bedre soningsinnhold.

Kap. 411 Domstoladministrasjonen

Post	Formål:	Saldert budsjett 2003	Forslag 2004
1	Driftsutgifter	46 000 000	44 211 000 (-1 789 000)
	Sum	46 000 000	44 211 000 (-1 789 000)

Komiteen ser at Domstoladministrasjonen nå går over fra oppstartingsprosessen til en mer stabil og avklart fase. Selv om det fortsatt vil være avklaringsprosesser som ikke er ferdige, merker komiteen seg at budsjettet reduseres for 2004 som følge av at behovet for ekstraordinære investeringer ikke lenger er til stede.

Komiteen merker seg at Domstoladministrasjonen har gått i gang med arbeidet med å kartlegge behovene og ressursutnyttelsen i domstolene. Prosjektet "Domstoler i endring" viser at Domstoladministrasjonen har tatt tak i utfordringer som finnes.

Komiteen er godt fornøyd med Domstoladministrasjonens raske respons på budsjettmerkene fra 2003. Innholdet i rapportene er svært grundig gjennomarbeidet og konkret fremstilt. Disse dokumentene vil være et viktig grunnlag for videreutvikling av rettsvesenet i tiden fremover.

Komiteen viser til at Domstoladministrasjonen har en særskilt posisjon i forhold til Stortinget og departementet. I den sammenheng vil komiteen påpeke at styringssignaler kun skal gis i form av retningslinjer fastsatt av Stortinget eller ved kongelig resolusjon. Det mest praktiske i forbindelse med

dimensjonering og saksbehandlingstider har vært å legge behandlingen av retningslinjene til budsjettbehandlingen. Som et utgangspunkt kan dette være det mest hensiktsmessige også i fremtiden. Likevel vil komiteen påpeke at den gjennomgang og endring av retningslinjene som bebudes i proposisjonen vil være mer omfattende og helhetlig enn hva som ellers vil være tilfellet. Dette medfører at en bør se de totale retningslinjer som da vil bli gjennomarbeidet som noe mer enn bare budsjettmessige forhold.

Komiteen mener at gjennomgangen av de samlede retningslinjene for Domstoladministrasjonen bør legges frem for Stortinget.

Kap. 414 Domsutgifter

Post	Formål:	Saldert budsjett	
		2003	Forslag 2004
1	Driftsutgifter	71 242 000	72 757 000 (+1 515 000)
	Sum	71 242 000	72 757 000 (+1 515 000)

Komiteen er kjent med at utgiftene på dette kapittel i stor grad er regelstyrte og påvirkes av art og omfang på sakene som behandles i domstolene. Komiteen registrerer videre at man i det alt vesentlige foretar en fremskrivning av midlene på dette kapittel.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at budsjettavtalen mellom regjeringspartiene og Arbeiderpartiet innebærer en budsjettøkning for domstolene på 10 mill. kroner. Domstoladministrasjonen kan disponere økte ressurser og økte stillinger til de tingretter og lagmannsretter som har størst restanser. Flertallet vil i denne forbindelse påpeke at økningen i ankesum fra 20 000 kroner til 50 000 kroner, jf. Innst. O. nr. 6 (2003-2004), trolig vil medføre at lagmannsrettene får redusert sitt sakstilfang.

Komiteen viser til brev fra Justisdepartementet 30. oktober 2003. Brevet er vedlagt denne innstilling. Utgifter til vitner, offentlig oppnevnte forsvarere, sakkyndige, tolker mv. vil etter den nye ordningen med gjenopptakelseskommisjon, bli anvist til utbetaling av kommisjonen under kap. 414 og 466. Ved en inkurie er dette ikke nevnt i St.prp. nr. 1 (2003-2004).

Kap. 430 Kriminalomsorgens sentrale forvaltning

Post	Formål:	Saldert budsjett	
		2003	Forslag 2004
1	Driftsutgifter	1 580 654 000	1 648 400 000 (+67 746 000)
21	Spesielle driftsutgifter	46 718 000	48 801 000 (+2 083 000)
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	60 998 000	86 545 000 (+25 547 000)
60	Refusjoner til kommunene, forvaringsdømte mv. (ny)	0	58 140 000 (+58 140 000)
70	Tilskudd	8 889 000	9 209 000 (+320 000)
	Sum	1 697 259 000	1 851 095 000 (+153 836 000)

Generelt

Komiteen viser til St.meld. nr. 27 (1997-1998) Om kriminalomsorgen og til de respektive partiers merknader til meldingen i Innst. S. nr. 6 (1998-1999).

Komiteen har merket seg at Regjeringen foreslår å øke kriminalomsorgens budsjett med 8,2 pst. i 2004. Komiteen vil påpeke at kriminalomsorgen har to hovedoppgaver: kriminalomsorgen skal for det første gjennomføre de straffereaksjoner som besluttes av påtalemyndigheten eller ilegges av domstolene. For det andre skal man legge forholdene til rette for at lovbr-

tere gjennom egeninnsats og kvalifisert hjelp skal endre en kriminell adferd. I den forbindelse er det sentralt å videreutvikle program og aktiviteter som forutsetter aktiv medvirkning fra den domfeltes side. Det er også viktig å bruke den betydelige kunnskap som finnes om hvordan straff kan gjennomføres for å forebygge fremtidig kriminalitet.

Komiteen mener at samarbeidet mellom ulike instanser innenfor hjelpeapparatet bør bli tettere og mer forpliktende, slik at domfelte får et individuelt tilpasset utdannings-, arbeids-, sosial- og helsetilbud. Det

er etter komiteens oppfatning gledelig at man i kriminalomsorgen arbeider for et forbedret forvaltningssamarbeid på området. Arbeidet for å bedre de innsattes situasjon under soningen må fortsette. Det må også legges bedre til rette for god oppfølging etter løslatelse, bl.a. gjennom forvaltningssamarbeid.

Komiteen vil fremheve den verdifulle innsats som de pårørende og frivillige organisasjoner representerer i de innsattes hverdag. Like verdifull er den innsats som rettes mot fangers pårørende.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til budsjettavtale av 27. november 2003 som innebærer at kriminalomsorgens driftsbudsjett styrkes med hele 11 mill. kroner.

Flertallet vil at 7 mill. kroner av de økte ressursene skal brukes for å heve kvaliteten i soningen, og ber særlig om at vold- og sinnemestringsprogram prioriteres. Derav ønsker flertallet at 1 mill. kroner brukes for å sikre behandlingstilbudet til Alternativ til Vold utover dagens støtte.

Videre vil flertallet at 3 mill. kroner skal brukes for å sikre at eksisterende fengselsmodul ved Tromsø fengsel kan driftes ut 2004. Sist nevnte innebærer at kapasiteten i kriminalomsorgen økes med 15 plasser i 2004 ut over Regjeringens forslag.

Flertallet viser til budsjettavtalen som innebærer at kap. 430 post 70 styrkes med 1 mill. kroner. Flertallet vil at disse ressursene skal fordeles med 600 000 kroner til Fretex Elevator og med 400 000 kroner til Barm-senteret. Videre innebærer nevnte avtale at det kuttes 1 mill. kroner fra investeringsmidler i kriminalomsorgen, kap. 430 post 45.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener at forslaget til ramme for kriminalomsorgen ikke er et uttrykk for en ansvarlig kriminalpolitikk. Det trengs langt mer penger til drift, og det bygges for få faste plasser neste år. Dessuten tas det i bruk modulfengsler og ytterligere dublering, noe som etter dette medlems syn vil forsterke problemene i kriminalomsorgen. Videre er det lagt inn altfor lite penger til å kunne drive skolen i fengslene, og fengselsbibliotekene sultefores nok et budsjettår. Etter dette medlems mening vil mulighetene for å rehabilitere fangene svekkes ytterligere neste år fordi de ansatte vil måtte strekke seg enda lenger og får enda mindre tid til hver enkelt innsatt. Dessuten mener dette medlem at det kan stilles spørsmålsteget ved om sikkerheten ivaretas i tilstrekkelig grad når man velger å satse såpass tungt på dublering og høy kapasitetsutnyttelse, uten å bevilge noe særlig mer til drift.

Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, hvor kriminalomsorgen får 180 mill. kroner ekstra. I tillegg til disse midlene omdisponerer dette medlem de 44 mill. kroner som flertallet ønsker bevilget til investeringer i modulfengsler, pluss et ukjent antall kroner som departementet bevilger til drift av disse. Disse drøyt 225 mill. kroner vil dette medlem disponere på følgende måte:

- styrking av driftsmidlene til kriminalomsorgen i anstalt og Friomsorgen
- framskynding av bygging av varetektsplasser i Bergen og bygging av fengslet i Halden
- planlegging av åpne soningsplasser for kvinner i tilknytning til Bredtveit
- opprusting av eksisterende bygg og utvidelser av faste plasser i tilknytning til slike
- igangsette ombygginger fra lukkede flermannsceller til enmannsceller
- igangsette installering av WC der man i dag tar i bruk dobøtter

Sist, men ikke minst, mener dette medlem at tida er inne for å gå bort fra gruppetenkningen i kriminalpolitikken, og heller bli mer individfokuserte. Det er behov for å styrke mulighetene for å ta i bruk §§ 12, 3 og 16 i straffgjennomføringsloven. Det er dessuten behov for å hente ut av fengslene fanger som har lettere psykiske utviklingshemninger og psykisk syke fanger. Videre har dette medlem i flere sammenhenger luftet tanken om å gjennomgå soningskøen for å se på muligheten for å konvertere ubetinga dommer til for eksempel samfunnsstraff. Det bør dessuten vurderes om ikke vi bør ta i bruk hjemmesoning, slik man gjør i Sverige. Dette medlem registrerer at det er liten interesse for dette, og at man heller velger å benytte mange fengsler som rene soningsmaskiner. Dette er en utvikling som har forsterket seg de seinere årene.

Dette medlem mener det er ytterst viktig å styrke ettervernet. I denne sammenheng vil dette medlem vise til Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett som både innebærer et kraftig løft for kommunenes økonomi, for skole og utdanning, for boligtilbudet, tilgangen til attførings- og tiltaksplasser og for frivillige organisasjoner.

Dette medlem vil framheve det faktum at Regjeringen med åpne øyne lar være å styrke skoletilbudet i fengslene til tross for at antallet soningsplasser skal bygges ut. Det mangler nå 26 mill. kroner for å kunne opprettholde skoletilbudet på dagens nivå. Dette er for Sosialistisk Venstreparti helt uakseptabelt, fordi skoletilbudet er en ekstremt viktig del av rehabiliteringen av fanger. Skolen er også et verdifullt pusterom for innsatte som ofte har hatt svært dårlige erfaringer med skolen tidligere, men som får et annet syn på læring under soningen. Dette er verdifullt for oss alle, og det er svært beklagelig at Regjeringen ikke synes å ha større ambisjoner for norsk kriminalpolitikk.

Dersom dette medlem likevel skal forholde seg til rammeforslaget fra regjeringens partiene og Arbeiderpartiet, vil dette medlem øke bevilgningen til kriminalomsorgen med 78,9 mill. kroner, i tillegg til at 44 mill. kroner omdisponeres fra investeringer i modulfengsler til investeringer i ordinære celleplasser.

Dette medlem er svært opptatt av at ofre for kriminalitet blir ivaretatt på best mulig måte og at det arbeides målretta på alle nivåer og på tvers av faggrensene for å hindre ny kriminalitet. Offerperspektivet må få en helt annen plass i det norske hjelpe- og rettsapparatet. Det er et sørgelig faktum at kriminalitet og offer-

problematikk har en tendens til å gå i arv. Å reagere mot kriminalitet og ivareta ofre er derfor også god forebygging. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett som ville sikret incest- og krisesentrene, styrket psykiatrien og skolehelsetjenesten og mange frivillige organisasjoner. På justissektoren styrker Sosialistisk Venstreparti frivillige og private organisasjoner og stiftelser med 25 mill. kroner. Denne styrkingen foretas uavhengig av om dette medlem skal forholde seg til regjeringspartienes og Arbeiderpartiets ramme eller ikke. Midlene disponeres slik: Alternativ Til Vold (12 mill. kroner), Stiftelsen Fellesskap mot seksuelle overgrep (1,5 mill. kroner), Dixi ressurscenter for voldtatte (1 mill. kroner), Livet Etter Soning (1 mill. kroner), Stine Sofies Stiftelse (0,5 mill. kroner), Foreningen For Fangers Pårørende (1,5 mill. kroner), Landsforeningen for voldsofre (1,5 mill. kroner), SON (200 000), Stiftelsen Nabo (1 mill. kroner), studentrettshjelpstiltakene (3,2 mill. kroner), samt FFOs Rettighetssenter (1,6 mill. kroner). Disse frivillige og private organisasjonene og stiftelsene gjør en formidabel innsats i samfunnet, og burde hatt langt bedre betingelser enn hva de har i dag. Dette medlem vil arbeide for at Alternativ Til Vold (ATV) blir et tilbud til alle som har voldsproblemer, uavhengig av hvor de bor i landet, og for at Region Sør må bli pilotregion for en slik satsing. Denne regionen har allerede to avdelinger av ATV (i Drammen og Telemark), i tillegg til at to av fylkene har søkt om midler til å opprette behandlingstilbud for voldsutøvere (Vestfold og Vest-Agder). Samtidig er det nødvendig å styrke ATV Norge, for at de kan være en motor i en slik utvikling.

Soningskapasitet

Komiteen har merket seg at soningskøen ved utgangen av tredje kvartal 2003 utgjorde 2 633 personer, og at dette innebærer en nedgang i køen på 180 dommer sammenlignet med annet kvartal i 2003. Komiteen er bekymret over soningskøens omfang. Tilliten til rettssystemet reduseres når det tar lang tid fra en ugjerning er begått og til straff iverksettes. Straffens preventive virkning reduseres tilsvarende. Komiteen vil dessuten påpeke at soningskøen med stor grad av sannsynlighet har en negativ effekt på deler av gjengangerkriminaliteten.

Komiteen er på bakgrunn av ovennevnte fornøyd med at Regjeringen i budsjettet for 2004 foreslår at det iverksettes nye tiltak for å øke kapasiteten for straffegjennomføring.

Komiteen viser til at totalt vil effekten av de foreslåtte tiltak tilsvare 208 fengselsplasser neste år. I perioden 2001 til 2004 er soningskapasiteten utvidet med til sammen 396 plasser.

Komiteen vil også fremheve viktigheten av å ha celler tilgjengelige når det av ulike grunner er behov for å flytte innsatte til avdelinger med et høyere sikkerhetsnivå og for å unngå brudd på den såkalte 24-timers regelen. Denne innebærer at politiet senest 24 timer etter kjennelse skal overføre siktede til institusjon under kriminalomsorgen.

Komiteen vil sterkt understreke behovet for ytterligere permanente kapasitetsutvidelser i kriminalomsorgen. Stortinget har fattet vedtak om å bygge nytt fengsel i Halden. Komiteen vil sterkt understreke at bygging av dette fengselet har første prioritet, og vil derfor at dette tiltaket blir prioritert i budsjettet for 2005.

Komiteen viser til at det også i vår nordlige landsdel er et stort behov for utvidet sonings- og varetektskapasitet. Komiteen vil at departementet legger forholdene til rette for at det kan bygges fengsel i Indre Salten blant annet i dialog med lokale initiativtakere, jf. Budsjett-innst. S. nr. 4 (2002-2003). Samtidig ber komiteen departementet også vurdere utbyggingsmuligheter ved eksisterende fengselsinstitusjoner i kriminalomsorgens region Nord.

Komiteen har merket seg at Regjeringen vil gå videre med vurderingen av Hvalsmoen leir som et mulig fengsel.

Komiteen viser til at Kriminalomsorgens utdanningscenter (KRUS) foretar årlige analyser om behovet for antall fengselsplasser for 6 år fremover. Disse analysene er et viktig underlagsmateriale for de beregninger og planer som departementet foretar i vurderingen av om hvilke institusjoner som skal etableres eller utvides og hvor dette skal skje. Komiteen ber departementet om en nærmere utdyping av denne planen i St.prp. nr. 1 (2004-2005).

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Sosialistisk Venstreparti, har merket seg at kapasitetsutnyttelsen i kriminalomsorgen er stor, og ser at dette er nødvendig soningskøens størrelse tatt i betraktning. Flertallet ber likevel Regjeringen påse at kapasitetsutnyttelsen ikke blir så stor at det går ut over sikkerheten til de ansatte i kriminalomsorgen. Det er videre viktig å påse at dublering ikke kommer i konflikt med sikkerheten for de innsatte.

Flertallet ber Regjeringen videre vurdere om det nåværende modulbygget (med 15 varetektsplasser) ved Tromsø fengsel kan opprettholdes inntil soningskapasiteten i region Nord er økt gjennom nye permanente plasser.

Et annet flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, har merket seg at bruken av samfunnsstraff har økt betydelig i 2003 og ser positivt på dette.

Et tredje flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti, ser også nødvendigheten av at det åpnes for moderat bruk av fremskutt løslatelse, jf. straffegjennomføringsloven § 42.

Dette flertallet mener at behovet for flere permanente soningsplasser er stort. Dette flertallet synes det er positivt at departementet foreslår opprettet 60 nye soningsplasser i 2004 ved etablering av fire såkalte modulfengsler innenfor eksisterende fengselsanlegg i Bergen, Skien, Trondheim og Vardåsen. Forutsatt at det er byggeteknisk mulig, ber dette flertal-

let om at minst 15 av disse plassene (tilsvarende en modul) realiseres gjennom bygging av permanente soningsplasser ved Bergen fengsel i 2004.

Forutsatt at det er byggeteknisk mulig ønsker dette flertallet at ytterligere 15 av de foreslåtte 60 nye soningsplassene (tilsvarende en modul), realiseres gjennom bygging av permanente soningsplasser i Bergen i 2004. Dette flertallet viser for øvrig til budsjettproposisjonen hva angår øvrige utbyggingsplaner i Bergen.

Dette flertallet vil særlig fremheve behovet for varetektsplasser i region Vest. Departementet bes plassere resterende modulfengsler der det anses mest hensiktsmessig.

Dette flertallet forutsetter at nevnte utvidelse ved Bergen fengsel kan skje innenfor de eksisterende budsjetttrammer.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti mener det er nødvendig å satse mer på alternativer til fengsler slik at rusmiddelavhengige fanger og fanger med personlighetsforstyrrelser og lav funksjonsevne kan få et mer tilrettelagt tilbud. Stifinner'n, Brøset og Ribo Attføringscenter er eksempler på alternativer som må benyttes mer. Etter disse medlemmers mening bør det dessuten utvikles et "Mini-Stifinner'n" for innsatte med kortere dommer, og det burde være i flere fengslers interesse å utvikle liknende tilbud som det Oslo fengsel og Tyrili har gjort med sitt Stifinner'n-tiltak. Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen vurdere hvorvidt det kan opprettes et "Mini-Stifinner'n" for rusavhengige fanger med for korte dommer til at de kan plasseres på det ordinære Stifinner'n-tilbudet i Oslo fengsel."

"Stortinget ber Regjeringen kartlegge antallet innsatte med lettere psykiske utviklingshemninger og lav funksjonsevne grunnet en kombinasjon av personlighetsforstyrrelser og lav IQ, og hvorvidt tiltak som Ribo Attføringscenter og Brøset kan benyttes oftere for disse straffedømte."

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil vise til sin merknad vedrørende behovet for et slikt virkemiddel for å oppnå en helhetlig og forutsigbar prioritering i forhold til å skape flere varige soningsplasser.

Disse medlemmer tar sterkt avstand fra Regjeringens forslag om økte strafferabatter på henholdsvis 5 og 10 dager. Forslaget står i sterk kontrast til Regjeringens såkalte ambisjon om å straffe gjengangerkriminelle hardere. Forslaget vil virke mot sin hensikt og kun provosere folk flest. Et annet negativt moment med forslaget er at det etter disse medlemmers vurdering, vil virke sterkt provoserende og uforståelig for dem som blir offer for gjerningsmenn, og den rabatt og oppmerksomhet forslaget vil gi disse. Dette forslaget viser at Regjeringen i stor grad har resignert i forhold til soningsproblematikken.

Disse medlemmer er skuffet over Regjeringens og Arbeiderpartiets manglende satsing på kriminalomsorgen. Disse medlemmer var overrasket over at man ikke ved forhandlinger evnet å finne rom for en økt satsing for å få flere soningsplasser. Disse medlemmer har til tross for at budsjetttrammene for justisområdet generelt er for trange, funnet midler til økt satsning på soningskapasitet. Disse medlemmer vil under dette kapittelet sette av midler på tre nye poster. For det første settes det av 1,5 mill. kroner på ny post til slutføring av forprosjektering av nytt fengsel i Indre Salten. Disse medlemmer ønsker videre å sette inn en post for oppstartsbevilgning til nytt fengsel i Halden hvor det settes av 6 mill. kroner, og en post for oppstart av fengsel i Bergen hvor det settes av 3 mill. kroner. Videre ønsker disse medlemmer at man får fortgang i arbeidet med å bruke nedlagte forsvarsanlegg til fengsel. Det burde ikke ta lang tid før flere av disse kan være i drift for lavrisikofanger og fanger med kortere dommer. Disse medlemmer mener at en utvidelse av fengselskapasiteten blant annet bør kunne baseres på at private gis mulighet til å bygge/ombygge og leie ut til kriminalomsorgens drift. Det forutsettes at byggene utformes etter myndighetenes spesifikasjoner for å sikre oppsatte mål i straffegjennomføringen.

Disse medlemmer registrerer at mange av dem som står i soningskø har svært korte dommer. Det er langt bedre både for samfunnet og den enkelte at man raskt får gjort opp for seg. For slike korte dommer hvor blant annet behovet for konkret rehabilitering ofte ikke er til stede, vil disse medlemmer åpne for at private skal kunne bygge og forestå drift av fengsler etter nærmere fastsatte sentrale retningslinjer. Slik fengselsdrift vil eksempelvis være hensiktsmessig i forhold til dommer som er 60 dager og kortere. Dette vil kunne frigjøre fengselsplasser og heve kvaliteten på soningen og rehabiliteringen for dem som har lengre dommer. Disse medlemmer vil for øvrig vise til sine generelle merknader under kapittel 3.5. Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen utrede og igangsette prosjekt med å leie soningsplasser i gjerningsmannens opprinnelsesland, eller i andre land med ledig soningskapasitet."

"Stortinget ber Regjeringen legge frem forslag som tillater private å forestå fengselsdrift. Slik privat fengselsdrift skal gjelde for kortere dommer hvor forholdene ikke er ekstraordinære."

"Stortinget ber Regjeringen legge til rette for privat overtagelse av tidligere Rødbergodden fort, under forutsetning av at det inngås avtale med ny eier om bruk av anlegget til fengselsdrift fra 1. januar 2005."

"Stortinget ber Regjeringen om ikke å iverksette ordningen fremskutt prøveløslatelse på henholdsvis fem og ti dager kommende år."

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener det trengs en helhetlig plan som tar for seg behovet for framtidige utbygginger, opprustninger og eventuelt nedleggelse av eksisterende fengselsbygg, samt behovet for bemanning innen kriminalomsorgen, herunder Friomsorgen. Det er nødvendig å få en oversikt over hvor det trengs soningsplasser i framtida og hva slags type plasser dette skal være.

Dette medlem fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen utarbeide en plan for hvor, hva slags og hvor mange nye soningsplasser det vil bli behov for i et tiårsperspektiv, samt behovet for framtidig bemanning og for utbedringer og eventuelt nedleggelse av eksisterende fengselsbygg. Kvinnelige innsattes behov må ivaretas på lik linje med menns behov i en slik plan."

Dette medlem mener at spørsmålet om fengsel i Salten og ombygging av forsvarsanlegget Hvalsmoen til fengsel, må sees i sammenheng med en slik plan.

Dette medlem mener det må tas en diskusjon om kvinner bør sone i egne anstalter i framtida. I perioden 1. januar 2000-30. september 2003 har 1 576 kvinner sonet i mannsfengsler. I Sverige har de gått bort fra en slik praksis etter en grundig debatt og vurdering av hvordan man best kan arbeide for å rehabilitere kvinnelige innsatte. En slik debatt bør etter dette medlems mening også finne sted i Norge, og det er etter dette medlems mening uheldig at det bygges soningsplasser for kvinner i Halden fengsel uten at vi har tatt en større debatt om dette.

Dette medlem mener det må stilles noen betingelser for bygging av nytt fengsel i Indre Salten. For det første må det følge med tilstrekkelig med opplæringsmidler fra Utdanningsdepartementet, slik at innsatte får mulighet til å gå på skole. Tilgang til bibliotek må sees i sammenheng med dette. For det andre må Ribo Attføringsssenter i Saltdal få en basisbevilgning over Justisdepartementets budsjett, og en avtale om å få ta imot straffedømte med lav funksjonsevne, som for eksempel lettere psykisk utviklingshemmede og mennesker med personlighetsforstyrrelser. Disse straffedømte trenger en helt spesiell oppfølging for å kunne fungere i samfunnet igjen. Ribo Attføringsssenter må derfor bygges opp som et alternativ for disse menneskene, av hensyn til samfunnet rundt og av hensyn til enkeltmenneskene selv. For det tredje må bygging av fengslet sees i sammenheng med en større plan, slik at ikke bygging av et fengsel her for eksempel går på bekostning av utbedringer andre steder i regionen.

Dette medlem går imot forslaget om å bygge modulfengsler, der soningsplasser opprettes på midlertidig basis. Dette medlem tror at disse plassene lett kan bli en permanent løsning, noe som ikke er heldig. I tillegg er dette medlem ikke overbevist om at det tilføres tilstrekkelig med driftsmidler til at de nye plassene kan drives uten å gå på bekostning av den permanente driften, og det er dessuten usikkert om modulene er kvalitetsmessig tilfredsstillende etter norske forhold.

Dette medlem går imot Regjeringens ønske om å ta i bruk såkalt "fremskutt løslatelse". Dette medlem mener at dette er en strategi som bidrar til å skape mistillit til det vedtatte strafferettssystemet, og at et slikt "skippertakstiltak" er med på å undergrave prinsippet om likhet for loven. Videre anser dette medlem forslaget som et panikktiltak fra en regjering som ikke evner å prioritere kriminalomsorgen, og som heller ikke er villig til å tenke nytt. Dette medlem viser her til Sosialistisk Venstrepartis forslag om å gå igjennom soningskøen for å vurdere hvorvidt noen av de ubetingede dommene kan omgjøres til samfunnsstraff ved hjelp av en hurtigdomstol, samt muligheten for å ta i bruk hjemmesoning, tilsvarende svensk ordning.

Dette medlem mener dagens høye belegg mange steder går på bekostning både av sikkerheten og av innholdet i soningen, og er derfor negativ til at kapasitetsutnyttelsen økes ytterligere enda et budsjettår.

Dette medlem konstaterer nok en gang at dublering i økende grad benyttes som et virkemiddel for å få ned soningskøen. Dette gjøres uten en tilstrekkelig kompensasjon verken på drifts- eller investeringssida, og uten en grundig vurdering av konsekvensene for ansatte og innsatte. Etter dette medlems mening er en slik strategi svært uheldig fordi mulighetene for å rehabilitere fangene svekkes. I tillegg opplever de ansatte et enda sterkere press, samt at det kan stilles spørsmålsteget ved om sikkerheten ivaretas i tilstrekkelig grad. Statens Helsetilsyn har i brev 30. november 2001 anbefalt at praksisen med dublering opphører, og dette medlem mener det er merkelig og kritikkverdig at departementet gang på gang velger å overse dette. Dette medlem er svært opptatt av at soningsperioden skal være en tid der det legges til rette for positiv endring, noe som også bør være et hovedmål for Regjeringen. Dublering kan, slik dette medlem ser det, motvirke dette. Det bør uansett være et minstekrav at eventuell dublering skal basere seg hundre prosent på frivillighet. Dette medlem fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen påse at dublering følges opp av friske midler, samt at dette tiltaket baseres hundre prosent på frivillighet."

Dette medlem viser til merknadene i Innst. S. nr. 69 (2001-2002) og i Budsjett-innst. S. nr. 4 (2002-2003), hvor dette medlem mente det var på tide å få på plass et forbud mot full isolasjon av innsatte. Dette medlem stiller nok en gang spørsmålet om bruk av full isolasjon av varetektsinnsatte i det hele tatt er nødvendig, da delvis isolasjon med brev- og besøkskontroll kan tas i bruk i stedet. Tar man i betraktning de skader full isolasjon kan innebære for innsatte, bør et slikt forbud vurderes fortløpende. Dette medlem vil framheve at selv etter kortvarig full isolasjon får enkelte alvorlige psykiske plager, herunder svært aggressiv adferd, noe som kan utgjøre en sikkerhetsrisiko for omgivelsene. Dette medlem vil også framheve at Norge er ett av svært få land som praktiserer full isolasjon. Dette medlem er usikker på om de

landene som ikke praktiserer full isolasjon, har større problemer enn norsk politi med å oppklare forbrytelser. Dette medlem vil videre framheve at isolasjon ikke skal kunne brukes for å hindre siktede i å tilpasse sin egen forklaring til de øvrige bevis i saken, da dette etter Høyesteretts praksis ikke faller inn under begrepet "bevisforspillelse", jf. Rettstidende 1996, side 1089 (Rt. 1996 s. 1089). Fare for gjensidig samordning mellom flere siktede må stå i samme stilling. Dette medlem er videre av den oppfatning at det konkret må påvises hvilke bevisforspillelsesmuligheter som skal forhindres ved bruk av isolasjon. En unnlattelse av en slik nærmere påvisning vil lett være i strid med Den europeiske menneskerettskonvensjonen.

Dette medlem fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag om totalforbud mot bruk av full isolasjon av varetektsinnsatte."

Kriminalomsorgens innhold

Forvaltningssamarbeid

Komiteen viser til at det fremgår av budsjettproposisjonen at et godt forvaltningssamarbeid er nødvendig for å få til en vellykket straffegjennomføring og lette den domfeltes overgang til frihet. Komiteen slutter seg fullt ut til dette. Det er etter komiteens mening bra at kriminalomsorgen har inngått en sentral samarbeidsavtale med Aetat, opplæringssektoren og helsemyndighetene. Tilbudet til de innsatte bør være bredt slik at den enkelte får et tilbud som kan fremme rehabilitering på individuelt plan. Derfor mener komiteen det er positivt at man også søker et samarbeid med kulturetaten. Musikk og drama er velegnede fritidsaktiviteter i mange fengsler, og gir de innsatte et miljø å oppsøke etter løslatelsen.

For komiteen er det imidlertid viktig å påpeke at et samarbeid mellom offentlige og private aktører også er viktig for at målet om rehabilitering skal nås. Komiteen vil i denne forbindelse fremheve den viktige innsats som frivillige organisasjoner og enkeltpersoner gjør overfor domfelte, både under og etter soning.

Det er etter komiteens mening særlig viktig å styrke rusomsorgen for domfelte, og det er positivt at Justisdepartementet og Sosialdepartementet samarbeider for å oppnå dette. Komiteen mener det kan være interessant å prøve ut en ordning med behandlingsdom for rusmisbrukere, jf. Drug-court-programmet. Komiteen mener derfor det er viktig å forbedre tilbudet om voldsbehandling og sinnemestring i hele landet. Det foreslås å styrke dette tilbudet i 2004, og komiteen gir sin støtte til det.

Komiteen vil påpeke behovet for en helhetlig politikk overfor voldsofre. Etter komiteens mening må den offentlige støtten til voldsoffer tiltak bli mer forutsigbar. For å løse det alvorlige voldsproblemet, må også fokus rettes mot voldsutøveren. Skal voldsofre slippe å leve med vold, må man arbeide for at de som utøver vold slutter med det. Komiteen er glad for at Regje-

ringen foreslår å styrke innsatsen i forhold til sinnemestring i budsjettet for 2004.

Tilbud og tiltak overfor voldsutøveren er få, geografisk spredt og ofte avhengig av lokale ildsjeler. Etter komiteens mening må det være en viktig oppgave for Regjeringen å bidra til samarbeid mellom sentrale og lokale aktører for å videreutvikle tilbudet til voldelige personer.

Medlemmene fra Høyre og Kristelig Folkeparti viser til St.prp. nr. 1 (2003-2004) s. 85 om driftsutgifter til Kriminalomsorgens utdannings-senter (KRUS). Disse medlemmer ser at differansen mellom saldert budsjett 2003 og forslag til budsjett for 2004 kan se ut som et kutt på ca. 3 mill. kroner. Disse medlemmer er likevel kjent med at nedgangen ikke har noe med reduksjon i selve undervisnings-tilbudet å gjøre. Grunnen til nedgangen er at man har flyttet ca. 1 mill. kroner til post 440 til politi og 1 mill. kroner til post 430 under kriminalomsorgen. Differansen gjelder endring vedrørende uniformer som nå utgjør et mindre beløp.

Straffegjennomføringen

Komiteen er svært opptatt av at straffegjennomføringen har et godt faglig innhold, slik at de straffedømte etter løslatelse har de best mulige forutsetninger for å leve et kriminalitetsfritt liv. De ansattes miljøskapende arbeid, deres tilstedeværelse og tilsyn har stor betydning for en god straffegjennomføring, og komiteen vil fremheve det verdifulle arbeidet som gjøres av ansatte i kriminalomsorgen.

Komiteen har merket seg at i 2002 hadde 87 pst. av de innsatte kontaktbetjent. At kontaktbetjentordningen fungerer tilfredsstillende er viktig. Komiteen mener det er nødvendig å undersøke om de domfelte er fornøyd med ordningen slik som forespeilet i proposisjonen.

Komiteen har også merket seg at det er et relativt lavt antall av den totale fangebefolkningen som tilbys program under soning. Komiteen forstår at årsaken til dette er at mange domfelte soner så korte dommer at programtilbud ikke er hensiktsmessig og/eller praktisk gjennomførbart. På denne bakgrunn har komiteen forståelse for at så vidt få tilbys program. Komiteen vil imidlertid påpeke viktigheten av et godt forvaltningssamarbeid slik at også de som er idømt kortere frihetsberøvelse, får nødvendig oppfølging fra hjelpeapparatet etter løslatelse.

Komiteen viser til Regjeringens handlingsplan mot rusmiddelproblemer (2003-2005), hvor Regjeringen er spesielt opptatt av at ansvaret for rusmiddelmisbrukere skal være tydelig og at behandlingsskjeden skal henge sammen. Komiteen har merket seg at Regjeringen foreslår å øke bevilgningene til soning i behandlingssinstitusjon (§ 12-soning) neste år, og komiteen støtter dette. Det er etter komiteens mening gledelig at overføringer etter straffegjennomføringsloven § 12 har økt med ca. 10 pst. fra 2002 til 2003.

Komiteen vil særlig fremheve likeverdsprinsippet som en rettesnor i kriminalomsorgen. Kvinner og menn

har rett til et likeverdig rehabiliteringstilbud. De innsatte ulike livssyn skal tas hensyn til i den grad dette er praktisk mulig. Komiteen forutsetter at diskriminering ikke forekommer i norske fengsler. Komiteen mener det er viktig å arbeide for å rekruttere flere personer med minoritetsbakgrunn til arbeidet innen kriminalomsorgen, fordi fangebefolkningen er flerkulturell. Det må videre være et mål at ulikheter i programtilbudet og ulik kvalitet på dette tilbudet, utjevnes mellom de enkelte regionene i kriminalomsorgen. Komiteen ber departementet påse at de innsatte får en likeverdig behandling i kriminalomsorgen.

Komiteen ser positivt på det forberedende arbeid som flere frivillige organisasjoner har presentert gjennom f.eks. fellestiltaket Nytt Liv. Dette er et program som hjelper innsatte til å velge et liv uten rusmisbruk og uten kriminalitet, og som i andre land har ført til radikal reduksjon av gjentakelse av straffbare handlinger.

Komiteen har merket seg at forskning viser at ADHD/ADD-problematikk er langt mer utbredt blant innsatte i norske fengsel enn utenfor. Komiteen viser til Budsjett-innst. S. nr. 4 (2002-2003) hvor behovet for en gjennomgang av hva slags kunnskap som finnes hos de ulike faggruppene som arbeider i fengslene når det gjelder denne type problematikk, og av hvilket tilbud og oppfølging innsatte med slike symptomer tilbys, påpekes.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti, er imot at en ordning med hjemmesoning innføres i Norge. Flertallet er meget skeptiske til ordningen, og begrunner dette med følgende hensyn: (1) De ansatte i kriminalomsorgen er en viktig faktor for å motvirke ny kriminalitet. Denne påvirkningen vil være liten ved elektronisk overvåking hvor den tekniske kontrollen er det sentrale. (2) Elektronisk overvåking vil kunne virke sosialt urettferdig fordi hjemmeforholdene er ulike. (3) Det er etisk betenkelig å involvere lovbytrerens familie i straffegjennomføringen ved nærmest å gjøre hjemmet til et "fengsel".

Personalpolitikk

Komiteen vil understreke at en svært sentral ressurs i arbeidet med de straffedømte, er den enkelte medarbeider innen kriminalomsorgen. Det er bekym-

ringsfullt at det totalt slutter ca. 100 fengselsbetjenter hvert år. Komiteen har imidlertid merket seg at man i kriminalomsorgen bestreber seg på å drive en god og inkluderende personalpolitikk og at man har iverksatt undersøkelser for å finne årsakene til at så vidt mange slutter. Det er videre positivt at man vektlegger hensynet til likestilling og en livsfaseorientert personalpolitikk sterkt.

Saksbehandling

Komiteen har merket seg at departementet blant annet vurderer å overføre soningsinnkallinger fra politiet til kriminalomsorgen. Under forutsetning av at dette vil gi en effektivitetsgevinst, mener komiteen at en slik omorganisering virker hensiktsmessig.

Fengselsundervisning

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti ber departementet sikre at alle innsatte med lovfestet rett til undervisning får slikt tilbud. Videre ber flertallet departementet arbeide for at "rettighetsselever" og andre med ønske om undervisning i størst mulig grad får dette, for eksempel ved overføring til institusjoner som har ledig undervisningskapasitet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti vil påpeke at en stor andel av de innsatte i norske fengsler mangler nødvendige ferdigheter i forhold til lesing og skriving. Det er også andre fagområder hvor behovet for opplæring er påtagelig. I den forbindelse ser disse medlemmer det som svært viktig å styrke opplæringen som gis til innsatte i fengslene. Dette behovet vil bli enda mer tydelig når en får en økning i fengselskapasiteten. Disse medlemmer er usikre på om den mest hensiktsmessige løsningen for å styrke undervisningen er å overføre de innsatte som har rettigheter til opplæring mellom fengsler som har ledig undervisningskapasitet. Dette vil være et problem fordi en ikke tar høyde for innsatte uten rettigheter, samt at fengselskapasiteten er så presset at en ikke kan garantere den nødvendige stabilitet som er ønskelig i undervisningen.

Kap. 3430 Kriminalomsorgens sentrale forvaltning

Post	Formål:	Saldert budsjett	
		2003	Forslag 2004
2	Arbeidsdriftens inntekter	42 877 000	42 535 000 (-342 000)
3	Andre inntekter	8 008 000	5 710 000 (-2 298 000)
	Sum	50 885 000	48 245 000 (-2 640 000)

Komiteen har ingen merknader til dette kapitlet.

Kap. 432 Kriminalomsorgens utdanningscenter (KRUS)

Post	Formål:	Saldert budsjett	
		2003	Forslag 2004
1	Driftsutgifter	130 478 000	127 312 000 (-3 166 000)
	Sum	130 478 000	127 312 000 (-3 166 000)

Komiteen har merket seg at KRUS skal ta opp 150 nye aspiranter i 2004, og at det er tatt opp et ekstraordinært kull på 30 aspiranter fra september 2003. Videre vil det iverksettes tiltak for å sikre et tilstrekkelig antall fagutdannet personell i forbindelse med kapasitetsutvidelsene neste år.

Komiteen har videre merket seg at erfaringene fra lokal opplæring i Region sørvest har vært positive.

Komiteen ser fram til at arbeidsgruppa som utreder en mulig høyskolebasert utdanning i kriminalomsorgen blir ferdig med sitt arbeid høsten 2004. Komiteen er fornøyd med at en eventuell etablering av et universitetsfengsel i Bergen sees i sammenheng med dette arbeidet. Komiteen er videre fornøyd med at KRUS i større grad vil oppsøke tjenestestedene og ta i bruk fleksible opplæringsformer framover.

Komiteen vil understreke viktigheten av den forskningen KRUS driver, og mener det er bra at KRUS skal evaluere rustiltak og bruk av overføring til institusjon etter straffegjennomføringsloven § 12.

Komiteen vil understreke viktigheten av en bred rekruttering til fengselsbetjentutdanningen. Det er etter komiteens oppfatning et særlig behov for flere fengselsbetjenter med minoritetsbakgrunn.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Høyre og Kristelig Folkeparti, vil understreke viktigheten av at det personellet som rekrutteres forberedes godt på hva det vil si å arbeide som fengselsbetjent, at uegnede aspiranter lukes ut, og at det arbeides aktivt og målrettet for å rekruttere aspiranter med flerkulturell bakgrunn.

Flertallet forutsetter at departementet løpende vurderer behovet for å bringe evalueringsrapporter videre til Stortinget i egnet form. Flertallet vil framheve viktigheten av at anbefalinger som følger slike evalueringsrapporter, for eksempel når det gjelder samfunnsstraffen og forvaringsordningen, blir fulgt opp og vurdert av departementet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet er skeptiske til at man vel vitende om at man

i fremtiden vil trenge flere utdannede fengselsbetjenter, likevel kutter i bevilgningen på denne posten. Disse medlemmer har innenfor rammen funnet midler for å styrke KRUS med 3,5 mill. kroner.

Disse medlemmer ber videre Regjeringen som et ledd i å øke utdanningskapasiteten hos kriminalomsorgen, vurdere å opprette en fengselsbetjentutdanning i Nord-Norge. Et slikt tilbud bør lokaliseres til Bodø og sees i sammenheng med Politihøgskolens avdeling der og de fagtilbud som Høgskolen i Bodø gir. Disse medlemmer antar at det her vil være mulig å utnytte felles ressurser slik at kostnadene ved en nyetablering vil være forsvarlige, og fremmer derfor følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen vurdere å opprette en fengselsbetjentutdanning i Nord-Norge, lokalisert til Bodø. I vurderingen bør Regjeringen undersøke om et samarbeid mellom Politihøgskolen i Bodø og Høgskolen i Bodø vil gi positive faglige og økonomiske utslag ved en slik etablering."

Disse medlemmer viser til at Stortinget i juni 2002 bad Regjeringen opprette et desentralisert undervisningsopplegg for fengselsbetjenter på Kongsvinger fra høsten 2003: (St.prp. nr. 67 (2001-2002), Innst. S. nr. 260 (2001-2002)). Vedtak nr. 461:

"Stortinget ber Regjeringen iverksette et desentralisert undervisningsopplegg for fengselsbetjenter i Kongsvinger fra høsten 2003."

Etter disse medlemmers oppfatning synes dette ikke igangsatt i tråd med Stortingets anmodningsvedtak, og i Regjeringens forslag til budsjett for 2004 synes det heller ikke å ligge noen midler inne til dette formål.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med en plan for et desentralisert undervisningsopplegg for fengselsbetjenter på Kongsvinger senest i Revidert statsbudsjett 2004."

Kap. 3432 Kriminalomsorgens utdanningscenter (KRUS)

Post	Formål:	Saldert budsjett	
		2003	Forslag 2004
3	Andre inntekter	379 000	0 (-379 000)
	Sum	379 000	0 (-379 000)

Komiteen har ingen merknader til dette kapitlet.

Kap. 440 Politidirektoratet - politi- og lensmannsetaten

Post	Formål:	Saldert budsjett 2003	Forslag 2004
1	Driftsutgifter	5 640 319 000	5 656 300 000 (+15 981 000)
21	Spesielle driftsutgifter	58 736 000	96 074 000 (+37 338 000)
22	Søk etter omkomne på havet, i innsjøer og vassdrag	13 163 000	8 456 000 (-4 707 000)
70	Tilskudd	6 246 000	6 271 000 (+25 000)
71	Tilskudd Norsk Rettsmuseum (ny)	0	2 000 000 (+2 000 000)
	Sum	5 718 464 000	5 769 101 000 (+50 637 000)

Komiteen vil påpeke at politiets oppgave er å sikre folk trygghet samt bekjempe og forebygge kriminalitet. Det er derfor avgjørende at vi har et politi som er nær befolkningen og som er tilgjengelig for mennesker som trenger bistand fra politiet.

Komiteen vil fremheve at politiet er i avslutningsfasen av en reform som skal sikre mer operativt og tilgjengelig politi. I løpet av fase I oppgis det i proposisjonen at 1 260 stillinger er omdisponert i politiet, 414 av disse er direkte gevinster av reformen. Komiteen merker seg imidlertid at innføringen av den 5. ferieuke tilsvarer vel 200 årsverk slik at nettogevinsten ligger på noe over 200 stillinger.

Komiteen har merket seg at oppklaringsprosenten sank fra 37,9 pst. i 2001 til 36 pst. i 2002. Det oppgis i budsjettproposisjonen at dette kan ha mange ulike årsaker. Andelen saker som oppklares er viktig for publikums tillit til politiet. Komiteen vil fremheve at rask oppklaring og irettføring av straffesaker fremdeles er en av politiets hovedutfordringer i årene framover. Videre er samarbeidet med påtalemyndigheten om medansvaret for økt effektivitet innenfor det tosporede system en kontinuerlig og krevende utfordring.

Komiteen ser med stor interesse på utviklingsarbeidet for å finne mål for det totale politiarbeid og utarbeidelsen av hensiktsmessig rapporteringsnivå med gode resultatindikatorer. Det er avgjørende for oppfølgingen av politiarbeidet at det finnes gode målekriterier, og dette arbeidet haster. Oppdagelsesrisiko og saksbehandlingstid gir ingen tilbakemelding om hvordan publikum opplever politiet. Komiteen vil påpeke at menneskers trygghet er en sentral målestokk for politiet. Det er derfor viktig å få en større bredde i målekriteriene, som publikumstilgjengelighet/utrykningstid, medarbeidertilfredshet, resultat av det forebyggende arbeidet og samarbeidet med andre etater/institusjoner. Komiteen ser fram til evalueringen av pilotprosjektet som planlegges i to politidistrikter.

Komiteen vil understreke at en av hovedutfordringene i 2004 blir slutføringen av politireformens fase II med frigivning og omdisponering av årsverk til en mer operativ og publikumsrettet tjeneste, en mer effektiv kriminalitetsbekjempelse og en forbedring av det totale

tjenestetilbudet overfor publikum. Komiteen legger videre til grunn reformens formål om at publikum skal oppleve større trygghet, økt nærhet og større effektivitet i etaten. En mer effektiv ressursbruk generelt, økt vekt på det forebyggende kriminalitetsbekjempende arbeidet, og en straffesaksbehandling som kan gi forbedrede resultater, er viktige hjelpemidler i dette arbeidet.

Komiteen viser til at det var regjeringen Stoltenberg som i St.meld. nr. 22 (2000-2001) ønsket å redusere antall driftsenheter i politidistriktene for å minske kontrollspenningen til politimesteren. Komiteen ser at slik omorganisering kan være nødvendig stedvis i flere politidistrikter, og at det dertil kan frigjøre administrative ressurser til operativ innsats. Det er stor forskjell på hvor mange ansatte det er på de enkelte lensmannskontorer. Noen få kontorer har en lensmann som eneste polititjenestemann. Lensmannens administrative ansvar (økonomi, ansvar for virksomhetsplan mv.) og arbeidsgiveroppgaver, som i dag ligger til stillingen i enkelte nåværende lensmannsdistrikt, bør kunne samles hos enkelte lensmenn der det er faglig hensiktsmessig.

Komiteen vil imidlertid understreke målet om et publikumsnært og utadrettet politi. Politireformen fase 2 må ikke medføre at tjenestesteder (lensmannskontor/politistasjoner) nedlegges. Det er etter komiteens mening en klar målsetting at politiet ikke svekker sin nåværende tilstedeværelse i kommunene. Ikke minst er det viktig der det er mulig at de ansatte på lensmannskontoret kjenner de lokale ungdomsmiljøene. Slik kunnskap er ofte en forutsetning for å kunne forebygge kriminalitet og for å kunne gripe inn raskt og på riktig måte der ungdom er på vei inn i ruspregede og kriminelle miljøer. Det er ikke minst av stor betydning at tjenestemenn tilknyttet nærmiljøet driver forebyggende arbeid knyttet opp mot skoler, idrettsforeninger og ungdomsklubber. Lokalkunnskap og nærhet til befolkningen bidrar til økt trygghet for alle. På den måten sikres den norske desentraliserte politimodellen.

Komiteen går inn for at betegnelsen lensmann opprettholdes også på de tjenestesteder som ikke lenger blir en egen driftsenhet. Dette innebærer at lens-

mannsfunksjonen, slik publikum og kommunene kjenner den, bevares. Opprettholdelse av lensmannsbetegnelsen kan også bidra til å sikre rekrutteringen til de mindre lensmannskontorene. Komiteen vil presisere at betegnelsen lensmann for en av tjenestemennene på et lensmannskontor som ikke er driftsenhet, ikke medfører at det innføres et nytt ledernivå i politidistriktet. Leder-, arbeidsgiver- og personalansvaret skal tillegge den som er leder av vedkommende driftsenhet.

Komiteen understreker at de sivilrettslige og straffeprosessuelle funksjoner som ligger til lensmennene som sådan, ikke skal endres som en følge av politireformen fase 2. Selv om en endring i arbeidsoppgaver som nevnt kan få lønsmessige implikasjoner ved nyansettelse av lensmenn som ikke lenger er tillagt driftsledersvar, forutsetter komiteen at endringen ikke vil ha negativ lønsmessig betydning for allerede ansatte lensmenn.

Komiteen vil understreke at et av målene med politireformen var å styrke den operative tjenesten ute i distriktene mot at den administrative tjenesten ble samlet hos politimesteren i politidistriktet. Økningen i miljørettet kriminalitet, kulturkriminalitet og annen type kriminalitet tilsier også økt oppmerksomhet mot det som skjer utenfor de større tettstedene.

Komiteen mener at det å trekke på lokalsamfunnets ressurser og engasjement virker kriminalitetsforebyggende. Å gjøre nabolag mer sammensveiset og aktivt å søke å gjøre lokalsamfunn tryggere, er eksempler på hva Stiftelsen Nabohjelp befatter seg med. Komiteen mener at denne stiftelsen gjør et viktig arbeid, og at politiet må informeres om stiftelsens arbeid.

Komiteen vil påpeke det gode arbeidet Det kriminalitetsforebyggende råd (KRÅD) gjør i forhold til rus og kriminalitetsforebyggende arbeid blant barn og unge. Komiteen mener det er viktig å få god dokumentasjon av det arbeidet som gjøres av "Samordning av lokale kriminalitetsforebyggende tiltak" (SLT). Videre mener komiteen det er viktig at man ser på muligheten for å dele arbeidet opp i regioner etter hvert som flere kommuner kommer med. Komiteen merker seg at SLTs tiltak har kommet svært langt og med gode resultater i mange kommuner. Komiteen ønsker at kommuner som har lyktes i dette arbeidet, bør få mulighet til å være gode pådrivere og koordinører for å heve kompetansen i kommuner som er i en oppstartsfase.

Komiteen ser fram til å få stortingsmeldingen om politirollen til behandling i 2005. Det er viktig etter at politiet har gjennomført en så omfattende reform, å se den fremtidige politirollen i sammenheng med resultatene av politireformen fase I og II, bemanningen i etaten og rekruttering. Komiteen er også fornøyd med signalene om at det skal utarbeides en bemanningsplan med utgangspunkt i evalueringa av politireformen. Komiteen forutsetter at departementet allerede neste år kommer tilbake til Stortinget med forslag om organisering av særorganene. Det er viktig at arbeidet mot organisert kriminalitet på sentralt nivå blir avklart så fort som mulig.

Komiteen ser det videre som hensiktsmessig at det blir gjennomført en uavhengig gjennomgang av politiets ressursbruk. Komiteen ser dette som et viktig virkemiddel for å oppnå en etat som med riktig ressursbruk kan bli mer tjenesteytende, publikumsorientert og som arbeider mer kostnadseffektivt.

Komiteen tar til etterretning at departementet etter høringsrunden om særorganenes oppgaver og organisatoriske plassering ser seg nødt til å foreta en bredere vurdering av området enn det som lå i mandatet for prosjektgruppen som kom med sin innstilling sommeren 2003. Komiteen støtter departementets avklaringer i budsjettproposisjonen og ser frem til å få en sak om særorganenes oppgaver og organisatoriske plassering til behandling.

Komiteen er opptatt av å ta i bruk ny teknologi i rettsgenetiske analyser, for å sikre bevis som raskt kan identifisere riktig gjerningsperson. I dag tar det altfor lang tid før resultatene foreligger. Komiteen mener at den nasjonale kompetansen og tilgjengeligheten for rettsgenetiske analyser bør styrkes for å imøtekomme det voksende behovet for slike tjenester fra politiet og domstolene, og for å øke rettssikkerheten.

Komiteen har notert seg at ca. 11 pst. av ledere med personalansvar i politi- og lensmannsetaten var kvinner i 2002. Det gjenstår derfor mye arbeid for å oppnå likestilling mellom kjønnene i denne etaten. Det opplyses i proposisjonen at Politidirektoratets strategiske plan for likestilling skal implementeres og følges opp med lokale handlingsplaner for likestilling. Komiteen ønsker å understreke betydningen av at likestilling oppnås og vil utfordre etaten til å vektlegge likestillingsspørsmål i organisasjonen i størst mulig grad. Komiteen støtter i hovedsak målene som er angitt for prosessen.

Komiteen viser til at det er nedsatt et sentralt likestillingsutvalg. Komiteen mener dette utvalget må foreta en kartlegging av hvorfor så mange kvinner slutter i politi- og lensmannsetaten og hvorfor kvinner i liten grad rekrutteres til lederposisjoner. På denne måten kan man sette inn effektive tiltak for å snu denne utviklinga.

Komiteen tar til etterretning at Regjeringen vil opprette en egen enhet, Asytrans, som skal stå for å koordinere og gjennomføre uttransportering av asylsøkere og kriminelle utlendinger. Komiteen har merket seg målsettingen med prosjektet som er å

- redusere kostnadene knyttet til uttransportering av asylsøkere,
- ytterligere å redusere kostnadene knyttet til ankomstregistrering av asylsøkere,
- sikre betryggende prosesser rundt styring, prioriteringer og analyse,
- sammen med Kommunal- og regionaldepartementet og UDI forebygge tilstrømmingen av grunnløse asylsøkere.

Komiteen har merket seg at det i 2002 kom 17 480 asylsøkere til Norge, fra over 100 land. Dette er det høyeste antall noensinne, og er en økning med 18 pst.

siden 2001. Hele 49 pst. av søkerne kommer fra Europa. Komiteen har videre merket seg at politiet legger til grunn et totalt uttransporteringsvolum på 10 500 personer. Komiteen vedkjenner seg at politiet står overfor betydelige utfordringer for å kunne effektivt utsende av asylsøkere.

Komiteen viser til at en effektivt må sørge for at asylsøkere med avslag på søknadene reiser hjem, om nødvendig med bistand fra politiet. Dette vil også bidra til å verne om dem som har et reelt beskyttelsesbehov og således verne om asylinstituttet. Komiteen er kjent med at en rekke av disse sakene er såkalte Dublin-saker, hvor asylsøkeren skal tilbakeføres til det første land hvor vedkommende søkte asyl.

Komiteen mener at den økte satsingen på politiet i de seinere år har gjort det nødvendig i større grad å prioritere de andre delene av straffesakskjeden. Det er viktig at straffesakskjeden er i balanse. Dagens situasjon med økende restanser og saksbehandlingstid i domstolene, og en soningskø som over lang tid har ligget over 2500 dommer, er uheldig.

Komiteen ber om at forsøkene med lydbandopp- tak av politiavhør evalueres med sikte på en permanent ordning.

Komiteen har merket seg at nedgangen i oppkla- ringsprosent er størst når det gjelder økonomisk kriminalitet. Flere saker har i den senere tid vist at det pågår stor økonomisk kriminalitet også i Norge. Mange mil- liarder kroner er gjenstand for økonomisk kriminalitet. Komiteen vil understreke at antall anmeldelser på området er et dårlig mål for omfanget av denne form for kriminalitet da mørketallene er store.

Komiteen viser til at økningen av den organiserte kriminalitet - ikke minst gjennom forgreninger til andre europeiske land - tilsier at Regjeringen allerede neste år kommer med et forslag til Stortinget om en endelig organisering av særorganene. Komiteen ser det som viktig å styrke arbeidet mot økonomisk krimi- nalitet.

Komiteen har merket seg at et større antall av store og meget utfordrende økonomiske straffesaker og et stigende antall hvitvaskingsmeldinger, innrapporteres til Økokrim. Den nye loven mot hvitvasking medfører også at nye institusjoner blir meldepliktige. Komiteen ber derfor departementet sørge for at ØKOKRIM får tilstrekkelige ressurser til dette arbeidet. Komiteen viser til at Politidirektoratet har nedsatt en arbeidsgruppe for å vurdere politihundetjenesten. Komiteen ser det som naturlig at direktoratet etter dette arbeidet gjennomgår og vurderer de kompensasjonsordninger som gjelder denne tjenesten, herunder opp mot sammenlignbare hundetjenester i staten.

Komiteen er fornøyd med at alle politidistrikter nå har en egen familievoldskoordinator. Komiteen er kjent med at kunnskapen og bevisstheten om vold i nære relasjoner har fått økt fokus, som igjen gjør at kvinner utsatt for vold blir møtt med større kunnskap og forståelse i politiet. Dette har ført til at stadig flere tilfeller av familievold anmeldes. Komiteen er opp- tatt av at Ordningen med familievoldskoordinatorer videreutvikles gjennom kompetanseheving og erfa-

ringsutveksling mellom distriktene for å gi ofre for familievold et godt tilbud, uavhengig av hvor de måtte være bosatt i landet.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til budsjettavtale av 27. november 2003 som innebærer at ressursene til IKT, straffesakskjeden, jf. kap. 440 post 1, reduseres med 3 mill. kroner.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti fremmer derfor følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen i samarbeid med Politi- direktoratet utarbeide en plan for i nær framtid å utstyre politibilene med moderne kommunikasjonsutstyr. Det må i en slik plan innhentes erfaringer fra våre nabo- land."

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil understreke behovet for at Økokrim settes i stand til å møte de nye og økte utfordringene innen dette feltet.

Disse medlemmer mener man bør være bevisst i forhold til skjevheten det er når det gjelder kvinner i lederstillinger innen politiet. Disse medlemmer vil likevel understreke at det avgjørende skal være en persons faglige kvalifikasjoner uavhengig av kjønn.

Disse medlemmer mener at et funksjonelt og ressursmessig sterkt politi er avgjørende mht. folks oppfatning av trygghet. Politiet nærmer seg slutten av en omstillingsprosess som skulle gjøre det mulig bl.a. å få mer synlig politi. Disse medlemmer kan så langt ikke se at det har skjedd, og er bekymret for at folk i dag ikke opplever å ha den nødvendige trygghet. Det kan ifølge disse medlemmer virke som om resultatet så langt ikke har vært positivt, og det fremkommer dessverre ofte kritikk mot politiet som går ut på at de ikke rykker ut når folk ber om hjelp. I en del av disse episodene begrunnes mangelen på utrykning med at det ikke finnes tilgjengelige ressurser til å foreta utrykningen. En slik begrunnelse vil disse medlemmer ta sterkt avstand fra.

Disse medlemmer mener politiet er sterkt underprioritert i forhold til de oppgaver som skal løses og de utfordringer politiet står overfor. Disse medlemmer ønsker derfor å styrke denne posten med 16,3 mill. kroner. Disse medlemmer vil videre vise til partiets primære standpunkt under kapittel 3.5.

Videre vil disse medlemmer påpeke behovet for bevisst prioritering i en tid da politiets ressurser holdes på et lavt nivå. For å kunne bedre situasjonen finner disse medlemmer det nødvendig å redusere bevil- lingen til Norsk Rettsmuseum med 1,5 mill. kroner. Disse medlemmer mener at når man ser på sammenhengen i straffesakskjeden, må man fokusere på å få alt like bra i stedet for at alt skal være like dårlig. Man kan ikke drive justispolitikk etter skippermetoden. Man har behov for en styrkning av alle ledd innen straffesakskjeden.

Disse medlemmer peker på at om man skal ha et effektivt og moderne politi, må de ha utstyr som står i sammenheng med den tid man lever i. Flere steder sliter politiet med utrangert og dårlig materiell. Dette går utover både arbeidsmiljø og effektivitet. Disse medlemmer ønsker at politiet må moderniseres materielt. Disse medlemmer ønsker blant annet at alle tjenestebiler bør utstyres med bærbare IKT-løsninger. Dette vil i stor grad effektivisere politiets arbeid. Man bør blant annet kunne være online i forhold til de viktigste av politiets registre som for eksempel autosys og personregister. Dette vil i stor grad også kunne føre til at rapporteringsrutiner og loggføringer blir bedre.

Disse medlemmer er også bekymret for politiets bilpark. Flere av politiets kjøretøy vil for eksempel kunne slite i forhold til teknisk kontroll, noe som er uholdbart. Det er fra disse medlemmer et ønske at man kontinuerlig har en oppdatering av politiets bilpark, slik at man har en kontinuerlig utbytting i løpet av en femårsperiode. Disse medlemmer finner det videre underlig at staten skal betale avgift til staten. Dette medfører bare at politiet får økte utgifter og Finansdepartementet får pengene. Det vil etter disse medlemmers syn være mer hensiktsmessig at man reduserer politiets kostnader ved innkjøp av kjøretøy, og derigjennom gir politiet større økonomisk handlingsrom. Disse medlemmer ønsker å innføre avgiftsfritak på tjenestekjøretøy for politiet.

Disse medlemmer mener hundetjenesten må styrkes og videreutvikles. Politihund er et viktig verktøy for politiet. Hund er et av de viktigste verktøy for politiet både når det gjelder søk etter personer og søk etter narkotika. Det er viktig at de som har og bruker tjenestehund sikres gode arbeidsbetingelser i forhold til hund og hundehold. Det må derfor ikke bli en merbelastning å drive med hund i politiet, men heller ses på som ekstra ressurs. Disse medlemmer ønsker derfor å sikre like gode betingelser for de som har politihund som andre som benytter hund som en del av tjeneste hos fengselsvesen, tollvesen og andre offentlige etater.

Disse medlemmer ønsker et fortsatt ubevæpnet politi i Norge. Men i et samfunn med et stadig hardere kriminelt miljø er det viktig å ivareta den enkelte tjenestemannens sikkerhet. Disse medlemmer er tilfreds med at man har kommet i gang med prøving og bruk av pepperspray. Likevel mener disse medlemmer det er viktig at man stadig er villig til å tenke nytt på dette området. I enkelte tilfeller hvor det er legitimt med væpning og hvor væpningsordre gis, er det dessverre ofte psykisk syke eller sterkt rusede personer som er involvert. I disse tilfeller er det uheldig om politiet havner i en situasjon, som på grunn av egen eller andres sikkerhet, medfører at skudd må løsnes for å nøytralisere personen. I slike tilfeller vil det kunne være behov for alternativer som har umiddelbar virkning og "stopping power". Disse medlemmer ønsker derfor en forsøksordning med ikke-dødelige elektrosjokkvåpen. En del av disse våpnene kan brukes på en avstand på 5-10 meter og er derfor egnet til å erstatte skytevåpen i en situasjon hvor man må gripe inn mot en

farlig person. I USA har man sett at skadefrekvensen for gjerningsmann og politi er halvert. Et slikt virkemiddel for politiet vil derfor være viktig for å ivareta politiet og andres sikkerhet, samt bidra til at vi fortsatt kan ha et ubevæpnet politi i Norge. Disse medlemmer ønsker i første omgang å bruke 200 000 kroner på et forsøksprosjekt i Oslo.

Disse medlemmer vil for øvrig vise til sine merknader i forhold til sitt primære standpunkt under kapittel 3.5, og fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen innføre avgiftsfritak på tjenestekjøretøy for politiet fra og med 2005."

"Stortinget ber Regjeringen sikre likebehandling for dem som har bruker tjenestehund innen offentlige etater."

"Stortinget ber Regjeringen igangsette forsøk med elektrosjokkpistoler i politiet."

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener politiet gjør en formidabel innsats på de fleste områder. Ofte må politiet trå til der det øvrige hjelpeapparatet svikter, og menneskekunnskap er derfor en vel så viktig egenskap for politifolk som kunnskap om når og hvordan man skal ta i bruk de maktmidlene man har til rådighet. Dette medlem mener likevel at politiet har et stort forbedringspotensial, og vil særlig framheve metoden problemorientert politiarbeid, som politiet er i ferd med å innføre. Dette medlem er opptatt av at politiet skal ha sitt hovedfokus på forebygging. Forebygging av kriminalitet kan bare lykkes gjennom samarbeid med andre etater, med politikere og med frivillige organisasjoner. Videre er dette medlem opptatt av at ofre for kriminalitet i langt større grad må få informasjon om hvorfor politiet gjør som de gjør og hva som er framdriften i deres sak. Oppfølging av ofre og pårørende bør bli en langt viktigere oppgave for norsk politi og påtalemyndighet framover, og dette medlem anser en slik strategi for å være en fornuftig investering som vil lønne seg på alle måter.

Dette medlem mener det er svært merkelig at ikke politiets tekniske løsninger er bedre, spesielt i politibilene. Departementet må snarest lage en plan for å få moderne løsninger på plass.

Dette medlem vil påpeke at ordningen med familievoldskoordinator ikke fungerer like godt overalt. Dette medlem mener det kan stilles spørsmålstegn ved hvorvidt årsaken er at ikke alle politimestre har sett nytten av en skikkelig satsing på dette. Dette medlem er opptatt av at politidistriktene lærer av hverandres erfaringer i større grad enn i dag.

Dette medlem vil understreke at Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett innebærer bygging av flere varetekts- og soningsplasser, satsing på rehabilitering og ettervern, og ikke minst en markant styrking av kommuneøkonomien, flere arbeidsplasser, færre fattige, en kraftig styrking av skolen, barnevernet og psykiatrien. Dette vil gi politiet en merkbar arbeids-

besparelse. Dette medlem vil videre påpeke at Sosialistisk Venstrepartis politikk i større grad innebærer at politifaglige vurderinger skal ligge til grunn for eksempel avgjørelser knyttet til ambassadevakt hold og anti-terror-innsats.

Dette medlem viser til Stortingets behandling av Innst. O. nr. 100 (2002-2003) og de endringer i hvitvaskingsloven som trer i kraft fra 1. januar 2004. Endringene innebærer at en rekke nye grupper får rapporteringsplikt til Økokrim ved mistanke om forhold knyttet til hvitvasking av utbytte fra straffbare handlinger. Dette medlem viser til at endringene forventes å føre til en økning i antall meldinger som skal behandles og etterforskes av Økokrims hvitvaskingsenhet. Dette medlem understreker viktigheten av at Økokrim får tilstrekkelige ressurser til å håndtere denne økte saksmengden på forsvarlig vis, og dette med-

lem viser til at justisministeren i svar på Dokument nr. 15 spm. 101 (2003-2004) påpeker:

"Det ligger til Politidirektoratet innenfor tildelte rammer, å foreta den ressursmessige prioritering til politietaten. Dette gjelder også i forhold til Økokrim."

Dette medlem viser til at det den siste tid fra flere hold har vært uttrykt bekymring for hvitvaskingsenhetens ressursmessige situasjon. Videre understreker dette medlem at Regjeringen har ansvar for at endringene i hvitvaskingsloven kan iverksettes på best mulig vis. Dette medlem forutsetter derfor at departementet også tar ansvar for at Økokrim har tilstrekkelige ressurser til å håndtere økningen i antall hvitvaskingsmeldinger.

Kap. 3440 Politidirektoratet - politi- og lensmannsetaten

Post	Formål:	Saldert budsjett 2003	Forslag 2004
1	Gebyrer	224 700 000	264 540 000 (+39 840 000)
3	Salgsinntekter	7 754 000	0 (-7 754 000)
4	Gebyrer - vaktelskap	207 000	857 000 (+650 000)
5	Gebyrer - utlendingssaker	36 800 000	0 (-36 800 000)
	Sum	269 461 000	322 597 000 (+53 136 000)

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, har for øvrig ikke merknader til dette kapitlet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet finner det uheldig at man stadig øker folks utgifter og viser til at Fremskrittspartiet i sitt alternative budsjett nullet ut økningen på passgebyr i forhold til barn på en halv G.

Kap. 441 Oslo politidistrikt

Post	Formål:	Saldert budsjett 2003	Forslag 2004
1	Driftsutgifter	1 163 572 000	1 216 133 000 (+52 561 000)
	Sum	1 163 572 000	1 216 133 000 (+52 561 000)

Komiteen er oppmerksom på at Oslo politidistrikt har spesielle utfordringer med å håndtere sammensatte storbyproblemer samt typiske hovedstadsoppgaver. Oslo politidistrikt har hvert år store utgifter på grunn av sikkerhetsansvar for utenlandske ambassader og delegasjoner. Komiteen har på ny i høst behandlet tilleggsbevilgninger i 2003 til politiet som følge av økte utgifter til sikkerhetstiltak i St.prp. nr. 83 (2002-2003).

Komiteen viser til behandlingen av St.meld. nr. 51 (2000-2001) gjennom Innst. S. nr. 155 (2001-2002). Politihelikoptertjenesten ble anslått til ca. 12 mill. kro-

ner. Komiteen vil påpeke at det var en forutsetning at politihelikopterdriften ikke skulle belaste de ordinære driftsbudsjetter i politiet.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Sosialistisk Venstreparti, vil understreke at det må være opp til Regjeringen og politiet å iverksette de konkrete tiltak som er nødvendig for å sikre ambassader mv. mot terrorangrep. Disse vurderingene må gjøres på bakgrunn av de til enhver tid gjeldende trusselvurderinger.

Et annet flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til budsjettavtale av 27. november 2003 som innebærer at Oslo Politidistrikts budsjett kuttes med 4 mill. kroner. Dette flertallet er opptatt av at Oslo Politidistrikt ikke svekker sin operative virksomhet, og mener at en reduksjon i forhold til Regjeringens forslag først og fremst bør hentes inn ved effektivisering av administrasjonen ved Politihuset.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet registrerer at politiet i Oslo møter helt spesielle utfordringer. Ikke bare er det landets hovedstad når det gjelder statssete, det er også narkotikahovedstad og hovedsete for store deler av den tunge organiserte kriminaliteten. I tillegg tilsier den store befolkningstettheten at man har en stor andel av det som kan kategoriseres som hverdagskriminalitet. Dette alene tilsier at politiet i Oslo trenger forholdsmessig større ressurser. Disse medlemmer vil styrke politiet i Oslo med 7 mill. kroner totalt.

Disse medlemmer peker videre på at en annen utfordring for Oslo-politiet er at man har ansvar for sikkerheten rundt ambassader, ved statsbesøk, og sikkerhet i forbindelse med større internasjonale konferanser. Videre har politiet i Oslo livvaktstjenesten og et stort ansvar for sikkerheten rundt landets utøvende myndighet. Denne type oppgaver er en pålagt og prioritert oppgave. I dag ser vi at dette i stor grad har ført til nedprioriteringer av andre deler av politiets oppgaver, herunder forebyggende tiltak og kampen mot hverdagskriminalitet. Dette er ingen heldig situasjon. Hvor store ressurser denne type tjenester krever, er ofte styrt av internasjonale eller lokale uforutsette hendelser. Disse medlemmer ønsker derfor at bevilgninger til denne type oppgaver skal gjøres til overslagsbevilgninger. Regnskapstallene for utgifter til livvaktstjeneste og ambassadevakt hold var for øvrig i 2002 195 100 000 kroner og pr. 30. september 2003 var tallene 211 041 554 kroner. Disse medlemmer ønsker derfor å sette av 190 millioner kroner på en egen post for slike typer nasjonale sikkerhetsoppgaver som en overslagsbevilgning. I forhold til de signaler som fremkommer i "sårbarhetsmeldingen" om klare og mest mulig enhetlige kommandolinjer, bør alt vakt hold

rundt regjeringsmedlemmer (herunder regjeringskvar- talet) også samles administrativt under Oslo-politiet. Dette kan gjøres uavhengig av hvem som konkret utfører tjenesten. Disse oppgaver bør også falle inn under den samme overslagsbevilgningen.

På bakgrunn av dette vil disse medlemmer styrke det totale budsjettet for Oslo-politiet med 7 mill. kroner og opprette en egen post; Ambassadevakt hold, livvaktstjeneste, sikkerhet regjering og sikkerhetstiltak ved statsbesøk merket overslagsbevilgning, hvor det settes av 190 mill. kroner. Post 1 reduseres med 183 mill. kroner.

Disse medlemmer vil for øvrig vise til sine merknader i forhold til deres primære forslag.

Disse medlemmer registrerer med stor glede at man nå har et politihelikopter på plass i Oslo. Dette er noe disse medlemmer lenge har jobbet for. Det er viktig at denne tjenesten blir fullt ut operativ som forutsatt og videreutviklet. Disse medlemmer stiller dog spørsmål ved om man har tilstrekkelige midler til å holde politihelikoptret i full tjeneste som forutsatt. Disse medlemmer vil her også vise til sine primære merknader under kapittel 3.5.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til Sosialistisk Venstrepartis forslag i forbindelse med behandlinga av St.prp. nr. 83 (2002-2003), om å skille ut Oslo-politiets nasjonale oppgaver i en egen post, slik at ikke denne typen politiopp-gaver går på bekostning av bekjempelse av hverdagskriminaliteten, og dermed tryggheten for Oslos borgere. Dette medlem mener det kan stilles spørsmålstegn ved hvorvidt det ligger politifaglige vurderinger til grunn for avgjørelsen om å ha væpna vakt hold utenfor den amerikanske og den israelske ambassaden 24 timer i døgnet. Ingen av våre nordiske naboer har valgt en slik løsning, og det kan umulig være en særlig smart måte å bevokte disse ambassadene på. De innkjøpte kasunene bør etter dette medlems mening tas i bruk i stedet, slik kan Oslo-politiet spare penger, mer effektivt ivareta ambassadenes behov for trygghet og forhindre demotiverte medarbeidere - på én gang. Videre må politifaglige vurderinger ligge til grunn for Oslo-politiets anti-terror-innsats.

Kap. 3441 Oslo politidistrikt

Post	Formål:	Saldert budsjett	
		2003	Forslag 2004
3	Salgsinntekter	158 000	164 000 (+6 000)
5	Personalbarnehage	2 205 000	2 284 000 (+79 000)
	Sum	2 363 000	2 448 000 (+85 000)

Komiteen har ingen merknader til dette kapitlet.

Kap. 442 Politihøgskolen

Post	Formål:	Saldert budsjett	
		2003	Forslag 2004
1	Driftsutgifter	169 932 000	195 696 000 (+25 764 000)
	Sum	169 932 000	195 696 000 (+25 764 000)

Komiteen er tilfreds med at Politihøgskolens budsjett er styrket for å kunne ta opp to nye klasser høsten 2004 da det forventes en større avgang av ansatte i etatene i årene som kommer.

Komiteen merker seg at den treårige grunnutdanningen skal gi et bredt og godt grunnlag for generalisten i politiet, og at etter- og videreutdanning skal gi spesialkompetanse innenfor flere fagområder. Politio- og lensmannsetaten er tildelt kompliserte og mangfoldige oppgaver, og det er store forventninger og krav som stilles til de tjenestene som ytes. Komiteen merker seg videre at grunnutdanningen må gi den enkelte polititjenestemann og -kvinne et bevisst forhold til egne holdninger og til egne valg i det daglige arbeidet, og at studentaktive læringsformer i større grad kan bidra til det.

Komiteen mener at økt kompetanse og spesialisering er viktig med tanke på de store omstillingene etaten har vært gjennom i forbindelse med Politireform 2000 og står foran de neste årene, og komiteen ser at et masterstudium ytterligere vil bidra til dette. Komiteen vil fremheve nødvendigheten av systematisk samhandling om kompetanseutvikling mellom de ulike nivåer i etaten hvor høyskolen bidrar til at dette gjøres regionalt.

Komiteen vil peke på den viktige rollen Politihøgskolen har som aktør innenfor forskning og formidling og ser positivt på at et eget forskningsutvalg skal nedsettes. Komiteen merker seg at forskningsmiljøet må styrkes i oppstarten av masterstudiet og at forskningen skal kunne brukes for å sette politiets oppgaver inn i et bredere samfunnsmessig perspektiv. Komiteen vil videre peke på at flere av omstillings- og utviklingsprosessene høyskolen er inne i vil bidra til å nå målsettingen om kvaliteten i utdanningen og forskningen.

Komiteen ser det som viktig at utstyr og bilpark til praktisk operativ trening må være av tilfredsstillende kvalitet.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti, tar Regjeringens beslutning om å nedlegge Politihøgskolens kursanlegg på Bruvoll i Nord-Odal høsten 2004 og fast etablering og utbygging av Justissektorens kurs- og øvingscenter i Stavern til etterretning. Flertallet vil imidlertid understreke betydningen av at deler av virksomheten i Nord-Odal overføres til Politihøgskolens anlegg på Sæter gård i Kongsvinger, slik at dette anlegget bedre utnyttes og styrkes. Dette muliggjør at flertallet av de ansatte på Bruvoll kan tilbys arbeid på Sæter gård. Flertallet er ellers kjent med at Justisdeparte-

mentet har garantert de ansatte på Bruvoll videre arbeid i justisetaten i Kongsvinger, bl.a. Sæter gård, Vardåsen fengsel eller Kongsvinger politistasjon, og at departementet vil bistå Nord-Odal i å finne ny virksomhet til anlegget på Bruvoll.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Fremskrittspartiet fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen sørge for fortsatt drift ved Politihøgskolens virksomheter ved Bruvoll i Nord-Odal."

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet ser ikke behov for en nedleggelse av driften ved Bruvoll i Nord-Odal, all den tid en ikke får en samling av Politihøgskolens virksomheter.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti har merket seg utvidelsen av Politihøgskolen med to klasser og ser dette som et viktig tiltak for å sikre god bemanning i etaten. Dette medlem er orientert om Politihøgskolens store utfordringer med utvikling av nye kurs, omlegging av grunnutdanningen til mer temabasert/tverrfaglig utdanning og oppretting av masterstudiet, men ser dette som viktige tiltak for å sikre god kompetanse i etaten.

Dette medlem støtter en videreutvikling av utdannings-, kurs- og øvingscenteret for justissektoren i Stavern. Dette medlem har med forundring merket seg at Justissektorens kurs- og øvingscenter i Stavern er flyttet fra kap. 440 i budsjettet til kap. 442. Vi mener denne organisatoriske plasseringen av senteret er uheldig og går imot at Politihøgskolen tillegges driftsansvaret for Justissektorens kurs og øvingscenter i Stavern, da vi ser at dette kan virke hemmende på den videreutvikling vi mener bør foregå i Stavern.

Dette medlem er også bekymret for at den organisatoriske plasseringen kan føre til et dårlig samarbeid mellom de ulike brukerne av kurs- og øvingscenteret. Uttrykningspolitiets hovedadministrasjon og Vestfolds sivilforsvarskrets skal flytte til Stavern. I 2004 skal det foregå både grunnkurs og repetisjonskurs for politireserveren. Omfanget av virksomheten og at det er brukere av senteret fra hele justissektoren, gjør at Justissektorens kurs- og øvingscenter bør sortere under Justisdepartementet.

Dette medlem mener videre at det må lages en plan for videreutvikling av Justissektorens kompetansesenter i Stavern.

Dette medlem fremmer derfor følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen overføre driftsansvaret for Justissektorens kurs- og øvingssenter i Stavern til Justisdepartementet. Stortinget ber Regjeringen komme tilbake i revidert nasjonal budsjett 2004 med en plan for videreutvikling av Justissektorens kompetansesenter i Stavern."

Dette medlem går imot å legge ned Politihøgskolens senter på Bruvoll i Nord-Odal. Senteret i Stavern

avhenger ikke av nedleggelse i Nord-Odal. Dette medlem vil påpeke at politihøgskolen selv også ønsker å opprettholde aktiviteten på Bruvoll. Faglige evalueringsrapporter, lave driftskostnader, nylig foretatte investeringer, leieavtale fram til 2022, nærheten til Gardermoen, stedets egnethet og brukernes tilfredshet tilsier at senteret i Nord-Odal er vel egnet til de spesialistkurs som tilbys i forbindelse med kjøreopplæring.

Kap. 3442 Politihøgskolen

Post	Formål:	Saldert budsjett 2003	Forslag 2004
2	Diverse inntekter	5 234 000	5 422 000 (+188 000)
	Sum	5 234 000	5 422 000 (+188 000)

Komiteen har ingen merknader til dette kapitlet.

Kap. 443 Oppfølging av innsynsloven

Post	Formål:	Saldert budsjett 2003	Forslag 2004
1	Driftsutgifter	5 467 000	7 332 000 (+1 865 000)
70	Erstatninger	2 000 000	2 500 000 (+500 000)
	Sum	7 467 000	9 832 000 (+2 365 000)

Komiteen merker seg at 12 777 personer har søkt om innsyn i overvåkingspolitiets arkiver og registre innen fristens utløp 31. desember 2002. Dette er mer enn tre ganger så mange som var forventet. Komiteen noterer seg at arbeidet med å ferdigbehandle søknadene vil avsluttes medio 2006.

Komiteen støtter forslaget til overslagsbevilgning.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti skulle gjerne sett at fristen for å søke om innsyn i overvåkingspolitiets arkiver og registre var forlenget og viser til disse medlemmers merknad i Budsjett-innst. S. nr. 4 (2002-2003).

Kap. 445 Den høyere påtalemyndighet

Post	Formål:	Saldert budsjett 2003	Forslag 2004
1	Driftsutgifter	82 225 000	89 885 000 (+7 660 000)
	Sum	82 225 000	89 885 000 (+7 660 000)

Komiteen følger utviklingen ved statsadvokatembetene nøye. Det stilles stadig høyere krav til embetene i form av frister i straffesakskjeden, samordningsoppgaver, særreaksjonsreformen m.m. Komiteen har merket seg at antall rettsdager utført av statsadvokater har økt fra 2001 til 2002 til tross for at antall aktorater gikk ned. Dette skyldes at aktoraterne har blitt mer langvarige.

Komiteen har nylig hatt til behandling Ot.prp. nr. 98 (2002-2003) om utvidelse av politijuristenes

påtalekompetanse og henviser for øvrig til denne proposisjonen og resultatet av denne, jf. Innst. O. nr. 18 (2003-2004). Komiteen håper på en rask gjennomføring av vedtaket i innstillingen og forventer at dette vil medføre en avlastning for statsadvokatembetene.

Komiteen har merket seg statsadvokatembetenes lange vei fram til likestilling mellom kjønnene og utfordrer departementet til å gjøre aktive grep for å oppnå likestilling i etaten.

Kap. 446 Den militære påtalemyndighet

Post	Formål:	Saldert budsjett	
		2003	Forslag 2004
1	Driftsutgifter	4 548 000	4 591 000 (+43 000)
	Sum	4 548 000	4 591 000 (+43 000)

Komiteen er enig i at for å oppnå en effektiv håndhevelse av disiplinærsaker er det viktig at klager på refselsaker ikke medfører unødvendige forsinkelser. I straffesaker går det fortsatt vel ett år fra den straffbare handling er begått til pådømmelse og soning. Komiteen merker seg at departementet forventer at saksbehandlingstiden skal gå vesentlig ned som følge av at den militære påtalemyndighet selv kan ta ut tiltale. Komiteen forventer tilbakemelding i neste års budsjett om utviklingen i saksbehandlingstiden. Komiteen er tilfreds med at det settes klare tidsfrister og mål for saksbehandlingstid for uttalelser i anmeldelsessaker.

Komiteen mener det er viktig å sikre den militære påtalemyndighet nødvendig kunnskap og kompetanse til å håndtere saker som medfører folkerettslige implikasjoner, særlig pga. økt norsk deltakelse i utenlandske operasjoner. Komiteen merker seg at den militære påtalemyndigheten tilpasser aktiviteten til endringene i Forsvaret. Komiteen imøteser med forventning arbeidet med å kartlegge eventuelle endringsbehov og den særskilte oppmerksomhet rådgivning, kontroll og iverksettelse av saker gis.

Kap. 448 Grensekommissæren

Post	Formål:	Saldert budsjett	
		2003	Forslag 2004
1	Driftsutgifter	4 492 000	4 542 000 (+50 000)
	Sum	4 492 000	4 542 000 (+50 000)

Komiteen viser til at Grensekommissæren har som hovedoppgave å overholde grenseavtalen med Russland i samarbeid med Garnisonen i Sør-Varanger, og å forebygge eller avgrense mulige brudd på grenseavtalen. Garnisonen i Sør-Varanger utfører og støtter Grensekommissæren i hans oppgaver, og det er dermed i praksis militært personell som har kontinuerlig opp-

syn med hele grensestrekningen mellom Norge og Russland, mens eventuelle grensekrenkelser skal rapporteres gjennom Grensekommissæren eller politiet. Komiteen viser til at Grensekommissæren er bindeleddet til landets øvrige myndigheter når det gjelder forholdene langs grensen, også i forhold hvor politiet er involvert, og støtter forslaget til bevilgning.

Kap. 450 Sivile vernepliktige

Post	Formål:	Saldert budsjett	
		2003	Forslag 2004
1	Driftsutgifter	225 751 000	180 791 000 (-44 960 000)
	Sum	225 751 000	180 791 000 (-44 960 000)

Komiteen merker seg at Justisdepartementet i forhold til tjenestested for sivile vernepliktige i større grad vil prioritere de frivillige organisasjonene, i tillegg til voldsforebyggende arbeid. Komiteen er fornøyd med dette.

Komiteen har videre merket seg den foreslåtte reduksjonen i tjenestetid fra 14 til 13 måneder, for å øke gjennomstrømmingen av mannskaper. Komiteen viser til at antall søknader om fritak for militærtjeneste er høyere enn det antall mannskap som hvert år kan gjennomføre sivil verneplikt innenfor gjeldende økonomiske rammer. Det er etter komiteens mening viktig å forhindre at vernepliktige må vente i

lang tid før de blir innkalt til avtjening av verneplikten. Det er riktig å prioritere årets kull, men det bør samtidig ikke være slik at eldre mannskaper må leve lenge i uvisshet, med de konsekvensene dette kan ha for framtidig planlegging, tilgang til fast arbeid etc.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti, vil påpeke at militærtjenesten totalt sett ofte beløper seg til lengre tid enn den ordinære førstegangstjenesten, og at tillegget i sivil tjenesten er ment å skulle utligne dette. Flertallet viser til at tillegget i tjenestetid for de sivile vernepliktige i forhold til de militære verneplik-

tige, er begrunnet med at man ikke skal svekke rekrutteringen til militærtjenesten.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener det er et skritt i riktig retning å redusere vernepliktstida fra 14 til 13 måneder. Men dette medlem mener vernepliktstida bør kuttes med ytterligere en måned, slik at militær og sivil verneplikt likestilles. Det fins ingen gode grunner for å opprettholde dagens diskriminerende praksis, all den tid erfaring har vist at antallet søkere ikke har økt i takt med endringer som har vært foretatt for i større grad å likestille de to vernepliktsformene. En positiv bieffekt av dette vil være at gjennomstrømmingen av mannska-

per vil øke med 135-140 mannskapsårsverk per år. Kjøene vil med andre ord bli mindre ved et slikt tiltak. Dette medlem fremmer derfor følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om å likestille den militære og den sivile verneplikten, slik at vernepliktstida for sivile vernepliktige blir 12 måneder."

Dette medlem benytter de midlene som spares på å redusere tjenestetida til å kompensere for deler av kuttet som er foretatt av medlemmene fra regjeringsfraksjonen og medlemmene fra Arbeiderpartiet.

Kap. 3450 Sivile vernepliktige

Post	Formål:	Saldert budsjett 2003	Forslag 2004
1	Inntekter av arbeid	56 776 000	47 576 000 (-9 200 000)
2	Andre inntekter	388 000	402 000 (+14 000)
	Sum	57 164 000	47 978 000 (-9 186 000)

Komiteen har ingen merknader til dette kapitlet.

Kap. 455 Redningstjenesten

Post	Formål:	Saldert budsjett 2003	Forslag 2004
1	Driftsutgifter	45 395 000	342 389 000 (+296 994 000)
21	Spesielle driftsutgifter	5 444 000	5 640 000 (+196 000)
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	7 064 000	4 145 000 (-2 919 000)
71	Tilskudd til frivillige organisasjoner i redningstjenesten	5 316 000	5 507 000 (+191 000)
72	Tilskudd til nød- og sikkerhetstjenester	58 184 000	74 779 000 (+16 595 000)
	Sum	121 403 000	432 460 000 (+311 057 000)

Etter komiteens mening er det positivt at den offentlige redningstjeneste bygger på den grunnleggende idé om at alle ressurser i vårt land; statlige, fylkeskommunale, kommunale, private og frivillige, raskt skal kunne mobiliseres for innsats i redningstjenesten. Komiteen er kjent med at den norske redningstjenesten deltar i et omfattende internasjonalt samarbeid, og vurderer dette som positivt. Komiteen vil fremheve det viktige arbeidet redningstjenesten gjør når det gjelder å redde liv og helse ved akutte ulykker.

Komiteen mener at det fagområdet redningstjenesten omfatter ofte er avgjørende for liv og helse. Det er derfor svært viktig at det opprettholdes et fokus på denne tjenesten og de kvaliteter den forventes å inneha. Komiteen mener at det vil kunne gi framtidige for-

bedringer, redningsfaglige, menneskelige og økonomiske gevinster dersom de forskjellige aktørene i redningsoperasjoner samarbeider tettere om opplæringen.

Komiteen viser til de respektive partiers merknader om redningstjenesten i Innst. S. nr. 9 (2002-2003). Innstillingen omhandler St.meld. nr. 17 (2002-2003) Samfunnssikkerhet - Veien til et mindre sårbart samfunn. Videre viser komiteen til merknadene i Innst. S. nr. 156 (2001-2002) om redningshelikoptertjenesten i fremtiden. Komiteen har merket seg at departementet arbeider for å følge opp tiltakene som Stortinget ga sin tilslutning til under behandlingen av denne innstillingen, og ser frem til en nærmere orientering om fremtidige anskaffelser av redningshelikoptre høsten 2003. Komiteen forutsetter også at det nå arbeides

for å få på plass etableringen av en helikopterbase i Florø. Komiteen har merket seg at det er satt i gang arbeid for å gjøre en vurdering av anskaffelsesprosessen knyttet til nye helikoptre i Justisdepartementet, og forutsetter at dette arbeidet ferdigstilles og omtales for Stortinget i god tid før opsjonsavtalen knyttet til NH90 utløper.

Komiteen har merket seg at departementet foreslår å automatisere kystradiostasjonene ved Farsund, Ørlandet og Bergen. Videre har komiteen merket seg at man vurderer å pålegge fritidsbåter av en viss størrelse å ha VHF-radio. Etter komiteens mening vil det trolig være hensiktsmessig med et slikt påbud. Dette på bakgrunn av at fritidsbåttrafikken har økt og fordi sikkerheten økes dersom man har en VHF-radio tilgjengelig.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil hevde at den norske redningstjenesten er blant de beste i verden. Det gir igjen utfordringer med hensyn til internasjonalt samarbeid, hvor andre nasjoner ønsker innspill og deltagelse fra det norske redningsfaglige miljøet. Disse medlemmer ønsker å styrke den internasjonale samhandlingen og øvrig utadrettede virksomhet. Disse medlemmer ønsker

derfor å styrke denne posten med 1,2 mill. kroner til dette arbeidet.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti ønsker å opprettholde bemanningen ved kystradiostasjonen på Ørlandet, og bevilger derfor 3,4 mill. kroner til dette formålet. Dette medlem mener begrunnelsen for å automatisere denne kystradiostasjonen ikke virker særlig tillitvekkende. Tvert imot mener dette medlem at det er svært mange gode grunner til ikke å automatisere akkurat denne kystradiostasjonen: Oljeaktiviteten på Haltenbanken/Heidrunfeltet ekspanderer, og Ørlandet kystradiostasjon dekker et stort område med et antall kanaler som langt overgår de fleste andre stasjonene. Videre har denne kystradiostasjonen per dato aldri vært styrt av verken Rogaland eller Bodø. Lokalkunnskap og nærhet til brukerne er etter dette medlems mening vektige argumenter, spesielt i en sammenheng som dette, der det fort står mellom liv og død. På denne bakgrunn foreslår dette medlem følgende:

"Stortinget ber Regjeringen sørge for at Ørlandet kystradiostasjon ikke automatiseres."

Kap. 3455 Redningstjenesten

Post	Formål:	Saldert budsjett	
		2003	Forslag 2004
1	Refusjoner	0	18 350 000 (+18 350 000)
	Sum		18 350 000

Komiteen har ingen merknader til dette kapitlet.

Kap. 456 Nødnett - felles radiosamband for nødetatene (NYTT NAVN)

Post	Formål:	Saldert budsjett	
		2003	Forslag 2004
1	Driftsutgifter	33 575 000	30 570 000 (-3 005 000)
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	5 080 000	5 182 000 (+102 000)
	Sum	38 655 000	35 752 000 (-2 903 000)

Komiteen viser til St.meld. nr. 17 (2002-2003) Samfunnsikkerhet - Veien til et mindre sårbart samfunn og til de respektive partiers merknader om nytt digitalt nødsamband i Innst. S. nr. 9 (2002-2003).

Komiteen mener det er maktpåliggende å påpeke behovet for et nytt felles samband for nødetatene. I dag har politi, brannvesen og helsevesenet begrenset mulighet for kommunikasjon mellom etatene og mellom ulike geografiske områder innen hver etat. Dette utgjør etter flertallets mening en sikkerhetsrisiko som det må bøtes på i nær fremtid. Komiteen vil videre vise til at dagens analoge radiosamband ikke er avlyt-

tingssikkert. Det er enkelt å avlytte kommunikasjonen med rimelig utstyr som nå har blitt lovlig. Det bekymrer komiteen at det kriminalitetsbekjempende arbeidet vanskeliggjøres og at personvernet trues gjennom dette.

Komiteen vil igjen minne om mulige synergier som ligger i samhandling både under planlegging og gjennomføring av nytt nødnett i forhold til det nye sikkerhetsnettet på jernbanen (GSM-R) der bygging er igangsatt. Den kostnadsmessige fordelene av dette reduseres vesentlig om realiseringen av nytt nødnett utsettes.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Sosialistisk Venstreparti, er kjent med at utbygging og innfasing av et eget system for hele landet er kostnadsberegnet til om lag 3,6 mrd. kroner regnet i 2003-priser. Dette utgjør en meget stor investeringskostnad som kan være vanskelig å finansiere innenfor de ordinære budsjetter. Flertallet har merket seg at departementet vurderer realisering av nytt nødnett ved tjenestekjøp. Dette synes som en hensiktsmessig finansieringsmodell, og flertallet ber departementet grundig vurdere en slik løsning.

Flertallet ser at det kan gi både økt lønnsomhet og økt samfunnstrygghet dersom man starter utbygging av nødnett i de mest folkerike områdene av landet. Flertallet ber likevel departementet vurdere hvorvidt det bør legges opp til en landsdekkende utbygging av hensyn til total kostnad. Etter flertallets oppfatning bør det etableres ett nett innenfor ett operasjonsområde med en type brukerstyr. Det nye nødnettet bør også legges til rette for andre brukere enn nødnettene. Dette vil etter flertallets mening skape de beste forutsetninger for effektiviseringsgevinst blant brukerne.

Et annet flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til budsjettavtale av 27. november 2003 som innebærer at det kuttes 3 mill. kroner fra nødnett, kap. 456 post 1.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener at slik denne posten i dag står, er den i for liten grad teknologinøytral. Disse medlemmer ser imidlertid et stort behov for nytt samband for nødnettene. Derfor ønsker disse medlemmer å benytte denne posten og en del av de prosjekter som er gjennomført her til å starte en anbudsprosess på et slikt samband. Anbudet skal være teknologinøytralt.

Disse medlemmer mener det er viktig å balansere dagens behov for å få på plass et tidsriktig nødnett, med de muligheter som finnes til å velge et nett som er "fremtidssikkert". Disse medlemmer mener at fokus må være på både de behov etatene har i dag, og de behov som kan dekkes ved en videreutvikling av det system man velger. Det har vært for mye fokus på en teknologi (TETRA) til fortrenghet for de behov etatene har, og muligheter som ligger i stadig nye teknologiske

vinninger. Man kan bare forestille seg verdien av for eksempel direkte sendte bilder, medisinsk data og posisjonering sin informasjon for alle enheter på et ulykkessted, eller i andre sammenhenger som identifikasjon med mer. Disse medlemmer ønsker en åpen anbudsrunde som er teknologinøytral. Slik vil det være nødnettenes behov og muligheter som kommer i fokus, i stedet for å begrense nødnettenes utviklingspotensial til de muligheter som ligger i én teknologi. Det å i så stor grad låse seg til én teknologi, som man i dag har gjort, er som å si at du skal ha en ny bil, samme hvilket merke, bare det er en Corvette, vel vitende om at det kun er Chevrolet som kan levere denne typen. Anbudet blir dermed ikke så åpent som det burde. Ved et totalt teknologinøytralt tilbud vil man kunne få flere tilbydere og det vil påhvile tilbydere å vise at deres system og teknologi tilfredsstiller krav og behov, samt hvilke muligheter som videre ligger i å benytte deres tilbud. På denne bakgrunn fremmes forslag om å redusere kap. 456 med 25 mill. kroner, samt at posten omgjøres til post for tilbud for nytt nødsamband.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti vil peke på at forskjellige departementer er i ferd med å bygge ut ulike høyhastighetslinjer (digitalt bakkenett, UMTS, Tetra, GSM-R, og bredbånd via kabel eller fiber), uten at dette arbeidet koordineres i særlig grad, uten at utbyggingen er vurdert i lys av muligheten for andre teknologiske løsninger (satellitt- eller andre radionett) og uten at synergier og felles løsninger er tatt i betraktning. Vi står i fare for å bygge mange, dyre nett som likevel ikke dekker det langsiktige behovet. Felles kjøreregler (digitale protokoller) for alle nett gjør imidlertid at vi kan se Norges digitale infrastruktur under ett. Viktige premisser bør derfor være at nettene henger sammen og at kommunikasjonen kan gå begge veier.

Dette medlem mener det kan spares mye penger på en slik samordning. Dersom dette medlem skal forholde seg til rammeforslaget fra regjeringens partiene og Arbeiderpartiet, velger dette medlem å kutte 23,4 mill. kroner i dette kapittelet. Midlene omdisponeres til frivillige organisasjoner og til opprettholdelse av Ørlandet kystradiostasjon.

Kap. 460 De særskilte etterforskningsorganene

Post	Formål:	Saldert budsjett	
		2003	Forslag 2004
1	Driftsutgifter	6 739 000	6 767 000 (+28 000)
	Sum	6 739 000	6 767 000 (+28 000)

Komiteen ser det som avgjørende at politiet som i kraft av sine oppgaver har en rekke maktmidler, følges av et kontrollapparat som er effektivt, uavhengig og som har tillit i befolkningen.

Komiteen har nylig hatt Ot.prp. nr. 96 (2002-2003) om nyorganisering av et eget etterforskningsorgan for politiet, til behandling. Komiteen tar til etterretning Rønnebergutvalgets vurdering av SEFO-organene. Komiteen har særlig merket seg at 30 pst.

av anmeldelsene som ble inngitt til SEFO i realiteten var klager over kritikkverdige, men ikke straffbare forhold. Komiteen ser det som avgjørende at saker som dreier seg om kritikkverdig atferd hos politiet blir gjenstand for klagebehandling. Dette er avgjørende for publikums tillit til politiet. Komiteen tar videre til etterretning at antallet anmeldelser til SEFO er redusert

fra 2001 til 2002, men at det er en tendens til at antallet store, ressurskrevende saker øker. Komiteen henviser for øvrig til komiteens samla innstilling til nyorganiseringen, og komiteen håper på en rask gjennomføring av vedtaket i innstillingen, jf. Innst. O. nr. 15 (2003-2004).

Kap. 466 Særskilte straffesaksutgifter m.m.

Post	Formål:	Saldert budsjett 2003	Forslag 2004
1	Driftsutgifter	535 500 000	560 000 000 (+24 500 000)
	Sum	535 500 000	560 000 000 (+24 500 000)

Komiteen har merket seg at salærsatsen har økt de siste årene som følge av indeksregulering og den opptrappingsplanen som Justisdepartementet og Den Norske Advokatforening ble enige om i 1999. Komiteen tar til etterretning at planen nå er gjennomført.

Komiteen har merket seg oppfølgingen av NOU 2001:12 Rettsmedisinsk sakkyndighet i straffesaker med ny forskrift for den Rettsmedisinske kommisjon som trådte i kraft fra 14. mars 2003. Den nye organiseringen av kommisjonen med deling i tre avdelinger fra 1. april 2003 anses som en viktig forbedring tatt i betraktning den økende saksmengde og kompleksitet av saker som kommer til kommisjonen.

Komiteen ser fram til innføringen av den nye opplæringsmodellen for sakkyndige som skal starte opp i 2004. Denne opplæringen er sentral for å styrke kommunikasjonen mellom rettens aktører og de sakkyndige.

Komiteen viser til brev fra Justisdepartementet 30. oktober 2003. Brevet er vedlagt denne innstilling. Utgifter til vitner, offentlig oppnevnte forsvarere, sakkyndige, tolker mv. vil etter den nye ordningen med gjenopptakelseskommisjon, bli anvist til utbetaling av kommisjonen under kap. 414 og kap. 466. Ved en inkurie er dette ikke nevnt i St.prp. nr. 1 (2003-2004).

Kap. 467 Norsk Lovtidend

Post	Formål:	Saldert budsjett 2003	Forslag 2004
1	Driftsutgifter	2 390 000	3 440 000 (+1 050 000)
	Sum	2 390 000	3 440 000 (+1 050 000)

Komiteen registrerer at regelproduksjonen har økt de siste årene, og merker seg at arbeidet med å legge om registrene fra papirbasert til elektronisk form vil ta ytterligere tid. Komiteen vil understreke viktigheten av en oppdatert og tilgjengelig lovdatabase. Lovdata er et stadig viktigere verktøy for dem som arbeider med

jus. Lovdata vil i stadig større grad bli en primærkilde for dem som har behov for innsyn i regelverket. Det er derfor viktig å sikre tilgjengelighet til dette regelverket, samt at basen er mest mulig brukervennlig og oppdatert.

Kap. 468 Kommisjonen for begjæring om gjenopptakelse av straffesaker

Post	Formål:	Saldert budsjett 2003	Forslag 2004
1	Driftsutgifter	2 300 000	7 000 000 (+4 700 000)
	Sum	2 300 000	7 000 000 (+4 700 000)

Komiteen viser til de respektive partiers merknader i Innst. O. nr. 11 (2000-2001). Det er etter komiteens mening positivt at Regjeringen har utnevnt leder for Kommisjonen for begjæring om gjenopptakelse av straffesaker og for øvrig oppnevnt kommi-

sjonsmedlemmer. Komiteen mener etableringen av en slik kommisjon ytterligere vil sikre borgernes rettsikkerhet og ser frem til at Stortinget får en tilbakemelding om hvordan arbeidet i kommisjonen utvikler seg.

Komiteen viser videre til omtale under kap. 414 og kap. 466 samt vedlagte brev fra Justisdepartementet av 30. oktober 2003.

Kap. 470 Fri rettshjelp

Post	Formål:	Saldert budsjett	
		2003	Forslag 2004
70	Fri sakførsel	342 212 000	358 512 000 (+16 300 000)
71	Fritt rettsråd	226 834 000	253 500 000 (+26 666 000)
72	Tilskudd til spesielle rettshjelpiltak	18 331 000	18 991 000 (+660 000)
	Sum	593 596 000	637 222 000 (+43 626 000)

Komiteen har merket seg at Justisdepartementet har fulgt opp Stortingets anmodningsvedtak fra 2002, og at inntektsgrensen for å motta fri rettshjelp nå er hevet til 230 000 kroner, samtidig som egenandelene er fjernet. Samtidig er det grunn til å minne oss selv om at det eksisterer et udekket rettshjelpsbehov i befolkningen. Spesielt foruroligende er det at det udekkede behovet øker når de sosiale og økonomiske ressursene avtar. Behovet er størst blant dem med lavere inntekt.

Videre mener komiteen det er viktig at Rettshjelpkontoret Indre Finnmark får nødvendige rammebetingelser slik at særskilte behov i området kan dekkes. Komiteen har merket seg at Justisdepartementet har gitt nye retningslinjer for driften av dette kontoret, og at det virker som om Sametinget er fornøyd med utfallet av denne saken.

Komiteen er positiv til prøveprosjektet som ble igangsatt medio 2002, hvor rettshjelp knyttes til offentlige servicekontorer. Komiteen ser videre fram til oppfølgingen av Advokatkonkurranssutvalgets innstilling, som ble avgitt høsten 2002.

Komiteen vil fremheve betydningen av studentrettshjelpstiltakene, og mener det er viktig å støtte opp om disse. Komiteen er kjent med at studentrettshjelpstiltakene har vært i kontakt med Statens lånekasse for utdanning vedrørende forholdene for de ansatte. Studentrettshjelpstiltakene har fått gjennomslag for sine konkrete forslag om endringer. Komiteen er fornøyd med at saken med dette kan sies å være løst, og at de ansatte ved rettshjelpstiltakene ikke påføres unødig belastning.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti, vil minne om at Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon (FFO) har fått styrket sin bevilgning med 1 mill. kroner i årets budsjett. Bevilgningen er gitt via Sosialdepartementets budsjett. Man ønsket med dette å gi FFO muligheten til å videreføre sitt rettshjelpstilbud. Flertallet er kjent med at FFOs rettshjelpstilbud har vært til stor hjelp for mange mennesker med funksjonsnedsettelse. Flertallet viser til at Regjeringen i St.meld. nr. 40 (2002-2003) foreslår en ny direktefi-

nansieringsmodell for bevilgninger til funksjonshemmedes organisasjoner. Flertallet vil påpeke at dette ikke innebærer noen form for reduksjon i overføringen fra staten til de funksjonshemmedes organisasjoner.

Et annet flertall, alle unntatt medlemmene fra Høyre og Kristelig Folkeparti, mener det er et mål å heve inntektsgrensen ytterligere, og vil dessuten understreke flertallsvedtaket i Budsjett-innst. S. nr. 4 (2002-2003), hvor barnefordelingssaker nevnes spesielt. Dette flertallet har merket seg at departementet følger opp dette vedtaket, og imøteser den bebudede proposisjonen i 2004.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti mener at bevilgningen til Funksjonshemmedes Fellesorganisasjons rettighetssenter skal bevilges over Justisdepartementets budsjett, og ikke over Sosialdepartementets. Tiltaket er et rettshjelpstiltak, og det er prinsipielt riktig at dette finansieres over samme kapittel som de andre rettshjelpstiltakene. Disse medlemmer mener dessuten at 1 mill. kroner til drift er for lite, det må bevilges 1,6 mill. kroner for at tiltaket skal kunne drives på dagens nivå. Disse medlemmer vil dessuten påpeke at Regjeringen allerede har fremmet et forslag for Stortinget om å frata FFO det statlige tilskuddet, jf. St.meld. nr. 40 (2002-2003) Om nedbygging av funksjonshemmende barrierer. Strategier, mål og tiltak i politikken for personer med nedsatt funksjonsevne. Dette nevnes ikke i budsjettproposisjonen fra Justisdepartementet, noe disse medlemmer mener er uheldig.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at Sosialistisk Venstreparti ikke rører denne budsjettposten i sitt alternative budsjett. Dersom dette medlem skal prioritere innenfor den rammen som regjeringspartiene og Arbeiderpartiet har lagt opp til, kutter dette medlem ytterligere 10 mill. kroner på dette kapitlet, med den samme begrunnelsen som de ovennevnte partiene gir for sitt kutteforslag.

Kap. 3470 Fri rettshjelp

Post	Formål:	Saldert budsjett	
		2003	Forslag 2004
1	Egenandeler m.m.	13 122 000	4 994 000 (-8 128 000)
	Sum	13 122 000	4 994 000 (-8 128 000)

Komiteen har ingen merknader til dette kapitlet.

Kap. 471 Statens erstatningsansvar

Post	Formål:	Saldert budsjett	
		2003	Forslag 2004
1	Driftsutgifter	729 000	0 (-729 000)
70	Erstatning til voldsofre	60 000 000	62 160 000 (+2 160 000)
71	Erstatningsansvar m.m.	62 340 000	74 880 000 (+12 540 000)
72	Erstatning for uberettiget straffeforfølgning (ny)	0	13 000 000 (+13 000 000)
	Sum	123 069 000	150 040 000 (+26 971 000)

Komiteen tiltrer forslaget til overslagsbevilgninger hva angår statens erstatningsansvar.

Komiteen understreker at formålet med lov om voldsoffererstatning av 1. juli 2001 var å styrke voldsofres stilling. Komiteen viser til merknad i Budsjett-innst. S. nr. 4 (2002-2003), men tar til etterretning at det ikke er mulig på det nåværende tidspunkt å få tilfredsstillende statistikk på virkningene av loven. Komiteen merker seg at antall innvilgelser ikke har gått ned etter at voldsoffererstatningsloven ble satt i kraft. Komiteen vil komme tilbake til dette ved evalueringen av loven.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til Stortingets vedtak nr. 189 av 16. desember 2002 hvor Stortinget ba departementet utrede alternative forslag til erstatningsordninger som en kompensasjon til de krigsbarn som er påført lidelser og tap som følge av

at de er krigsbarn. Flertallet har merket seg at slikt forslag ikke er fremmet i inneværende år. Flertallet ber om at saken forelegges Stortinget så raskt det lar seg gjøre.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til vedtak nr. 189 av 16. desember 2002 der Stortinget ba Regjeringen utrede alternative forslag til erstatningsordninger som en kompensasjon til de krigsbarn som er påført særlige lidelser, tap og urimeligheter som følge av at de er krigsbarn. Stortinget ba om at forslaget skulle legges frem til behandling så raskt som mulig og fortrinnsvis i løpet av 2003. Disse medlemmer er derfor skuffet over at dette ikke er fremlagt i 2003 og innarbeidet i budsjettforslaget. Det bes om at saken fremmes for Stortinget så raskt som mulig i første halvår av 2004.

Kap. 472 Kontoret for voldsoffererstatning (NY)

Post	Formål:	Saldert budsjett	
		2003	Forslag 2004
1	Driftsutgifter	0	11 882 000 (+11 882 000)
	Sum	0	11 882 000

Komiteen registrerer at kontoret for voldsoffererstatning ble opprettet i Vardø 1. september 2003. Behandlingen av voldsoffererstatningssaker ble overført fra fylkesmannsembetene til et eget kontor i Vardø direkte underlagt Justisdepartementet. Fra 1. april 2004 vil 14 stillinger være knyttet til virksomheten.

Komiteen er tilfreds med at voldsoffererstatningssaker nå blir underlagt et selvstendig forvaltningsregime. En samlet nasjonal kompetanse vil kunne gi voldsofrene, uavhengig av bosted, en ensartet praktisering av lovverket og kortere saksbehandlingstid på søknadene.

Kap. 474 Konfliktråd

Post	Formål:	Saldert budsjett	
		2003	Forslag 2004
1	Driftsutgifter	3 480 000	35 820 000 (+32 340 000)
60	Overføringer til kommunene	30 667 000	0 (-30 667 000)
	Sum	34 147 000	35 820 000 (+1 673 000)

Komiteen ser på ordningen med konfliktråd som en viktig del av rettspleien, og mener at omlegging til en statlig virksomhet som iverksettes 1. januar 2004 vil styrke ordningen. Komiteen mener videre at den nye organisasjonen vil gjøre det enklere å utvikle konfliktrådsordningen i tråd med samfunnsutviklingen og være en viktig institusjon i landets lokalsamfunn. Komiteen er tilfreds med oppstart av prosjektet "Meglning i lokalsamfunnet" hvor lensmannen og konfliktrådet i samarbeid etablerer lensmannskontoret som "markeds plass" i lokalsamfunnet.

Komiteen merker seg at det fortsatt vil være et målrettet arbeid for å øke antall straffesaker som skal overføres til konfliktrådene, og at det vil være et aktivt arbeid for å få økt antallet betingede dommer med meglning som særvilkår. Komiteen merker seg videre at departementet vil fokusere på informasjon til publikum om at konfliktrådene tilbyr meglingen i sivile saker, noe som også vil kunne avlaste domstolene.

Komiteen er tilfreds med at Regjeringen vil vurdere en obligatorisk ordning i visse type saker, spesielt

med tanke på å unngå at unge lovbrøyttere ender til soning i fengselsinstitusjon. Komiteen er opptatt av den positive funksjonen konfliktrådene fyller og ser fordelene ved at ungdom som begår sin første kriminelle handling, i mange tilfeller får avgjort sine saker uten at domstolene bringes inn.

Komiteen understreker at det er viktig med gode samarbeidsrelasjoner mellom de nye statlige konfliktrådene og saksleverandørene i politidistriktene, kriminalomsorgen og lokalsamfunnet. Komiteen understreker videre at det er viktig med rask saksbehandling og videreutvikling av meglingsmetodene for å kunne tilby et differensiert tilbud med høy kvalitet. Komiteen mener det er av stor betydning at alle ledd i påtalemyndigheten bidrar til hyppig bruk av konfliktråd, særlig med tanke på saker hvor gjerningspersonen er under 15 år og rene sivile saker. I tillegg er det viktig at bruken av konfliktråd samsvarer i større grad mellom de ulike politidistriktene enn det som er tilfellet i dag.

Kap. 475 Bobehandling

Post	Formål:	Saldert budsjett	
		2003	Forslag 2004
1	Driftsutgifter	44 437 000	84 028 000 (+39 591 000)
21	Spesielle driftsutgifter	5 664 000	6 568 000 (+904 000)
	Sum	50 101 000	90 596 000 (+40 495 000)

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, har merket seg at budsjettpost 475 Bobehandling har fått en ikke ubetydelig økning i budsjettet for 2004. Flertallet er kjent med at budsjettet på dette punkt bygger på vurderinger og anslag fra Brønnøysundsregistrene. Flertallet er kjent med at budsjettet på dette punkt bygger på faglige vurderinger og anslag.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet merker seg at utgiftene på denne posten dekker statens regelstyrte utgifter i forbindelse med behandling av saker hvor formålet er tvangsoppløsning

av aksjeselskap og saker i henhold til konkursloven § 73. Disse medlemmer registrerer at man har foretatt en vesentlig økning av denne posten på bakgrunn av kravet om å forhøye aksjekapitalen til 0,1 mill. kroner innen 31. desember 2003. Disse medlemmer oppfatter dette som at Regjeringen forventer at mange vil få problemer med å innfri kravet. Disse medlemmer mener at en så vesentlig økning av posten på 80,8 pst. er noe i overkant av det man vil kunne forvente i 2004. Disse medlemmer vil derfor omdisponere midler fra denne posten og reduserer dermed posten med 17 mill. kroner.

5. SAMMENLIGNING AV BUDSJETTALL, KAPITLER OG POSTER RAMMEOMRÅDE 5

Tabellen viser de kapitlene/postene der fraksjonene i komiteen har avvikende forslag til bevilgning innenfor vedtatt budsjettramme. Endringer i forhold til Regjeringens forslag i parentes.

Kap.	Post	Formål	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 1-11	H, KrF	A	FrP	SV
<i>Utgifter rammeområde 5 (i hele tusen kroner)</i>							
61		Høyesterett (jf. kap. 3061)	52 500	52 500	52 500	52 500	52 500
				(0)	(0)	(0)	(0)
	1	Driftsutgifter	52 500	52 500	52 500	52 500	52 500
				(0)	(0)	(0)	(0)
400		Justisdepartementet (jf. kap. 3400)	207 135	207 135	197 135	204 135	202 135
				(0)	(-10 000)	(-3 000)	(-5 000)
	1	Driftsutgifter	198 212	198 212	188 212	193 212	193 212
				(0)	(-10 000)	(-5 000)	(-5 000)
	71	Tilskudd til internasjonale organisasjoner	8 923	8 923	8 923	8 923	8 923
				(0)	(0)	(0)	(0)
	72	Tilskudd til andre organisasjoner	0	0	0	2 000	0
				(0)	(0)	(+2 000)	(0)
410		Tingrettene og lagmannsrettene (jf. kap. 3410)	1 236 707	1 246 707	1 256 707	1 251 707	1 256 707
				(+10 000)	(+20 000)	(+15 000)	(+20 000)
	1	Driftsutgifter	1 159 215	1 169 215	1 179 215	1 174 215	1 179 215
				(+10 000)	(+20 000)	(+15 000)	(+20 000)
	21	Spesielle driftsutgifter	77 492	77 492	77 492	77 492	77 492
				(0)	(0)	(0)	(0)
411		Domstoladministrasjonen (jf. kap. 3411)	44 211	44 211	44 211	47 211	44 211
				(0)	(0)	(+3 000)	(0)
	1	Driftsutgifter	44 211	44 211	44 211	47 211	44 211
				(0)	(0)	(+3 000)	(0)
414		Domsutgifter	72 757	72 757	72 757	72 757	72 757
				(0)	(0)	(0)	(0)
	1	Driftsutgifter	72 757	72 757	72 757	72 757	72 757
				(0)	(0)	(0)	(0)
430		Kriminalomsorgens sentrale forvaltning (jf. kap. 3430)	1 851 095	1 861 095	1 931 095	1 861 595	1 954 995
				(+10 000)	(+80 000)	(+10 500)	(+103 900)
	1	Driftsutgifter	1 648 400	1 658 400	1 669 700	1 648 400	1 727 300
				(+10 000)	(+21 300)	(0)	(+78 900)
	21	Spesielle driftsutgifter	48 801	48 801	48 801	48 801	48 801
				(0)	(0)	(0)	(0)
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	86 545	85 545	86 545	86 545	86 545
				(-1 000)	(0)	(0)	(0)
	60	Refusjoner til kommunene, forvaringsdømte mv.	58 140	58 140	58 140	58 140	58 140
				(0)	(0)	(0)	(0)
	70	Tilskudd	9 209	10 209	12 909	9 209	34 209
				(+1 000)	(+3 700)	(0)	(+25 000)
	73	Tilskudd til fengselsbygg	0	0	55 000	10 500	0
				(0)	(+55 000)	(+10 500)	(0)
432		Kriminalomsorgens utdanningssenter (KRUS) (jf. kap. 3432)	127 312	127 312	127 312	130 812	127 312
				(0)	(0)	(+3 500)	(0)
	1	Driftsutgifter	127 312	127 312	127 312	130 812	127 312
				(0)	(0)	(+3 500)	(0)
440		Politidirektoratet - politi- og lensmannsetaten (jf. kap. 3440)	5 769 101	5 766 101	5 775 101	5 783 901	5 769 101
				(-3 000)	(+6 000)	(+14 800)	(0)
	1	Driftsutgifter	5 656 300	5 653 300	5 662 300	5 672 600	5 656 300
				(-3 000)	(+6 000)	(+16 300)	(0)

Kap.	Post	Formål	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 1-11	H, KrF	A	FrP	SV
	21	Spesielle driftsutgifter	96 074	96 074 (0)	96 074 (0)	96 074 (0)	96 074 (0)
	22	Søk etter omkomne på havet, i innsjøer og vassdrag	8 456	8 456 (0)	8 456 (0)	8 456 (0)	8 456 (0)
	70	Tilskudd	6 271	6 271 (0)	6 271 (0)	6 271 (0)	6 271 (0)
	71	Tilskudd Norsk rettsmu- seum	2 000	2 000 (0)	2 000 (0)	500 (-1 500)	2 000 (0)
441		Oslo politidistrikt (jf. kap. 3441)	1 216 133	1 212 133 (-4 000)	1 216 133 (0)	1 223 133 (+7 000)	1 216 133 (0)
	1	Driftsutgifter	1 216 133	1 212 133 (-4 000)	1 216 133 (0)	1 033 133 (-183 000)	1 216 133 (0)
	21	Livvaktjeneste, ambassade- vaktthold, sikkerhet	0	0 (0)	0 (0)	190 000 (+190 000)	0 (0)
442		Politihøgskolen (jf. kap. 3442)	195 696	195 696 (0)	195 696 (0)	195 696 (0)	195 696 (0)
	1	Driftsutgifter	195 696	195 696 (0)	195 696 (0)	195 696 (0)	195 696 (0)
443		Oppfølging av innsyns- loven	9 832	9 832 (0)	9 832 (0)	9 832 (0)	9 832 (0)
	1	Driftsutgifter	7 332	7 332 (0)	7 332 (0)	7 332 (0)	7 332 (0)
	70	Erstatninger	2 500	2 500 (0)	2 500 (0)	2 500 (0)	2 500 (0)
445		Den høyere påtalemyndighet (jf. kap. 3445)	89 885	89 885 (0)	89 885 (0)	89 885 (0)	89 885 (0)
	1	Driftsutgifter	89 885	89 885 (0)	89 885 (0)	89 885 (0)	89 885 (0)
446		Den militære påtalemyndighet (jf. kap. 3446)	4 591	4 591 (0)	4 591 (0)	4 591 (0)	4 591 (0)
	1	Driftsutgifter	4 591	4 591 (0)	4 591 (0)	4 591 (0)	4 591 (0)
448		Grensekommisæreren (jf. kap. 3448)	4 542	4 542 (0)	4 542 (0)	4 542 (0)	4 542 (0)
	1	Driftsutgifter	4 542	4 542 (0)	4 542 (0)	4 542 (0)	4 542 (0)
450		Sivile vernepliktige (jf. kap. 3450)	180 791	177 791 (-3 000)	177 791 (-3 000)	177 791 (-3 000)	177 791 (-3 000)
	1	Driftsutgifter	180 791	177 791 (-3 000)	177 791 (-3 000)	177 791 (-3 000)	177 791 (-3 000)
455		Redningstjenesten (jf. kap. 3455)	432 460	432 460 (0)	432 460 (0)	433 660 (+1 200)	435 860 (+3 400)
	1	Driftsutgifter	342 389	342 389 (0)	342 389 (0)	343 589 (+1 200)	345 789 (+3 400)
	21	Spesielle driftsutgifter	5 640	5 640 (0)	5 640 (0)	5 640 (0)	5 640 (0)
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	4 145	4 145 (0)	4 145 (0)	4 145 (0)	4 145 (0)
	71	Tilskudd til frivillige orga- nisasjoner i rednings- tjenesten	5 507	5 507 (0)	5 507 (0)	5 507 (0)	5 507 (0)
	72	Tilskudd til nød- og sikker- hetstjenester	74 779	74 779 (0)	74 779 (0)	74 779 (0)	74 779 (0)

Kap.	Post	Formål	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 1-11	H, KrF	A	FrP	SV
456		Nødnett - felles radiosam- band for nødetatene (jf. kap. 3456)	35 752	27 752	24 752	5 752	7 352
	1	Driftsutgifter	30 570	22 570	19 570	570	2 170
				(-8 000)	(-11 000)	(-30 000)	(-28 400)
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	5 182	5 182	5 182	5 182	5 182
				(0)	(0)	(0)	(0)
460		De særskilte etter- forskningsorganene	6 767	6 767	6 767	6 767	6 767
	1	Driftsutgifter	6 767	6 767	6 767	6 767	6 767
				(0)	(0)	(0)	(0)
466		Særskilte straffesaks- utgifter m.m.	560 000	560 000	560 000	560 000	560 000
	1	Driftsutgifter	560 000	560 000	560 000	560 000	560 000
				(0)	(0)	(0)	(0)
467		Norsk Lovtidend	3 440	3 440	3 440	3 440	3 440
	1	Driftsutgifter	3 440	3 440	3 440	3 440	3 440
				(0)	(0)	(0)	(0)
468		Kommisjonen for begjæ- ring om gjenopptakelse av straffesaker (jf. kap. 3468)	7 000	7 000	7 000	7 000	7 000
	1	Driftsutgifter	7 000	7 000	7 000	7 000	7 000
				(0)	(0)	(0)	(0)
470		Fri rettshjelp (jf. kap. 3470)	637 222	610 222	610 222	610 222	600 222
	1	Driftsutgifter	6 219	6 219	6 219	6 219	6 219
				(0)	(0)	(0)	(0)
	70	Fri sakførsel	358 512	358 512	358 512	358 512	358 512
				(0)	(0)	(0)	(0)
	71	Fritt rettsråd	253 500	226 500	226 500	226 500	216 500
				(-27 000)	(-27 000)	(-27 000)	(-37 000)
	72	Tilskudd til spesielle retts- hjelptiltak	18 991	18 991	18 991	18 991	18 991
				(0)	(0)	(0)	(0)
471		Statens erstatningsansvar	150 040	150 040	150 040	150 040	150 040
	70	Erstatning til voldsofre	62 160	62 160	62 160	62 160	62 160
				(0)	(0)	(0)	(0)
	71	Erstatningsansvar m.m.	74 880	74 880	74 880	74 880	74 880
				(0)	(0)	(0)	(0)
	72	Erstatning for uberettiget straffeforfølgning	13 000	13 000	13 000	13 000	13 000
				(0)	(0)	(0)	(0)
472		Kontoret for voldsoffer- erstatning	11 882	11 882	11 882	11 882	11 882
	1	Driftsutgifter	11 882	11 882	11 882	11 882	11 882
				(0)	(0)	(0)	(0)
474		Konfliktråd	35 820	35 820	35 820	35 820	35 820
	1	Driftsutgifter	35 820	35 820	35 820	35 820	35 820
				(0)	(0)	(0)	(0)
475		Bobehandling	90 596	90 596	90 596	73 596	90 596
	1	Driftsutgifter	84 028	84 028	84 028	67 028	84 028
				(0)	(0)	(-17 000)	(0)

Kap.	Post	Formål	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 1-11	H, KrF	A	FrP	SV
	21	Spesielle driftsutgifter	6 568	6 568 (0)	6 568 (0)	6 568 (0)	6 568 (0)
		Sum utgifter rammeområde 5	13 033 267	13 008 267 (-25 000)	13 088 267 (+55 000)	13 008 267 (-25 000)	13 087 167 (+53 900)
<i>Inntekter rammeområde 5 (i hele tusen kroner)</i>							
3400		Justisdepartementet (jf. kap. 400)	707	707 (0)	707 (0)	707 (0)	707 (0)
	1	Diverse inntekter	707	707 (0)	707 (0)	707 (0)	707 (0)
3410		Rettsgebyr (jf. kap. 410)	1 356 710	1 356 710 (0)	1 436 710 (+80 000)	1 356 710 (0)	1 435 610 (+78 900)
	1	Rettsgebyr	1 180 968	1 180 968 (0)	1 260 968 (+80 000)	1 180 968 (0)	1 259 868 (+78 900)
	4	Lensmennenes gebyr- inntekter	175 742	175 742 (0)	175 742 (0)	175 742 (0)	175 742 (0)
3430		Kriminalomsorgens sentrale forvaltning (jf. kap. 430)	48 245	48 245 (0)	48 245 (0)	48 245 (0)	48 245 (0)
	2	Arbeidsdriftens inntekter	42 535	42 535 (0)	42 535 (0)	42 535 (0)	42 535 (0)
	3	Andre inntekter	5 710	5 710 (0)	5 710 (0)	5 710 (0)	5 710 (0)
3440		Politidirektoratet - politi- og lensmannsetaten (jf. kap. 440)	322 597	322 597 (0)	322 597 (0)	322 597 (0)	322 597 (0)
	1	Gebyrer	264 540	264 540 (0)	264 540 (0)	264 540 (0)	264 540 (0)
	4	Gebyrer - vakselskap	857	857 (0)	857 (0)	857 (0)	857 (0)
	6	Gebyr - utlendingssaker	57 200	57 200 (0)	57 200 (0)	57 200 (0)	57 200 (0)
3441		Oslo politidistrikt (jf. kap. 441)	2 448	2 448 (0)	2 448 (0)	2 448 (0)	2 448 (0)
	3	Salgsinntekter	164	164 (0)	164 (0)	164 (0)	164 (0)
	5	Personalbarnehage	2 284	2 284 (0)	2 284 (0)	2 284 (0)	2 284 (0)
3442		Politi-høgskolen (jf. kap. 442)	5 422	5 422 (0)	5 422 (0)	5 422 (0)	5 422 (0)
	2	Diverse inntekter	5 422	5 422 (0)	5 422 (0)	5 422 (0)	5 422 (0)
3450		Sivile vernepliktige, driftsinntekter (jf. kap. 450)	47 978	47 978 (0)	47 978 (0)	47 978 (0)	47 978 (0)
	1	Inntekter av arbeid	47 576	47 576 (0)	47 576 (0)	47 576 (0)	47 576 (0)
	2	Andre inntekter	402	402 (0)	402 (0)	402 (0)	402 (0)
3455		Redningstjenesten (jf. kap. 455)	18 350	18 350 (0)	18 350 (0)	18 350 (0)	18 350 (0)
	1	Refusjoner	18 350	18 350 (0)	18 350 (0)	18 350 (0)	18 350 (0)

Kap.	Post	Formål	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 1-11	H, KrF	A	FrP	SV
3470		Fri rettshjelp (jf. kap. 470)	4 994	4 994	4 994	4 994	4 994
				(0)	(0)	(0)	(0)
	1	Egenandeler m.m.	4 994	4 994	4 994	4 994	4 994
				(0)	(0)	(0)	(0)
		Sum inntekter rammeområde 5	1 807 451	1 807 451	1 887 451	1 807 451	1 886 351
				(0)	(+80 000)	(0)	(+78 900)
		Sum netto rammeområde 5	11 225 816	11 200 816	11 200 816	11 200 816	11 200 816
				(-25 000)	(-25 000)	(-25 000)	(-25 000)

6. FORSLAG FRA MINDRETALL

Rammeområde 5 (Justis)

Forslag fra Arbeiderpartiet:

Forslag 1

I

På statsbudsjettet for 2004 bevilges under:

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
Utgifter:				
61		Høyesterett (jf. kap. 3061)		
	1	Driftsutgifter	52 500 000	
400		Justisdepartementet (jf. kap. 3400)		
	1	Driftsutgifter	188 212 000	
	71	Tilskudd til internasjonale organisasjoner	8 923 000	
410		Tingrettene og lagmannsrettene (jf. kap. 3410)		
	1	Driftsutgifter	1 179 215 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	77 492 000	
411		Domstoladministrasjonen (jf. kap. 3411)		
	1	Driftsutgifter, kan nyttes under kap. 410 post 1	44 211 000	
414		Domsutgifter		
	1	Driftsutgifter	72 757 000	
430		Kriminalomsorgens sentrale forvaltning (jf. kap. 3430)		
	1	Driftsutgifter	1 669 700 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, kan nyttes under kap. 430 post 1	48 801 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres	86 545 000	
	60	Refusjoner til kommunene, forvaringsdømte mv., kan overføres	58 140 000	
	70	Tilskudd	12 909 000	
	73	Tilskudd til fengselsbygg	55 000 000	
432		Kriminalomsorgens utdanningscenter (KRUS) (jf. kap. 3432)		
	1	Driftsutgifter	127 312 000	
440		Politidirektoratet - politi- og lensmannsetaten (jf. kap. 3440)		
	1	Driftsutgifter, kan nyttes under kap. 441 post 1	5 662 300 000	

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
	21	Spesielle driftsutgifter	96 074 000	
	22	Søk etter omkomne på havet, i innsjøer og vassdrag, <i>kan overføres</i>	8 456 000	
	70	Tilskudd	6 271 000	
	71	Tilskudd Norsk rettsmuseum	2 000 000	
441		Oslo politidistrikt (jf. kap. 3441)		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 440 post 1</i>	1 216 133 000	
442		Politihøgskolen (jf. kap. 3442)		
	1	Driftsutgifter	195 696 000	
443		Oppfølging av innsynsloven		
	1	Driftsutgifter	7 332 000	
	70	Erstatninger, <i>overslagsbevilgning</i>	2 500 000	
445		Den høyere påtalemyndighet (jf. kap. 3445)		
	1	Driftsutgifter	89 885 000	
446		Den militære påtalemyndighet (jf. kap. 3446)		
	1	Driftsutgifter	4 591 000	
448		Grensekommisæreren (jf. kap. 3448)		
	1	Driftsutgifter	4 542 000	
450		Sivile vernepliktige (jf. kap. 3450)		
	1	Driftsutgifter	177 791 000	
455		Redningstjenesten (jf. kap. 3455)		
	1	Driftsutgifter	342 389 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	5 640 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	4 145 000	
	71	Tilskudd til frivillige organisasjoner i redningstjenesten	5 507 000	
	72	Tilskudd til nød- og sikkerhetstjenester	74 779 000	
456		Nødnett - felles radiosamband for nødetatene (jf. kap. 3456)		
	1	Driftsutgifter	19 570 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	5 182 000	
460		De særskilte etterforskningsorganene		
	1	Driftsutgifter	6 767 000	
466		Særskilte straffesaksutgifter m.m.		
	1	Driftsutgifter	560 000 000	
467		Norsk Lovtidend		
	1	Driftsutgifter	3 440 000	
468		Kommisjonen for begjæring om gjenopptakelse av straffesaker (jf. kap. 3468)		
	1	Driftsutgifter	7 000 000	
470		Fri rettshjelp (jf. kap. 3470)		
	1	Driftsutgifter	6 219 000	
	70	Fri sakførsel	358 512 000	

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
	71	Fritt rettsråd	226 500 000	
	72	Tilskudd til spesielle rettshjelpiltak	18 991 000	
471		Statens erstatningsansvar		
	70	Erstatning til voldsofre, <i>overslagsbevilgning</i>	62 160 000	
	71	Erstatningsansvar m.m., <i>overslagsbevilgning</i>	74 880 000	
	72	Erstatning for uberettiget straffeforfølgning, <i>overslagsbevilgning</i>	13 000 000	
472		Kontoret for voldsoffererstatning (jf. kap. 3472)		
	1	Driftsutgifter	11 882 000	
474		Konfliktråd (jf. kap. 3474)		
	1	Driftsutgifter	35 820 000	
475		Bobehandling		
	1	Driftsutgifter	84 028 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	6 568 000	
		Totale utgifter		<u>13 088 267 000</u>
Inntekter:				
3400		Justisdepartementet (jf. kap. 400)		
	1	Diverse inntekter	707 000	
3410		Rettsgebyr (jf. kap. 410)		
	1	Rettsgebyr	1 260 968 000	
	4	Lenstmennenes gebyrinntekter	175 742 000	
3430		Kriminalomsorgens sentrale forvaltning (jf. kap. 430)		
	2	Arbeidsdriftens inntekter	42 535 000	
	3	Andre inntekter	5 710 000	
3440		Politidirektoratet - politi- og lensmannsetaten (jf. kap. 440)		
	1	Gebyrer	264 540 000	
	4	Gebyrer - vaktelskap	857 000	
	6	Gebyr - utlendingssaker	57 200 000	
3441		Oslo politidistrikt (jf. kap. 441)		
	3	Salgsinntekter	164 000	
	5	Personalbarnehage	2 284 000	
3442		Politihøgskolen (jf. kap. 442)		
	2	Diverse inntekter	5 422 000	
3450		Sivile vernepliktige, driftsinntekter (jf. kap. 450)		
	1	Inntekter av arbeid	47 576 000	
	2	Andre inntekter	402 000	
3455		Redningstjenesten (jf. kap. 455)		
	1	Refusjoner	18 350 000	
3470		Fri rettshjelp (jf. kap. 470)		
	1	Egenandeler m.m.	4 994 000	
		Totale inntekter		<u>1 887 451 000</u>

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Justisdepartementet i 2004 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 410 post 1	kap. 3410 post 3
kap. 411 post 1	kap. 3411 post 3
kap. 430 post 1	kap. 3430 postene 3 og 14
kap. 430 post 21	kap. 3430 post 2
kap. 440 post 1	kap. 3440 postene 2, 3 og 6
kap. 441 post 1	kap. 3441 postene 2, 3 og 5
kap. 442 post 1	kap. 3442 post 2
kap. 455 post 1	kap. 3455 post 1

III

Bestillingsfullmakt

Stortinget samtykker i at Justis- og politidepartementet i 2004 kan bestille varer ut over den gitte bevilgning, men slik at samlet ramme for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overskrider følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
440	1	Politidirektoratet - politi- og lensmannsetaten Driftsutgifter	40 mill. kroner

IV

Videreføring av bobehandling

Stortinget samtykker i at Justis- og politidepartementet i 2004 kan bestemme at det under ordningen med utgifter til fortsatt bobehandling pådras forpliktelser utover gitt bevilgning under kap. 475 Bobehandling post 21 Spesielle driftsutgifter, med inntil 10 mill. kroner, men slik at totalrammen for nytt og gammelt ansvar ikke overstiger 33 mill. kroner.

- Bobehandling post 1 Driftsutgifter, inntektene ved avholdelse av kurs og konferanser i regi av Konkursrådet, samt inntekter fra rådets øvrige virksomhet.
2. nettoføre som utgiftsreduksjon under kap. 475 Bobehandling post 21 Spesielle driftsutgifter, tilbakebetalte inntekter under ordningen med utgifter til bobehandling.

V

Nettobudsjettering

Stortinget samtykker i at Justis- og politidepartementet i 2004 kan:

1. nettoføre som utgiftsreduksjon under kap. 475

VI

Førtidsdimittering i siviltjenesten

Stortinget samtykker i at Justis- og politidepartementet i 2004 kan bestemme førtidsdimittering av mannskaper slik det fremgår i omtalen under kap. 450 Sivile vernepliktige, jf. St.prp. nr. 1 (2003-2004).

Forslag fra Fremskrittpartiet:*Forslag 2*

I

På statsbudsjettet for 2004 bevilges under:

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
Utgifter:				
61		Høyesterett (jf. kap. 3061)		
	1	Driftsutgifter	52 500 000	
400		Justisdepartementet (jf. kap. 3400)		
	1	Driftsutgifter	193 212 000	
	71	Tilskudd til internasjonale organisasjoner	8 923 000	
	72	Tilskudd til andre organisasjoner.....	2 000 000	

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
410		Tingrettene og lagmannsrettene (jf. kap. 3410)		
	1	Driftsutgifter	1 174 215 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	77 492 000	
411		Domstoladministrasjonen (jf. kap. 3411)		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 410 post 1</i>	47 211 000	
414		Domsutgifter		
	1	Driftsutgifter	72 757 000	
430		Kriminalomsorgens sentrale forvaltning (jf. kap. 3430)		
	1	Driftsutgifter	1 648 400 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 430 post 1</i>	48 801 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	86 545 000	
	60	Refusjoner til kommunene, forvaringsdømte mv., <i>kan overføres</i>	58 140 000	
	70	Tilskudd	9 209 000	
	73	Tilskudd til fengselsbygg	10 500 000	
432		Kriminalomsorgens utdanningssenter (KRUS) (jf. kap. 3432)		
	1	Driftsutgifter	130 812 000	
440		Politidirektoratet - politi- og lensmannsetaten (jf. kap. 3440)		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 441 post 1</i>	5 672 600 000	
	21	Spesielle driftsutgifter.....	96 074 000	
	22	Søk etter omkomne på havet, i innsjøer og vassdrag, <i>kan overføres</i>	8 456 000	
	70	Tilskudd	6 271 000	
	71	Tilskudd Norsk rettsmuseum	500 000	
441		Oslo politidistrikt (jf. kap. 3441)		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 440 post 1</i>	1 033 133 000	
	21	Livvaktjeneste, ambassadevakt hold, sikkerhet, <i>overslagsbevilgning</i>	190 000 000	
442		Politihøgskolen (jf. kap. 3442)		
	1	Driftsutgifter	195 696 000	
443		Oppfølging av innsynsloven		
	1	Driftsutgifter	7 332 000	
	70	Erstatninger, <i>overslagsbevilgning</i>	2 500 000	
445		Den høyere påtalemyndighet (jf. kap. 3445)		
	1	Driftsutgifter	89 885 000	
446		Den militære påtalemyndighet (jf. kap. 3446)		
	1	Driftsutgifter	4 591 000	
448		Grensekommisæreren (jf. kap. 3448)		
	1	Driftsutgifter	4 542 000	
450		Sivile vernepliktige (jf. kap. 3450)		
	1	Driftsutgifter	177 791 000	

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
455		Redningstjenesten (jf. kap. 3455)		
	1	Driftsutgifter	343 589 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	5 640 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	4 145 000	
	71	Tilskudd til frivillige organisasjoner i redningstjenesten	5 507 000	
	72	Tilskudd til nød- og sikkerhetstjenester	74 779 000	
456		Nødnett - felles radiosamband for nødetatene (jf. kap. 3456)		
	1	Driftsutgifter	570 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	5 182 000	
460		De særskilte etterforskningsorganene		
	1	Driftsutgifter	6 767 000	
466		Særskilte straffesaksutgifter m.m.		
	1	Driftsutgifter	560 000 000	
467		Norsk Lovtidend		
	1	Driftsutgifter	3 440 000	
468		Kommisjonen for begjæring om gjenopptakelse av straffesaker (jf. kap. 3468)		
	1	Driftsutgifter	7 000 000	
470		Fri rettshjelp (jf. kap. 3470)		
	1	Driftsutgifter	6 219 000	
	70	Fri sakførsel	358 512 000	
	71	Fritt rettsråd	226 500 000	
	72	Tilskudd til spesielle rettshjelpiltak.....	18 991 000	
471		Statens erstatningsansvar		
	70	Erstatning til voldsofre, <i>overslagsbevilgning</i>	62 160 000	
	71	Erstatningsansvar m.m., <i>overslagsbevilgning</i>	74 880 000	
	72	Erstatning for uberettiget straffeforfølgning, <i>overslagsbevilgning</i>	13 000 000	
472		Kontoret for voldsoffererstatning (jf. kap. 3472)		
	1	Driftsutgifter	11 882 000	
474		Konfliktråd (jf. kap. 3474)		
	1	Driftsutgifter	35 820 000	
475		Bobehandling		
	1	Driftsutgifter	67 028 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	6 568 000	
		Totale utgifter		<u>13 008 267 000</u>
Inntekter:				
3400		Justisdepartementet (jf. kap. 400)		
	1	Diverse inntekter	707 000	
3410		Rettsgebyr (jf. kap. 410)		
	1	Rettsgebyr	1 180 968 000	
	4	Lenstmennenes gebyrinntekter	175 742 000	

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
3430		Kriminalomsorgens sentrale forvaltning (jf. kap. 430)		
	2	Arbeidsdriftens inntekter	42 535 000	
	3	Andre inntekter	5 710 000	
3440		Politidirektoratet - politi- og lensmannsetaten (jf. kap. 440)		
	1	Gebyrer	264 540 000	
	4	Gebyrer - vakselskap	857 000	
	6	Gebyr - utlendingssaker	57 200 000	
3441		Oslo politidistrikt (jf. kap. 441)		
	3	Salgsinntekter	164 000	
	5	Personalbarnehage	2 284 000	
3442		Politihøgskolen (jf. kap. 442)		
	2	Diverse inntekter	5 422 000	
3450		Sivile vernepliktige, driftsinntekter (jf. kap. 450)		
	1	Inntekter av arbeid	47 576 000	
	2	Andre inntekter	402 000	
3455		Redningstjenesten (jf. kap. 455)		
	1	Refusjoner	18 350 000	
3470		Fri rettshjelp (jf. kap. 470)		
	1	Egenandeler m.m.	4 994 000	
		Totale inntekter		1 807 451 000

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Justisdepartementet i 2004 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 410 post 1	kap. 3410 post 3
kap. 411 post 1	kap. 3411 post 3
kap. 430 post 1	kap. 3430 postene 3 og 14
kap. 430 post 21	kap. 3430 post 2
kap. 440 post 1	kap. 3440 postene 2, 3 og 6
kap. 441 post 1	kap. 3441 postene 2, 3 og 5
kap. 442 post 1	kap. 3442 post 2
kap. 455 post 1	kap. 3455 post 1

III

Bestillingsfullmakt

Stortinget samtykker i at Justis- og politidepartementet i 2004 kan bestille varer ut over den gitte bevilgning, men slik at samlet ramme for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overskrider følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
440		Politidirektoratet - politi- og lensmannsetaten	
	1	Driftsutgifter	40 mill. kroner

IV

Videreføring av bobehandling

Stortinget samtykker i at Justis- og politidepartementet i 2004 kan bestemme at det under ordningen med utgifter til fortsatt bobehandling pådras forpliktelse

utover gitt bevilgning under kap. 475 Bobehandling post 21 Spesielle driftsutgifter, med inntil 10 mill. kroner, men slik at totalrammen for nytt og gammelt ansvar ikke overstiger 33 mill. kroner.

V

Nettobudsjettering

Stortinget samtykker i at Justis- og politidepartementet i 2004 kan:

1. nettoføre som utgiftsreduksjon under kap. 475 Bobehandling post 1 Driftsutgifter, inntektene ved avholdelse av kurs og konferanser i regi av Konkursrådet, samt inntekter fra rådets øvrige virksomhet.

2. nettoføre som utgiftsreduksjon under kap. 475 Bobehandling post 21 Spesielle driftsutgifter, tilbakebetalte inntekter under ordningen med utgifter til bobehandling.

VI

Førtidsdimittering i siviltjenesten

Stortinget samtykker i at Justis- og politidepartementet i 2004 kan bestemme førtidsdimittering av mannskaper slik det fremgår i omtalen under kap. 450 Sivile vernepliktige, jf. St.prp. nr. 1 (2003-2004).

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti:*Forslag 3*

I

På statsbudsjettet for 2004 bevilges under:

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
Utgifter:				
61		Høyesterett (jf. kap. 3061)		
	1	Driftsutgifter	52 500 000	
400		Justisdepartementet (jf. kap. 3400)		
	1	Driftsutgifter	193 212 000	
	71	Tilskudd til internasjonale organisasjoner	8 923 000	
410		Tingrettene og lagmannsrettene (jf. kap. 3410)		
	1	Driftsutgifter	1 179 215 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	77 492 000	
411		Domstoladministrasjonen (jf. kap. 3411)		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 410 post 1</i>	44 211 000	
414		Domsutgifter		
	1	Driftsutgifter	72 757 000	
430		Kriminalomsorgens sentrale forvaltning (jf. kap. 3430)		
	1	Driftsutgifter	1 727 300 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 430 post 1</i>	48 801 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	86 545 000	
	60	Refusjoner til kommunene, forvaringsdømte mv., <i>kan overføres</i>	58 140 000	
	70	Tilskudd	34 209 000	
432		Kriminalomsorgens utdanningscenter (KRUS) (jf. kap. 3432)		
	1	Driftsutgifter	127 312 000	
440		Politidirektoratet - politi- og lensmannsetaten (jf. kap. 3440)		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 441 post 1</i>	5 656 300 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	96 074 000	
	22	Søk etter omkomne på havet, i innsjøer og vassdrag, <i>kan overføres</i>	8 456 000	
	70	Tilskudd	6 271 000	
	71	Tilskudd Norsk rettsmuseum	2 000 000	

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
441		Oslo politidistrikt (jf. kap. 3441)		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 440 post 1</i>	1 216 133 000	
442		Politihøgskolen (jf. kap. 3442)		
	1	Driftsutgifter	195 696 000	
443		Oppfølging av innsynsloven		
	1	Driftsutgifter	7 332 000	
	70	Erstatninger, <i>overslagsbevilgning</i>	2 500 000	
445		Den høyere påtalemyndighet (jf. kap. 3445)		
	1	Driftsutgifter	89 885 000	
446		Den militære påtalemyndighet (jf. kap. 3446)		
	1	Driftsutgifter	4 591 000	
448		Grensekommisæreren (jf. kap. 3448)		
	1	Driftsutgifter	4 542 000	
450		Sivile vernepliktige (jf. kap. 3450)		
	1	Driftsutgifter	177 791 000	
455		Redningstjenesten (jf. kap. 3455)		
	1	Driftsutgifter	345 789 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	5 640 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	4 145 000	
	71	Tilskudd til frivillige organisasjoner i redningstjenesten	5 507 000	
	72	Tilskudd til nød- og sikkerhetstjenester	74 779 000	
456		Nødnett - felles radiosamband for nødetatene (jf. kap. 3456)		
	1	Driftsutgifter	2 170 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	5 182 000	
460		De særskilte etterforskningsorganene		
	1	Driftsutgifter	6 767 000	
466		Særskilte straffesaksutgifter m.m.		
	1	Driftsutgifter	560 000 000	
467		Norsk Lovtidend		
	1	Driftsutgifter	3 440 000	
468		Kommisjonen for begjæring om gjenopptakelse av straffesaker (jf. kap. 3468)		
	1	Driftsutgifter	7 000 000	
470		Fri rettshjelp (jf. kap. 3470)		
	1	Driftsutgifter	6 219 000	
	70	Fri sakførsel	358 512 000	
	71	Fritt rettsråd	216 500 000	
	72	Tilskudd til spesielle rettshjelptiltak	18 991 000	
471		Statens erstatningsansvar		
	70	Erstatning til voldsofre, <i>overslagsbevilgning</i>	62 160 000	
	71	Erstatningsansvar m.m., <i>overslagsbevilgning</i>	74 880 000	

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
	72	Erstatning for uberettiget straffeforfølgning, <i>overslagsbevilgning</i>	13 000 000	
472		Kontoret for voldsoffererstatning (jf. kap. 3472)		
	1	Driftsutgifter	11 882 000	
474		Konfliktråd (jf. kap. 3474)		
	1	Driftsutgifter	35 820 000	
475		Bobehandling		
	1	Driftsutgifter	84 028 000	
21		Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	6 568 000	
		Totale utgifter		<u>13 087 167 000</u>
Inntekter:				
3400		Justisdepartementet (jf. kap. 400)		
	1	Diverse inntekter	707 000	
3410		Rettsgebyr (jf. kap. 410)		
	1	Rettsgebyr	1 259 868 000	
	4	Lensmennenes gebyrinntekter	175 742 000	
3430		Kriminalomsorgens sentrale forvaltning (jf. kap. 430)		
	2	Arbeidsdriftens inntekter	42 535 000	
	3	Andre inntekter	5 710 000	
3440		Politidirektoratet - politi- og lensmannsetaten (jf. kap. 440)		
	1	Gebyrer	264 540 000	
	4	Gebyrer - vaktelskap	857 000	
	6	Gebyr - utlendingssaker	57 200 000	
3441		Oslo politidistrikt (jf. kap. 441)		
	3	Salgsinntekter	164 000	
	5	Personalbarnehage	2 284 000	
3442		Politihøgskolen (jf. kap. 442)		
	2	Diverse inntekter	5 422 000	
3450		Sivile vernepliktige, driftsinntekter (jf. kap. 450)		
	1	Inntekter av arbeid	47 576 000	
	2	Andre inntekter	402 000	
3455		Redningstjenesten (jf. kap. 455)		
	1	Refusjoner	18 350 000	
3470		Fri retts hjelp (jf. kap. 470)		
	1	Egenandeler m.m.	4 994 000	
		Totale inntekter		<u>1 886 351 000</u>

II Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Justisdepartementet i 2004 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 410 post 1	kap. 3410 post 3
kap. 411 post 1	kap. 3411 post 3
kap. 430 post 1	kap. 3430 postene 3 og 14
kap. 430 post 21	kap. 3430 post 2
kap. 440 post 1	kap. 3440 postene 2, 3 og 6
kap. 441 post 1	kap. 3441 postene 2, 3 og 5
kap. 442 post 1	kap. 3442 post 2
kap. 455 post 1	kap. 3455 post 1

III Bestillingsfullmakt

Stortinget samtykker i at Justis- og politidepartementet i 2004 kan bestille varer ut over den gitte bevilgning, men slik at samlet ramme for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overskrider følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
440	1	Politidirektoratet - politi- og lensmannsetaten Driftsutgifter	40 mill. kroner

IV

Videreføring av bobehandling

Stortinget samtykker i at Justis- og politidepartementet i 2004 kan bestemme at det under ordningen med utgifter til fortsatt bobehandling pådras forpliktelser utover gitt bevilgning under kap. 475 Bobehandling post 21 Spesielle driftsutgifter, med inntil 10 mill. kroner, men slik at totalrammen for nytt og gammelt ansvar ikke overstiger 33 mill. kroner.

V

Nettobudsjettering

Stortinget samtykker i at Justis- og politidepartementet i 2004 kan:

1. nettoføre som utgiftsreduksjon under kap. 475 Bobehandling post 1 Driftsutgifter, inntektene ved avholdelse av kurs og konferanser i regi av Konkursrådet, samt inntekter fra rådets øvrige virksomhet.
2. nettoføre som utgiftsreduksjon under kap. 475 Bobehandling post 21 Spesielle driftsutgifter, tilbakebetalte inntekter under ordningen med utgifter til bobehandling.

VI

Førtidsdimittering i siviltjenesten

Stortinget samtykker i at Justis- og politidepartementet i 2004 kan bestemme førtidsdimittering av mannskaper slik det fremgår i omtalen under kap. 450 Sivile vernepliktige, jf. St.prp. nr. 1 (2003-2004).

7. RAMMEUAVHENGIGE FORSLAG

Forslag fra Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet:

Forslag 1

Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med en plan for et desentralisert undervisningsopplegg for fengselsbetjenter på Kongsvinger senest i revidert statsbudsjett 2004.

Forslag fra Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 2

Stortinget ber Regjeringen igangsette arbeidet med å utvikle en offer- og pårørendeomsorg. Regjeringen legger frem egen sak om dette i 2004.

Forslag 3

Stortinget ber Regjeringen vurdere hvorvidt det kan opprettes et "Mini-Stifinner'n" for rusavhengige fanger med for korte dommer til at de kan plasseres på det ordinære Stifinner'n-tilbudet i Oslo fengsel.

Forslag 4

Stortinget ber Regjeringen kartlegge antallet innsatte med lettere psykiske utviklingshemninger og lav funksjonsevne grunnet en kombinasjon av personlighetsforstyrrelser og lav IQ, og hvorvidt tiltak som Ribo Attføringscenter og Brøset kan benyttes oftere for disse straffedømte.

Forslag 5

Stortinget ber Regjeringen i samarbeid med Politidirektoratet utarbeide en plan for i nær framtid å utstyre politibilene med moderne kommunikasjonsutstyr. Det må i en slik plan innhentes erfaringer fra våre naboland.

Forslag 6

Stortinget ber Regjeringen sørge for fortsatt drift ved Politihøgskolens virksomheter ved Bruvoll i Nord-Odal.

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 7

Stortinget ber Regjeringen legge frem en proposisjon om å sikre et bedre samarbeid og en klarere ansvarsfordeling mellom strafferettspleien og psykiatri, barnevern, samt utdanningssektoren i løpet av 2004.

Forslag 8

Stortinget ber Regjeringen utrede og igangsette prosjekt med å leie soningsplasser i gjerningsmannens opprinnelsesland, eller i andre land med ledig soningskapasitet.

Forslag 9

Stortinget ber Regjeringen legge frem forslag som tillater private å forestå fengselsdrift. Slik privat fengselsdrift skal gjelde for kortere dommer hvor forholdene ikke er ekstraordinære.

Forslag 10

Stortinget ber Regjeringen legge til rette for privat overtagelse av tidligere Rødbergodden fort, under forutsetning av at det inngås avtale med ny eier om bruk av anlegget til fengselsdrift fra 1. januar 2005.

Forslag 11

Stortinget ber Regjeringen om ikke å iverksette ordningen fremskutt prøveløslatelse på henholdsvis fem og ti dager kommende år.

Forslag 12

Stortinget ber Regjeringen vurdere å opprette en fengselsbetjentutdanning i Nord-Norge, lokalisert til Bodø. I vurderingen bør Regjeringen undersøke om et samarbeid mellom Politihøgskolen i Bodø og Høgskolen i Bodø vil gi positive faglige og økonomiske utslag ved en slik etablering.

Forslag 13

Stortinget ber Regjeringen innføre avgiftsfritak på tjenestekjøretøy for politiet fra og med 2005.

Forslag 14

Stortinget ber Regjeringen sikre likebehandling for dem som har bruker tjenestehund innen offentlige etater.

Forslag 15

Stortinget ber Regjeringen igangsette forsøk med elektrosjokkpistoler i politiet.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 16

Stortinget ber Regjeringen overføre driftsansvaret for Justissektorens kurs- og øvingssenter i Stavern til Justisdepartementet. Stortinget ber Regjeringen komme tilbake i revidert nasjonalbudsjett 2004 med en plan for videreutvikling av Justissektorens kompetansesenter i Stavern.

Forslag 17

Stortinget ber Regjeringen påse at dublering følges opp av friske midler, samt at dette tiltaket baseres hundre prosent på frivillighet.

Forslag 18

Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag om totalforbud mot bruk av full isolasjon av varetektsinnsatte.

Forslag 19

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om å likestille den militære og den sivile verneplikten, slik at vernepliktstida for sivile vernepliktige blir 12 måneder.

Forslag 20

Stortinget ber Regjeringen utarbeide en plan for hvor, hva slags og hvor mange nye soningsplasser det vil bli behov for i et tiårsperspektiv, samt behovet for framtidig bemanning og for utbedringer og eventuelt nedleggelse av eksisterende fengselsbygg. Kvinnelige innsattes behov må ivaretas på lik linje med menns behov i en slik plan.

Forslag 21

Stortinget ber Regjeringen sørge for at Ørlandet kystradiostasjon ikke automatiseres.

8. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen viser til proposisjonene, og det som står foran, og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

**A. Rammeområde 5
(Justis)**

I

På statsbudsjettet for 2004 bevilges under:

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
Utgifter:				
61		Høyesterett (jf. kap. 3061)		
	1	Driftsutgifter	52 500 000	

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
400		Justisdepartementet (jf. kap. 3400)		
	1	Driftsutgifter	198 212 000	
	71	Tilskudd til internasjonale organisasjoner	8 923 000	
410		Tingrettene og lagmannsrettene (jf. kap. 3410)		
	1	Driftsutgifter	1 169 215 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	77 492 000	
411		Domstoladministrasjonen (jf. kap. 3411)		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 410 post 1</i>	44 211 000	
414		Domsutgifter		
	1	Driftsutgifter	72 757 000	
430		Kriminalomsorgens sentrale forvaltning (jf. kap. 3430)		
	1	Driftsutgifter	1 658 400 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 430 post 1</i>	48 801 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	85 545 000	
	60	Refusjoner til kommunene, forvaringsdømte mv., <i>kan overføres</i>	58 140 000	
	70	Tilskudd	10 209 000	
432		Kriminalomsorgens utdanningscenter (KRUS) (jf. kap. 3432)		
	1	Driftsutgifter	127 312 000	
440		Politidirektoratet - politi- og lensmannsetaten (jf. kap. 3440)		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 441 post 1</i>	5 653 300 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	96 074 000	
	22	Søk etter omkomne på havet, i innsjøer og vassdrag, <i>kan overføres</i>	8 456 000	
	70	Tilskudd	6 271 000	
	71	Tilskudd Norsk rettsmuseum	2 000 000	
441		Oslo politidistrikt (jf. kap. 3441)		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 440 post 1</i>	1 212 133 000	
442		Politihøgskolen (jf. kap. 3442)		
	1	Driftsutgifter	195 696 000	
443		Oppfølging av innsynsloven		
	1	Driftsutgifter	7 332 000	
	70	Erstatninger, <i>overslagsbevilgning</i>	2 500 000	
445		Den høyere påtalemyndighet (jf. kap. 3445)		
	1	Driftsutgifter	89 885 000	
446		Den militære påtalemyndighet (jf. kap. 3446)		
	1	Driftsutgifter	4 591 000	
448		Grensekommisæreren (jf. kap. 3448)		
	1	Driftsutgifter	4 542 000	
450		Sivile vernepliktige (jf. kap. 3450)		
	1	Driftsutgifter	177 791 000	

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
455		Redningstjenesten (jf. kap. 3455)		
	1	Driftsutgifter	342 389 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	5 640 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	4 145 000	
	71	Tilskudd til frivillige organisasjoner i redningstjenesten	5 507 000	
	72	Tilskudd til nød- og sikkerhetstjenester	74 779 000	
456		Nødnett - felles radiosamband for nødetatene (jf. kap. 3456)		
	1	Driftsutgifter	22 570 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	5 182 000	
460		De særskilte etterforskningsorganene		
	1	Driftsutgifter	6 767 000	
466		Særskilte straffesaksutgifter m.m.		
	1	Driftsutgifter	560 000 000	
467		Norsk Lovtidend		
	1	Driftsutgifter	3 440 000	
468		Kommisjonen for begjæring om gjenopptakelse av straffesaker (jf. kap. 3468)		
	1	Driftsutgifter	7 000 000	
470		Fri rettshjelp (jf. kap. 3470)		
	1	Driftsutgifter	6 219 000	
	70	Fri sakførsel	358 512 000	
	71	Fritt rettsråd	226 500 000	
	72	Tilskudd til spesielle rettshjelpiltak	18 991 000	
471		Statens erstatningsansvar		
	70	Erstatning til voldsofre, <i>overslagsbevilgning</i>	62 160 000	
	71	Erstatningsansvar m.m., <i>overslagsbevilgning</i>	74 880 000	
	72	Erstatning for uberettiget straffeforfølgning, <i>overslagsbevilgning</i>	13 000 000	
472		Kontoret for voldsoffererstatning, (jf. kap. 3472)		
	1	Driftsutgifter	11 882 000	
474		Konfliktråd (jf. kap. 3474)		
	1	Driftsutgifter	35 820 000	
475		Bobehandling		
	1	Driftsutgifter	84 028 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	6 568 000	
		Totale utgifter		13 008 267 000
Inntekter:				
3400		Justisdepartementet (jf. kap. 400)		
	1	Diverse inntekter	707 000	
3410		Rettsgebyr (jf. kap. 410)		
	1	Rettsgebyr	1 180 968 000	
	4	Lensmennenes gebyrinntekter	175 742 000	

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
3430		Kriminalomsorgens sentrale forvaltning (jf. kap. 430)		
	2	Arbeidsdriftens inntekter	42 535 000	
	3	Andre inntekter	5 710 000	
3440		Politidirektoratet - politi- og lensmannsetaten (jf. kap. 440)		
	1	Gebyrer	264 540 000	
	4	Gebyrer - vaktelskap	857 000	
	6	Gebyr - utlendingssaker	57 200 000	
3441		Oslo politidistrikt (jf. kap. 441)		
	3	Salgsinntekter	164 000	
	5	Personalbarnehage	2 284 000	
3442		Politihøgskolen (jf. kap. 442)		
	2	Diverse inntekter	5 422 000	
3450		Sivile vernepliktige, driftsinntekter (jf. kap. 450)		
	1	Inntekter av arbeid	47 576 000	
	2	Andre inntekter	402 000	
3455		Redningstjenesten (jf. kap. 455)		
	1	Refusjoner	18 350 000	
3470		Fri rettshjelp (jf. kap. 470)		
	1	Egenandeler m.m.	4 994 000	
		Totale inntekter		1 807 451 000

II Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Justisdepartementet i 2004 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 410 post 1	kap. 3410 post 3
kap. 411 post 1	kap. 3411 post 3
kap. 430 post 1	kap. 3430 postene 3 og 14
kap. 430 post 21	kap. 3430 post 2
kap. 440 post 1	kap. 3440 postene 2, 3 og 6
kap. 441 post 1	kap. 3441 postene 2, 3 og 5
kap. 442 post 1	kap. 3442 post 2
kap. 455 post 1	kap. 3455 post 1

III Bestillingsfullmakt

Stortinget samtykker i at Justis- og politidepartementet i 2004 kan bestille varer ut over den gitte bevilgning, men slik at samlet ramme for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overskrider følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
440		Politidirektoratet - politi- og lensmannsetaten	
	1	Driftsutgifter	40 mill. kroner

IV Videreføring av bobehandling

Stortinget samtykker i at Justis- og politidepartementet i 2004 kan bestemme at det under ordningen med utgifter til fortsatt bobehandling pådras forpliktelser

utover gitt bevilgning under kap. 475 Bobehandling post 21 Spesielle driftsutgifter, med inntil 10 mill. kroner, men slik at totalrammen for nytt og gammelt ansvar ikke overstiger 33 mill. kroner.

V

Nettobudsjettering

Stortinget samtykker i at Justis- og politidepartementet i 2004 kan:

1. nettoføre som utgiftsreduksjon under kap. 475 Bobehandling post 1 Driftsutgifter, inntektene ved avholdelse av kurs og konferanser i regi av Konkursrådet, samt inntekter fra rådets øvrige virksomhet.
2. nettoføre som utgiftsreduksjon under kap. 475 Bobehandling post 21 Spesielle driftsutgifter, tilbakebetalte inntekter under ordningen med utgifter til bobehandling.

VI

Førtidsdimittering i siviltjenesten

Stortinget samtykker i at Justis- og politidepartementet i 2004 kan bestemme førtidsdimittering av mannskaper slik det fremgår i omtalen under kap. 450 Sivile vernepliktige i St.prp. nr. 1 (2003-2004).

B. Rammeuavhengige vedtak

I

Stortinget ber Regjeringen legge til rette for at norske sammendrag av avgjørelser fra Menneskerettighetsdomstolen gjøres tilgjengelig på Internett.

II

Stortinget ber Domstoladministrasjonen om å komme tilbake til Stortinget med en gjennomføringsplan for de tiltak som må iverksettes for at alle rettslokalene skal være tilrettelagt for hørselshemmede.

Oslo, i justiskomiteen, den 28. november 2003

Trond Helleland

leder og ordf. for kap. 400 og 3400

Carsten Dybevig

ordf. for kap. 446, 448, 472 og 3472

Jan Arild Ellingsen

ordf. for kap. 414, 467 og 475

Linda Cathrine Hofstad

ordf. for kap. 442, 474 og 3442

Einar Holstad

ordf. for kap. 455 og 456

André Kvakkestad

ordf. for kap. 61, 410, 411 og 3410

Finn Kristian Marthinsen

ordf. for kap. 430, 468 og 3430

Anne Helen Rui

ordf. for kap. 460 og 466

Ola Røtvei

ordf. for kap. 440, 441, 3440 og 3441

Knut Storberget

ordf. for kap. 443, 445 og 471

Inga Marte Thorkildsen

ordf. for kap. 432, 450, 470, 3432, 3450 og 3470

Vedlegg

Brev fra Justisdepartementet v/statsråden til Stortingets presidentskap, datert 30. oktober 2003

Tilleggsopplysninger ved behandling av St.prp. nr. 1 (2003-2004)

Kommisjonen for begjæring om gjenopptakelse av straffesaker (gjenopptakelseskommisjonen) ble opprettet 01.09.2003. Reglene om gjenopptakelse trer i kraft 01.01.2004. Kommisjonen skal behandle begjæringer om gjenopptakelse av straffesaker, en oppgave som tidligere lå til domstolene. Den nye kommisjonen skal selv ha ansvaret for å kartlegge sakens faktiske og rettslige sider, og avgjøre om begjæringen skal tas til følge.

I Ot.prp. nr. 70 (2000-2001) Om lov om endringer i straffeprosessloven m.v. ble det lagt til grunn at kommisjonsordningen vil medføre netto merutgifter på om lag 7 mill. kr. I St.prp. nr 1 (2003-2004) for Justisdepartementet er det, i omtalen under kap. 468 Kommisjon for begjæring om gjenopptakelse av straffesaker, lagt

til grunn at bevilgningen kun skal dekke kommisjonens driftsutgifter.

I tillegg til kommisjonens driftsutgifter påløper det utgifter til vitner, offentlig oppnevnte forsvarere, sakkyndige, tolker, m.v. under kap. 414 Domsutgifter og kap. 466 Særskilte straffesaksutgifter som i dag belastes de nevnte kapitler ved domstolsbehandling av gjenopptakelsessakene. Dette er utgifter som etter den nye ordningen i stor grad vil bli anvist til utbetaling av gjenopptakelseskommisjonen. Ved en inkurie ble det i beskrivelsen under kap. 414 og kap. 466 i St.prp.nr. 1 (2003-2004) ikke innarbeidet en omtale som gir gjenopptakelseskommisjonen en slik fullmakt. Det legges til grunn at den nye ordningen ikke vil medføre netto merutgifter på de angjeldende kapitler.

Jeg ber om at Justiskomiteen blir kjent gjort kjent med saken, slik at nødvendige fullmakter kan innarbeides i komiteens budsjettinnstilling for 2004.

